

NH

2780

P718

-8,2

(2)

94

8

11532

8,2,

NH 2780 P 718 - 8, 2 (2)

P

Jahr		Ifd. Nummer				Band		Unterteile	
5	4	8	1	1	5	3	2	8	2
Format		PZ				Stoffel			

PLATON

THÉÉTÈTE

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
LEIPZIG

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK LEIPZIG

0000297398

Jahr

Hd. Nummer

Band

Unterteile

9	4	8	1	1	5	3	2	1	8	2		
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	--	--

Format

PZ

Stapel

Enole Varini

✓

PLATON
OEUVRES COMPLÈTES

TOME VIII — 2e PARTIE

COLLECTION DES UNIVERSITÉS DE FRANCE
publiée sous le patronage de l'ASSOCIATION GUILLAUME BUDÉ

+

PLATON

OEUVRES COMPLÈTES

TOME VIII — 2e PARTIE

THÉÉTÈTE

TEXTE ÉTABLI ET TRADUIT

PAR

AUGUSTE DIÈS

Membre de l'Institut

DEUXIÈME ÉDITION REVUE ET CORRIGÉE

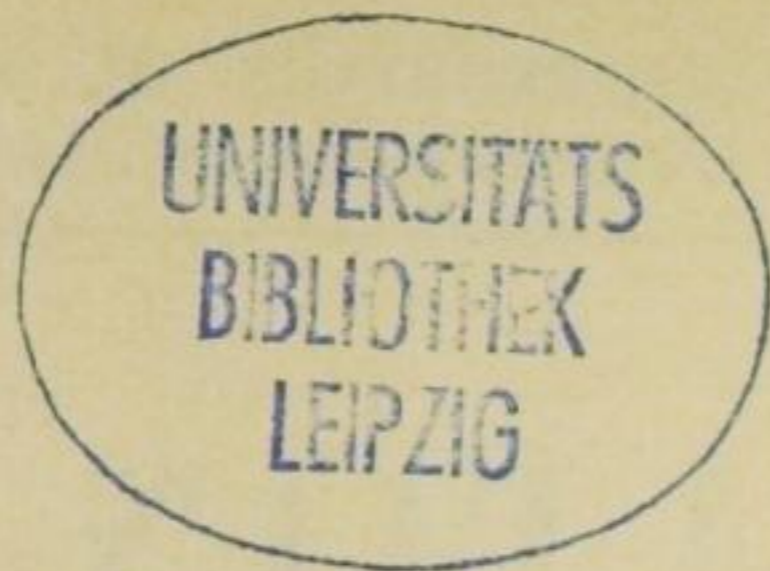
PARIS

SOCIÉTÉ D'ÉDITION « LES BELLES LETTRES »

95, BOULEVARD RASPAIL

1950

Tous droits réservés.

94-8-11532

K

MM III 22.2.54 / SWB

Lg 300

lw

Conformément aux statuts de l'Association Guillaume Budé, ce volume a été soumis à l'approbation de la commission technique, qui a chargé MM. Albert Rivaud et Louis Lemarchand d'en faire la revision et d'en surveiller la correction en collaboration avec M. Auguste Diès.

THÉÉTÈTE

VIII. 2. — 1

ΘΕΑΙΤΗΤΟΣ

[ἢ περὶ ἐπιστήμης, πειραστικός.]

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΤΕΡΨΙΩΝ

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ. Ἄρτι, ὦ Τερψίων, ἢ πάλαι ἐξ ἀγροῦ ; 142 a
ΤΕΡΨΙΩΝ. Ἐπεικῶς πάλαι. Καὶ σέ γε ἐζήτουν κατ'
ἄγορὰν καὶ ἐθαύμαζον ὅτι οὐχ οἷός τ' ἦ εὐρεῖν.

ΕΥ. Οὐ γὰρ ἦ κατὰ πόλιν.

ΤΕΡ. Ποῦ μὴν ;

ΕΥ. Εἰς λιμένα καταβαίνων Θεαιτήτῳ ἐνέτυχον φερο-
μένῳ ἐκ Κορίνθου ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου Ἀθήναζε.

ΤΕΡ. Ζῶντι ἢ τετελευτηκότι ;

ΕΥ. Ζῶντι καὶ μάλα μόλις· χαλεπῶς μὲν γὰρ ἔχει καὶ b
ὑπὸ τραυμάτων τινῶν, μᾶλλον μὴν αὐτὸν αἰρεῖ τὸ γεγονὸς
νόσημα ἐν τῷ στρατεύματι.

ΤΕΡ. Μῶν ἢ δυσεντερία ;

ΕΥ. Ναί.

ΤΕΡ. Οἷον ἄνδρα λέγεις ἐν κινδύνῳ εἶναι.

ΕΥ. Καλὸν τε καὶ ἀγαθόν, ὦ Τερψίων, ἐπεὶ τοι καὶ νῦν
ἤκουόν τινων μάλα ἐγκωμιαζόντων αὐτὸν περὶ τὴν μάχην.

ΤΕΡ. Καὶ οὐδέν γ' ἄτοπον, ἀλλὰ πολὺ θαυμαστότερον εἶ
μὴ τοιοῦτος ἦν. Ἀτὰρ πῶς οὐκ αὐτοῦ Μεγαροῖ κατέλυεν ; c

ΕΥ. Ἐπείγετο οἴκαδε· ἐπεὶ ἔγωγ' ἐδεόμην καὶ συνεβού-

λευον, ἀλλ' οὐκ ἤθελεν. Καὶ δῆτα προπέμψας αὐτόν, ἀπιὼν πάλιν ἀνεμνήσθη καὶ ἐθαύμασα Σωκράτους ὡς μαντικῶς ἄλλα τε δὴ εἶπε καὶ περὶ τούτου. Δοκεῖ γάρ μοι ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου ἐντυχεῖν αὐτῷ μεираκίῳ ὄντι, καὶ συγγενόμενός τε καὶ διαλεχθεὶς πάνυ ἀγασθῆναι αὐτοῦ τὴν φύσιν. Καὶ μοι ἐλθόντι Ἀθήναζε τούς τε λόγους οὓς διελέχθη αὐτῷ διηγήσατο καὶ μάλα ἀξιίους ἀκοῆς, εἶπέ τε ὅτι πᾶσα δ ἀνάγκη εἶη τοῦτον ἐλλόγιμον γενέσθαι, εἴπερ εἰς ἡλικίαν ἔλθοι.

ΤΕΡ. Καὶ ἀληθῆ γε, ὡς ἔοικεν, εἶπεν. Ἀτὰρ τίνες ἦσαν οἱ λόγοι; ἔχοις ἂν διηγήσασθαι;

ΕΥ. Οὐ μὰ τὸν Δία, οὐκ οὕτω γε ἀπὸ στόματος ἀλλ' ἐγραψάμην μὲν τότε εὐθύς οἴκαδ' ἐλθὼν ὑπομνήματα, 143 a ὕστερον δὲ κατὰ σχολὴν ἀναμιμνησκόμενος ἔγραφον, καὶ δσάκις Ἀθήναζε ἀφικοίμην, ἐπανηρώτων τὸν Σωκράτη δ μὴ ἐμεμνήμην, καὶ δεῦρο ἐλθὼν ἐπηνορθούμην· ὥστε μοι σχεδόν τι πᾶς ὁ λόγος γέγραπται.

ΤΕΡ. Ἀληθῆ· ἤκουσά σου καὶ πρότερον, καὶ μέντοι αἰ μέλλων κελεύσειν ἐπιδεῖξαι διατέτριφα δεῦρο. Ἀλλὰ τί κωλύει νῦν ἡμᾶς διελθεῖν; πάντως ἔγωγε καὶ ἀναπαύσασθαι δέομαι ὡς ἐξ ἀγροῦ ἦκων.

ΕΥ. Ἀλλὰ μὲν δὴ καὶ αὐτὸς μέχρι Ἐρινοῦ Θεαίτητον ἢ προύπεμψα, ὥστε οὐκ ἂν ἀηδῶς ἀναπαυοίμην. Ἀλλ' ἴωμεν, καὶ ἡμῖν ἅμα ἀναπαυομένοις ὁ παῖς ἀναγνώσεται.

ΤΕΡ. Ὅρθῶς λέγεις.

ΕΥ. Τὸ μὲν δὴ βιβλίον, ὧ Τερψίων, τουτί· ἐγραψάμην δὲ δὴ οὕτως τὸν λόγον, οὐκ ἐμοὶ Σωκράτη διηγούμενον ὡς διηγείτο, ἀλλὰ διαλεγόμενον οἷς ἔφη διαλεχθῆναι. Ἐφη δὲ τῷ τε γεωμέτρῳ Θεοδώρῳ καὶ τῷ Θεαιτήτῳ. Ἴνα οὖν ἐν τῇ γραφῇ μὴ παρέχοιεν πράγματα αἰ μεταξὺ τῶν λόγων c

διηγήσεις περὶ αὐτοῦ τε δόποτε λέγοι ὁ Σωκράτης, οἷον « καὶ ἐγὼ ἔφην » ἢ « καὶ ἐγὼ εἶπον », ἢ αὖ περὶ τοῦ ἀποκρινομένου ὅτι « συνέφη » ἢ « οὐχ ὁμολόγει », τούτων ἕνεκα ὡς αὐτὸν αὐτοῖς διαλεγόμενον ἔγραψα, ἐξελὼν τὰ τοιαῦτα.

ΤΕΡ. Καὶ οὐδέν γε ἀπὸ τρόπου, ὦ Εὐκλείδη.

ΕΥ. Ἀλλά, παῖ, λαβέ τὸ βιβλίον καὶ λέγε.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΘΕΑΙΤΗΤΟΣ

ΣΩΚΡΑΤΗΣ. Εἰ μὲν τῶν ἐν Κυρήνῃ μᾶλλον ἐκηδόμην, ὦ Θεόδωρε, τὰ ἐκεῖ ἄν σε καὶ περὶ ἐκείνων ἀνηρώτων, εἴ d
τινες αὐτόθι περὶ γεωμετρίαν ἢ τινα ἄλλην φιλοσοφίαν εἰσι τῶν νέων ἐπιμέλειαν ποιούμενοι· νῦν δὲ ἦττον γὰρ ἐκείνους ἢ τούσδε φιλῶ, καὶ μᾶλλον ἐπιθυμῶ εἰδέναι τίνες ἡμῖν τῶν νέων ἐπίδοξοι γενέσθαι ἐπιεικεῖς. Ταῦτα δὴ αὐτός τε σκοπῶ καθ' ὅσον δύναμαι, καὶ τοὺς ἄλλους ἐρωτῶ οἷς ἂν δρῶ τοὺς νέους ἐθέλοντας συγγίνεσθαι. Σοὶ δὲ οὐκ ὀλίγιστοι πλησιάζουσι, καὶ δικαίως· ἄξιός γάρ τε ἄλλα καὶ e
γεωμετρίας ἕνεκα. Εἰ δὲ οὖν τινι ἐνέτυχες ἀξίῳ λόγου, ἠδέως ἂν πυθοίμην.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ. Καὶ μὴν, ὦ Σώκρατες, ἐμοί τε εἰπεῖν καὶ σοὶ ἀκοῦσαι πάνυ ἄξιον οἶφ' ὑμῖν τῶν πολιτῶν μεираκίῳ ἐντετύχηκα. Καὶ εἰ μὲν ἦν καλός, ἐφοβούμην ἂν σφόδρα λέγειν, μὴ καὶ τῷ δόξῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ αὐτοῦ εἶναι. Νῦν δὲ — καὶ μὴ μοι ἄχθου — οὐκ ἔστι καλός, προσέοικε δὲ σοὶ τὴν τε σιμότητα καὶ τὸ ἔξω τῶν ὀμμάτων· ἦττον δὲ ἢ σὺ ταῦτ' ἔχει. Ἀδεῶς δὲ λέγω. Εὖ γὰρ ἴσθι ὅτι ὧν δὲ πώ- 144 a
ποτε ἐνέτυχον — καὶ πάνυ πολλοῖς πεπλησίακα — οὐδένα πω ἠσθόμην οὕτω θαυμαστῶς εὖ πεφυκότα. Τὸ γὰρ εὖμαθηθὺντα ὡς ἄλλῳ χαλεπὸν, πρῶτον αὖ εἶναι διαφερόντως, καὶ

ἐπὶ τούτοις ἀνδρείον παρ' ὄντινον, ἐγὼ μὲν οὐτ' ἂν φόβην
γενέσθαι οὔτε ὄρω γιγνόμενον· ἀλλ' οἷ τε ὄξεις ὥσπερ οὐ-
τος καὶ ἀγχίνοι καὶ μνήμονες ὡς τὰ πολλὰ καὶ πρὸς τὰς
ὄργας ὄξυρροποὶ εἶσι, καὶ ἄττοντες φέρονται ὥσπερ τὰ
ἀνερμάτιστα πλοῖα, καὶ μανικώτεροι ἢ ἀνδρειότεροι φύον- b
ται, οἷ τε αὖ ἐμβριθέστεροι νωθοὶ πως ἀπαντῶσι πρὸς τὰς
μαθήσεις καὶ λήθης γέμοντες. Ὁ δὲ οὕτω λείως τε καὶ
ἀπταίστως καὶ ἀνυσίμως ἔρχεται ἐπὶ τὰς μαθήσεις τε καὶ
ζητήσεις μετὰ πολλῆς πραότητος, οἷον ἔλαϊοι ρεῦμα ἀψο- U
φητὶ ρέοντος, ὥστε θαυμάσαι τὸ τηλικούτον ὄντα οὕτως
ταῦτα διαπράττεσθαι.

ΣΩ. Εὖ ἀγγέλλεις. Τίνος δὲ καὶ ἔστι τῶν πολιτῶν ;

ΘΕΟ. Ἀκήκοα μὲν τοῦνομα, μνημονεύω δὲ οὐ. Ἀλλὰ
γὰρ ἔστι τῶνδε τῶν προσιόντων ὁ ἐν τῷ μέσῳ· ἄρτι γὰρ ἐν c
τῷ ἔξω δρόμῳ ἠλείφοντο ἑταῖροί τε τινες οὗτοι αὐτοῦ καὶ
αὐτός, νῦν δὲ μοι δοκοῦσιν ἀλειψάμενοι δευρο ἰέναι. Ἀλλὰ
σκόπει εἰ γινώσκεις αὐτόν.

ΣΩ. Γινώσκω· ὁ τοῦ Σουნიῶς Εὐφρονίου ἐστίν, καὶ
πάνυ γε, ὦ φίλε, ἀνδρὸς οἷον καὶ σὺ τοῦτον διηγῆ, καὶ
ἄλλως εὐδοκίμου, καὶ μέντοι καὶ οὐσίαν μάλα πολλὴν κατέ-
λιπεν. Τὸ δ' ὄνομα οὐκ οἶδα τοῦ μεираκίου.

ΘΕΟ. Θεαίτητος, ὦ Σώκρατες, τό γε ὄνομα· τὴν μέντοι d
οὐσίαν δοκοῦσί μοι ἐπίτροποὶ τινες διεφθαρκένας. Ἀλλ'
ὄμως καὶ πρὸς τὴν τῶν χρημάτων ἐλευθεριότητα θαυμα-
στός, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Γεννικὸν λέγεις τὸν ἄνδρα. Καί μοι κέλευε αὐτὸν
ἐνθάδε παρακαθίζεσθαι.

ΘΕΟ. Ἔσται ταῦτα. Θεαίτητε, δευρο παρὰ Σωκράτη.

ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν, ὦ Θεαίτητε, ἵνα κάγω ἑμαυτὸν ἀνασκέψωμαι ποῖόν τι ἔχω τὸ πρόσωπον· φησὶν γὰρ Θεόδωρος ἔχειν με σοὶ ὅμοιον. Ἄτὰρ εἰ νῦν ἔχόντοιν ἑκατέρου ἑλύραν ἔφη αὐτάς ἡρμόσθαι ὁμοίως, πότερον εὐθύς ἂν ἐπιστεύομεν ἢ ἐπεσκεψάμεθ' ἂν εἰ μουσικὸς ὢν λέγει;

ΘΕΑΙΤΗΤΟΣ. Ἐπεσκεψάμεθ' ἂν.

ΣΩ. Οὐκοῦν τοιοῦτον μὲν εὐρόντες ἐπειθόμεθ' ἂν, ἄμουσον δέ, ἠπιστοῦμεν;

ΘΕΑΙ. Ἀληθῆ.

ΣΩ. Νῦν δέ γ', οἶμαι, εἴ τι μέλει ἡμῖν τῆς τῶν προσώπων ὁμοιότητος, σκεπτέον εἰ γραφικὸς ὢν λέγει ἢ οὐ.

145 a

ΘΕΑΙ. Δοκεῖ μοι.

ΣΩ. Ἡ οὖν ζωγραφικὸς Θεόδωρος;

ΘΕΑΙ. Οὐχ, ὅσον γέ με εἰδέναι.

ΣΩ. Ἄρ' οὐδὲ γεωμετρικὸς;

ΘΕΑΙ. Πάντως δήπου, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Ἡ καὶ ἀστρονομικὸς καὶ λογιστικὸς τε καὶ μουσικὸς καὶ ὅσα παιδείας ἔχεται;

ΘΕΑΙ. Ἐμοιγε δοκεῖ.

ΣΩ. Εἰ μὲν ἄρα ἡμᾶς τοῦ σώματός τι ὁμοίους φησὶν εἶναι ἐπαινῶν πῆ ἢ ψέγων, οὐ πόλυ αὐτῷ ἄξιον τὸν νοῦν προσέχειν.

ΘΕΑΙ. Ἴσως οὐ.

ΣΩ. Τί δ' εἰ ποτέρου τὴν ψυχὴν ἐπαινοῖ πρὸς ἀρετὴν τε καὶ σοφίαν; ἄρ' οὐκ ἄξιον τῷ μὲν ἀκούσαντι προθυμεῖσθαι ἀνασκέψασθαι τὸν ἐπαινεθέντα, τῷ δὲ προθύμως ἑαυτὸν ἐπιδεικνύναι;

ΘΕΑΙ. Πάνυ μὲν οὖν, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. ὦρα τοίνυν, ὦ φίλε Θεαίτητε, σοὶ μὲν ἐπιδεικνύναι, ἑμοὶ δὲ σκοπεῖσθαι· ὡς εὖ ἴσθι ὅτι Θεόδωρος πολλοὺς δὴ πρὸς με ἐπαινέσας ξένους, τε καὶ ἄστους οὐδένα πω ἐπήνεσεν ὡς σὲ νυνδῆ.

b

ΘΕΑΙ. Εὖ ἂν ἔχοι, ὦ Σώκρατες· ἀλλ' ὄρα μὴ παίζων
ἔλεγεν. c

ΣΩ. Οὐχ οὗτος ὁ τρόπος Θεοδώρου· ἀλλὰ μὴ ἀναδύου
τὰ ὁμολογημένα σκηπτόμενος παίζοντα λέγειν τόνδε, ἵνα
μὴ καὶ ἀναγκασθῆ μαρτυρεῖν — πάντως γὰρ οὐδεὶς ἐπισκῆ-
ψετ' αὐτῷ — ἀλλὰ θαρρῶν ἔμμενε τῇ ὁμολογίᾳ.

ΘΕΑΙ. Ἄλλὰ χρὴ ταῦτα ποιεῖν, εἰ σοὶ δοκεῖ.

ΣΩ. Λέγε δὴ μοι· μανθάνεις που παρὰ Θεοδώρου γεωμε-
τρίας ἅττα ;

ΘΕΑΙ. Ἔγωγε.

ΣΩ. Καὶ τῶν περὶ ἀστρονομίαν τε καὶ ἁρμονίας καὶ d
λογισμούς ;

ΘΕΑΙ. Προθυμοῦμαί γε δὴ.

ΣΩ. Καὶ γὰρ ἐγώ, ὦ παῖ, παρὰ τε τούτου καὶ παρ'
ἄλλων οὐς ἂν οἴωμαί τι τούτων ἐπαίειν. Ἄλλ' ὅμως τὰ
μὲν ἄλλα ἔχω περὶ αὐτὰ μετρίως, μικρὸν δέ τι ἀπορῶ δ,
μετὰ σοῦ τε καὶ τῶνδε σκεπτέον. Καὶ μοι λέγε· ἄρ' οὐ τὸ
μανθάνειν ἐστὶν τὸ σοφώτερον γίγνεσθαι περὶ δ μανθάνει
τις ;

ΘΕΑΙ. Πῶς γὰρ οὐ ;

ΣΩ. Σοφία δέ γ' οἶμαι σοφοὶ οἱ σοφοί.

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Τοῦτο δὲ μὴ διαφέρει τι ἐπιστήμης ; e

• ΘΕΑΙ. Τὸ ποῖον ;

ΣΩ. Ἡ σοφία. Ἡ οὐχ ἅπερ ἐπιστήμονες, ταῦτα καὶ
σοφοί ;

ΘΕΑΙ. Τί μὴν ;

ΣΩ. Ταῦτὸν ἄρα ἐπιστήμη καὶ σοφία ;

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Τοῦτ' αὐτὸ τοίνυν ἐστὶν δ ἀπορῶ καὶ οὐ δύναμαι
λαβεῖν ἱκανῶς παρ' ἑμαυτῷ, ἐπιστήμη δτι ποτέ τυγχάνει

ὄν. Ἄρ' οὖν δὴ ἔχομεν λέγειν αὐτό; τί φατέ; τίς ἂν ἡμῶν a
 πρῶτος εἴποι; ὁ δὲ ἁμαρτῶν, καὶ δεῖς ἂν αἰεὶ ἁμαρτάνῃ,
 καθεδεῖται, ὥσπερ φασὶν οἱ παῖδες οἱ σφαιρίζοντες, ὄνος·
 δεῖς δ' ἂν περιγένῃται ἀναμάρτητος, βασιλεύσει ἡμῶν καὶ
 ἐπιτάξει ὅτι ἂν βούληται ἀποκρίνεσθαι. Τί σιγάτε; οὐ τί
 που, ὦ Θεόδωρε, ἐγὼ ὑπὸ φιλολογίας ἀγροικίζομαι, προθυ-
 μούμενος ἡμᾶς ποιῆσαι διαλέγεσθαι καὶ φίλους τε καὶ προσ-
 ηγόρους ἀλλήλοις γίνεσθαι;

ΘΕΟ. Ἦκιστα μὲν, ὦ Σώκρατες, τὸ τοιοῦτον ἂν εἴη b
 ἀγροικόν, ἀλλὰ τῶν μεираκίων τι κέλευέ σοι ἀποκρίνεσθαι·
 ἐγὼ μὲν γὰρ ἀήθης τῆς τοιαύτης διαλέκτου, καὶ οὐδ' αὖ
 συνεθίζεσθαι ἡλικίαν ἔχω. Τοῖσδε δὲ πρέποι τε ἂν τοῦτο
 καὶ πολὺ πλέον ἐπιδιδοῖεν· τῷ γὰρ ὄντι ἢ νεότης εἰς πᾶν
 ἐπίδοσιν ἔχει. Ἄλλ', ὥσπερ ἤρξω, μὴ ἀφίεσο τοῦ Θεαιτή-
 του, ἀλλ' ἐρώτα.

ΣΩ. Ἀκούεις δὴ, ὦ Θεαίτητε, ἃ λέγει Θεόδωρος, ὃ
 ἀπιστεῖν, ὡς ἐγὼ οἶμαι, οὔτε σὺ ἐθελήσεις, οὔτε θέμις περὶ c
 τὰ τοιαῦτα ἀνδρὶ σοφῷ ἐπιτάττοντι νεώτερον ἀπειθεῖν.
 Ἄλλ' εὖ καὶ γενναίως εἶπέ· τί σοι δοκεῖ εἶναι ἐπιστήμη;

ΘΕΑΙ. Ἀλλὰ χρή, ὦ Σώκρατες, ἐπειδήπερ ὑμεῖς κε-
 λεύετε. Πάντως γάρ, ἂν τι καὶ ἁμάρτω, ἐπανορθώσετε.

ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν, ἄνπερ γε οἴοί τε ὦμεν.

ΘΕΑΙ. Δοκεῖ τοίνυν μοι καὶ ἃ παρὰ Θεοδώρου ἂν τις
 μάθοι ἐπιστήμαι εἶναι, γεωμετρία τε καὶ δεῖς νυνδὴ σὺ διήλ-
 θες, καὶ αὖ σκυτοτομική τε καὶ αἰ τῶν ἄλλων δημιουργῶν d
 τέχναι, πᾶσαί τε καὶ ἐκάστη τούτων, οὐκ ἄλλο τι ἢ ἐπι-
 στήμη εἶναι.

ΣΩ. Γενναίως γε καὶ φιλοδώρως, ὦ φίλε, ἐν αἰτηθεῖς
 πολλὰ δίδως καὶ ποικίλα ἀντὶ ἀπλοῦ.

ΘΕΑΙ. Πῶς τί τοῦτο λέγεις, ὦ Σώκρατες ;

ΣΩ. Ἴσως μὲν οὐδέν· δὲ μέντοι οἶμαι, φράσω. Ὅταν λέγῃς σκυτικήν, μή τι ἄλλο φράζεις ἢ ἐπιστήμην ὑποδημάτων ἐργασίας ;

ΘΕΑΙ. Οὐδέν.

ΣΩ. Τί δ' ὅταν τεκτονικήν ; μή τι ἄλλο ἢ ἐπιστήμην ἑ τῆς τῶν ξυλίνων σκευῶν ἐργασίας ;

ΘΕΑΙ. Οὐδέ τοῦτο.

ΣΩ. Οὐκοῦν ἐν ἀμφοῖν, οὗ ἑκατέρα ἐπιστήμη, τοῦτο ὀρίζεις ;

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Τὸ δέ γ' ἐρωτηθέν, ὦ Θεαίτητε, οὐ τοῦτο ἦν, τίνων ἢ ἐπιστήμη, οὐδὲ ὁπόσαι τινές· οὐ γὰρ ἀριθμησαί αὐτάς βουλόμενοι ἠρόμεθα ἄλλὰ γινῶναι ἐπιστήμην αὐτὸ ὅτι ποτ' ἐστίν. ἢ οὐδέν λέγω ;

ΘΕΑΙ. Πάνυ μὲν οὖν ὀρθῶς.

ΣΩ. Σκέψαι δὴ καὶ τόδε. Εἴ τις ἡμᾶς τῶν φαύλων τι καὶ 147 a προχείρων ἔροιτο, οἷον περὶ πηλοῦ ὅτι ποτ' ἐστίν, εἰ ἀποκρινάμεθα αὐτῷ πηλὸς ὁ τῶν χυτρέων καὶ πηλὸς ὁ τῶν ἵπνοπλαθῶν καὶ πηλὸς ὁ τῶν πλινθουργῶν, οὐκ ἂν γελοῖοι εἶμεν ;

ΘΕΑΙ. Ἴσως.

ΣΩ. Πρῶτον μὲν γέ που οἰόμενοι συνιέναι ἐκ τῆς ἡμέτερας ἀποκρίσεως τὸν ἐρωτῶντα, ὅταν εἴπωμεν πηλός, εἴτε ὁ τῶν κοροπλαθῶν προσθέντες εἴτε ἄλλων ὠντινωνοῦν b δημιουργῶν. ἢ οἶει τίς τι συνήσιν τινος ὄνομα, δὲ μὴ οἶδεν τί ἐστίν ;

ΘΕΑΙ. Οὐδαμῶς.

ΣΩ. Οὐδ' ἄρα « ἐπιστήμην ὑποδημάτων » συνήσιν ὁ ἐπιστήμην μὴ εἰδώς.

ΘΕΑΙ. Οὐ γάρ.

ΣΩ. Σκυτικήν ἄρα οὐ συνήσιν δς ἄν ἐπιστήμην ἀγνοῆ,
οὐδέ τινα ἄλλην τέχνην.

ΘΕΑΙ. Ἔστιν οὕτως.

ΣΩ. Γελοία ἄρα ἢ ἀπόκρισις τῷ ἐρωτηθέντι ἐπιστήμη
τί ἐστιν, ὅταν ἀποκρίνηται τέχνης τινὸς ὄνομα. Τινὸς γάρ
ἐπιστήμην ἀποκρίνεται οὐ τοῦτ' ἐρωτηθεὶς. c

ΘΕΑΙ. Ἔοικεν.

ΣΩ. Ἐπειτά γέ που ἐξὸν φαύλως καὶ βραχέως ἀποκρί-
νασθαι περιέρχεται ἀπέραντον ὁδόν. Οἶον καὶ ἐν τῇ τοῦ
πηλοῦ ἐρωτήσῃ φαυλόν που καὶ ἀπλοῦν εἰπεῖν ὅτι γῆ ὑγρῷ
φυραθεῖσα πηλὸς ἄν εἴη, τὸ δ' ὅτου ἐὰν χαίρειν.

ΘΕΑΙ. Ῥάδιον, ὦ Σώκρατες, νῦν γε οὕτω φαίνεται·
ἀτὰρ κινδυνεύεις ἐρωτᾶν οἶον καὶ αὐτοῖς ἡμῖν ἔναγχος
εἰσηλθε διαλεγόμενοις, ἐμοί τε καὶ τῷ σὺ δμωνύμῳ τούτῳ d
Σωκράτει.

ΣΩ. Τὸ ποῖον δὴ, ὦ Θεαίτητε;

ΘΕΑΙ. Περὶ δυνάμεων τι ἡμῖν Θεόδωρος ὅδε ἔγραφε,
τῆς τε τρίποδος πέρι καὶ πεντέποδος ἀποφαίνων ὅτι μήκει
οὐ σύμμετροι τῇ ποδιαίᾳ, καὶ οὕτω κατὰ μίαν ἑκάστην
προαιρούμενος μέχρι τῆς ἑπτακαιδεκάποδος· ἐν δὲ ταύτῃ πως
ἐνέσχετο. Ἡμῖν οὖν εἰσηλθέ τι τοιοῦτον, ἐπειδὴ ἄπειροι
τὸ πλῆθος αἱ δυνάμεις ἐφαίνοντο, πειραθῆναι συλλαβεῖν εἰς
ἓν, ὅτῳ πάσας ταύτας προσαγορεύσομεν τὰς δυνάμεις. e

ΣΩ. Ἡ καὶ ἠῦρετέ τι τοιοῦτον;

ΘΕΑΙ. Ἔμοιγε δοκοῦμεν· σκόπει δὲ καὶ σύ.

ΣΩ. Λέγε.

ΘΕΑΙ. Τὸν ἀριθμὸν πάντα δίχα διελάβομεν· τὸν μὲν
δυνάμενον ἴσον ἰσάκις γίνεσθαι τῷ τετραγώνῳ τὸ σχῆμα
ἀπεικάσαντες τετράγωνόν τε καὶ ἰσόπλευρον προσείπομεν.

ΣΩ. Καί εὖ γε.

ΘΕΑΙ. Τὸν τοίνυν μεταξὺ τούτου, ὧν καὶ τὰ τρία καὶ
τὰ πέντε καὶ πᾶς δς ἀδύνατος ἴσος ἰσάκεις γενέσθαι, ἀλλ' 148 a
ἢ πλείων ἐλαττονάκεις ἢ ἐλάττων πλεονάκεις γίνεταί, μεί-
ζων δὲ καὶ ἐλάττων ἀεὶ πλευρὰ αὐτὸν περιλαμβάνει, τῷ
προμήκει αὖ σχήματι ἀπεικάσαντες προμήκη ἀριθμὸν ἐκα-
λέσαμεν.

ΣΩ. Κάλλιστα. Ἄλλὰ τί τὸ μετὰ τοῦτο ;

ΘΕΑΙ. Ὅσαι μὲν γραμμαὶ τὸν ἰσόπλευρον καὶ ἐπίπεδον
ἀριθμὸν τετραγωνίζουσι, μήκος ὠρισάμεθα, ὅσαι δὲ τὸν ἑτε-
ρομήκη, δυνάμεις, ὡς μήκει μὲν οὐ συμμέτρους ἐκείναις, b
τοῖς δ' ἐπιπέδοις ἀδύναται. Καὶ περὶ τὰ στερεὰ ἄλλο
τοιούτον.

ΣΩ. Ἄριστά γ' ἀνθρώπων, ὧ παῖδες· ὥστε μοι δοκεῖ ὁ
Θεόδωρος οὐκ ἔνοχος τοῖς ψευδομαρτυρίοις ἔσεσθαι.

ΘΕΑΙ. Καὶ μὴν, ὧ Σώκρατες, ὃ γε ἐρωτᾷς περὶ ἐπιστή-
μης οὐκ ἂν δυναίμην ἀποκρίνασθαι ὡσπερ περὶ τοῦ μήκους
τε καὶ τῆς δυνάμεως. Καίτοι σύ γέ μοι δοκεῖς τοιοῦτόν τι
ζητεῖν· ὥστε πάλιν αὖ φαίνεται ψευδῆς ὁ Θεόδωρος.

ΣΩ. Τί δέ ; εἴ σε πρὸς δρόμον ἐπαινῶν μηδενὶ οὕτω c
δρομικῷ ἔφη τῶν νέων ἐντετυχηκένας, εἶτα διαθέων τοῦ
ἀκμάζοντος καὶ ταχίστου ἠττήθης, ἠττόν τι ἂν οἶει ἀληθῆ
τόνδ' ἐπαινέσαι ;

ΘΕΑΙ. Οὐκ ἔγωγε.

ΣΩ. Ἄλλὰ τὴν ἐπιστήμην, ὡσπερ νυνδὴ ἐγὼ ἔλεγον,
σμικρόν τι οἶει εἶναι ἐξευρεῖν καὶ οὐ τῶν πάντη ἄκρων ;

ΘΕΑΙ. Νῆ τὸν Δί' ἔγωγε καὶ μάλα γε τῶν ἀκροτάτων.

ΣΩ. Θάρρει τοίνυν περὶ σαυτῷ καὶ τί οἴου Θεόδωρον
λέγειν, προθυμήθητι δὲ παντὶ τρόπῳ τῶν τε ἄλλων πέρι καὶ d
ἐπιστήμης λαβεῖν λόγον τί ποτε τυγχάνει ὄν.

ΘΕΑΙ. Προθυμίας μὲν ἔνεκα, ὦ Σώκρατες, φανεῖται.

ΣΩ. Ἴθι δὴ — καλῶς γὰρ ἄρτι ὑφηγήσω — πειρῶ μιμούμενος τὴν περὶ τῶν δυνάμεων ἀπόκρισιν, ὥσπερ ταύτας πολλάς οὔσας ἐνὶ εἴδει περιέλαβες, οὕτω καὶ τὰς πολλάς ἐπιστήμας ἐνὶ λόγῳ προσειπεῖν.

ΘΕΑΙ. Ἄλλ' εὖ ἴσθι, ὦ Σώκρατες, πολλάκις δὴ αὐτὸ ἐπεχείρησα σκέψασθαι, ἀκούων τὰς παρὰ σοῦ ἀποφερομένης ἐρωτήσεις. Ἀλλὰ γὰρ οὐτ' αὐτὸς δύναμαι πείσαι ἑμαυτὸν ὡς ἱκανῶς τι λέγω οὐτ' ἄλλου ἀκοῦσαι λέγοντος οὕτως ὡς σὺ διακελεύῃ, οὐ μὲν δὴ αὖ οὐδ' ἀπαλλαγῆναι τοῦ μέλειν.

ΣΩ. Ὡδίνεις γάρ, ὦ φίλε Θεαίτητε, διὰ τὸ μὴ κενὸς ἄλλ' ἐγκύμων εἶναι.

ΘΕΑΙ. Οὐκ οἶδα, ὦ Σώκρατες· δὲ μέντοι πέπονθα λέγω.

ΣΩ. Εἶτα, ὦ καταγέλαστε, οὐκ ἀκήκοας ὡς ἐγὼ εἶμι ὑδὸς 149 a
μαίας μάλα γενναίας τε καὶ βλοσυρᾶς, Φαιναρέτης;

ΘΕΑΙ. Ἦδη τοῦτό γε ἤκουσα.

ΣΩ. Ἄρα καὶ ὅτι ἐπιτηδεύω τὴν αὐτὴν τέχνην ἀκήκοας;

ΘΕΑΙ. Οὐδαμῶς.

ΣΩ. Ἄλλ' εὖ ἴσθ' ὅτι· μὴ μέντοι μου κατείπης πρὸς τοὺς ἄλλους. Λέληθα γάρ, ὦ ἑταῖρε, ταύτην ἔχων τὴν τέχνην· οἱ δέ, ἅτε οὐκ εἰδότες, τοῦτο μὲν οὐ λέγουσι περὶ ἑμοῦ, ὅτι δὲ ἀτοπώτατός εἶμι καὶ ποιῶ τοὺς ἀνθρώπους ἀπορεῖν. Ἦ καὶ τοῦτο ἀκήκοας;

ΘΕΑΙ. Ἔγωγε.

b

ΣΩ. Εἶπω οὖν σοι τὸ αἴτιον;

ΘΕΑΙ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΣΩ. Ἐννόησον δὴ τὸ περὶ τὰς μαίας ἅπαν ὡς ἔχει, καὶ ῥῆθον μαθήσῃ δὲ βούλομαι. Οἴσθα γάρ που ὡς οὐδεμία αὐτῶν ἔτι αὐτὴ κυῖσκομένη τε καὶ τίκτουσα ἄλλας μαιεύεται, ἀλλ' αἱ ἤδη ἀδύνατοι τίκτειν.

ΘΕΑΙ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΣΩ. Αἰτίαν δέ γε τούτου φασὶν εἶναι τὴν Ἄρτεμιν, ὅτι ἄλοχος οὔσα τὴν λοχεῖαν εἴληχε. Στερίφαις μὲν οὖν ἄρα οὐκ ἔδωκε μαιεύεσθαι, ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἀσθενεστέρα c ἢ λαβεῖν τέχνην ὧν ἂν ἦ ἄπειρος· ταῖς δὲ δι' ἡλικίαν ἀτόκοις προσέταξε τιμῶσα τὴν αὐτῆς ὁμοιότητα.

ΘΕΑΙ. Εἰκός.

ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ τόδε εἰκός τε καὶ ἀναγκαῖον, τὰς κυούσας καὶ μὴ γιγνώσκεσθαι μᾶλλον ὑπὸ τῶν μαιῶν ἢ τῶν ἄλλων;

ΘΕΑΙ. Πάνυ γε.

ΣΩ. Καὶ μὴν καὶ διδοῦσαί γε αἱ μαῖαι φαρμάκια καὶ ἐπάδουσαι δύνανται ἐγείρειν τε τὰς ὠδῖνας καὶ μαλθακώ- d τέρας, ἂν βούλωνται, ποιεῖν, καὶ τίκτειν τε δὴ τὰς δυστοκούσας, καὶ ἔαν νέον ὄν δόξῃ ἀμβλίσκειν, ἀμβλίσκουσιν;

ΘΕΑΙ. Ἔστι ταῦτα.

ΣΩ. Ἄρ' οὖν ἔτι καὶ τόδε αὐτῶν ἦσθησαι, ὅτι καὶ προμνήστριαί εἰσι δεινόταται, ὡς πάσσοφοι οὔσαι περὶ τοῦ γνῶναι ποίαν χρῆ ποίῳ ἀνδρὶ συνοῦσαν ὡς ἀρίστους παῖδας τίκτειν;

ΘΕΑΙ. Οὐ πάνυ τοῦτο οἶδα.

ΣΩ. Ἄλλ' ἴσθ' ὅτι ἐπὶ τούτῳ μείζον φρονοῦσιν ἢ ἐπὶ τῇ ὀμφαλητομίᾳ. Ἐννόει γάρ· τῆς αὐτῆς ἢ ἄλλης οἶει e τέχνης εἶναι θεραπείαν τε καὶ συγκομιδὴν τῶν ἐκ γῆς καρπῶν καὶ αὖ τὸ γιγνώσκειν εἰς ποίαν γῆν ποῖον φυτόν τε καὶ σπέρμα καταβλητέον;

ΘΕΑΙ. Οὐκ, ἀλλὰ τῆς αὐτῆς.

ΣΩ. Εἰς γυναῖκα δέ, ὦ φίλε, ἄλλην μὲν οἶει τοῦ τοιούτου, ἄλλην δὲ συγκομιδῆς;

ΘΕΑΙ. Οὐκ οὐκ εἰκός γε.

ΣΩ. Οὐ γάρ. Ἄλλὰ διὰ τὴν ἄδικόν τε καὶ ἄτεχνον 150 a

συναγωγήν ἀνδρὸς καὶ γυναικός, ἢ δὴ προαγωγή ὄνομα, φεύγουσι καὶ τὴν προμνηστικὴν ἄτε σεμναὶ οὔσαι αἱ μαῖαι, φοβούμεναι μὴ εἰς ἐκείνην τὴν αἰτίαν διὰ ταύτην ἐμπέσωσιν· ἐπεὶ ταῖς γε ὄντως μαῖαις μόναις που προσήκει καὶ προμνήσασθαι ὀρθῶς.

ΘΕΑΙ. Φαίνεται.

ΣΩ. Τὸ μὲν τοίνυν τῶν μαίων τοσοῦτον, ἔλαττον δὲ τοῦ ἐμοῦ δράματος. Οὐ γὰρ πρόσεστι γυναιξὶν ἐνίοτε μὲν εἶδωλα τίκτειν, ἔστι δ' ὅτε ἀληθινά, τοῦτο δὲ μὴ βῆδιον **b** εἶναι διαγνῶναι. Εἰ γὰρ προσῆν, μέγιστόν τε καὶ κάλλιστον ἔργον ἦν ἂν ταῖς μαῖαις τὸ κρίνειν τὸ ἀληθές τε καὶ μὴ· ἢ οὐκ οἶει;

ΘΕΑΙ. Ἐγώ γε.

ΣΩ. Τῇ δέ γ' ἐμῇ τέχνῃ τῆς μαιεύσεως τὰ μὲν ἄλλα ὑπάρχει ὅσα ἐκείναις, διαφέρει δὲ τῷ τε ἄνδρας ἀλλὰ μὴ γυναικῆς μαιεύεσθαι καὶ τῷ τὰς ψυχὰς αὐτῶν τικτούσας ἐπισκοπεῖν ἀλλὰ μὴ τὰ σώματα. Μέγιστον δὲ τοῦτ' ἐνὶ τῇ ἡμετέρᾳ τέχνῃ, βασανίζειν δυνατὸν εἶναι παντὶ τρόπῳ **c** πῶτερον εἶδωλον καὶ ψεῦδος ἀποτίκτει τοῦ νέου ἢ διάνοια ἢ γόνιμόν τε καὶ ἀληθές. Ἐπεὶ τόδε γε καὶ ἐμοὶ ὑπάρχει ὅπερ ταῖς μαῖαις· ἄγονός εἰμι σοφίας, καὶ ὅπερ ἤδη πολλοὶ μοι ὠνειδίσαν, ὡς τοὺς μὲν ἄλλους ἐρωτῶ, αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀποφαίνομαι περὶ οὐδενὸς διὰ τὸ μηδὲν ἔχειν σοφόν, ἀληθές ὀνειδίζουσιν. Τὸ δὲ αἴτιον τούτου τόδε· μαιεύεσθαι με ὁ θεὸς ἀναγκάζει, γεννᾶν δὲ ἀπεκώλυσεν. Εἰμι δὲ οὖν αὐτὸς μὲν οὐ πάνυ τι σοφός, οὐδέ τί μοι ἔστιν εὖρημα τοι- **d** οῦτον γεγονὸς τῆς ἐμῆς ψυχῆς ἔκγονον· οἱ δ' ἐμοὶ συγγιγνόμενοι τὸ μὲν πρῶτον φαίνονται ἔνιοι μὲν καὶ πάνυ ἀμαθεῖς, πάντες δὲ προϊούσης τῆς συνουσίας, οἷσπερ ἂν ὁ θεὸς παρείκη, θαυμαστὸν ὅσον ἐπιδιδόντες, ὡς αὐτοῖς τε

καὶ τοῖς ἄλλοις δοκοῦσι· καὶ τοῦτο ἐναργές ὅτι παρ' ἐμοῦ οὐδὲν πώποτε μαθόντες, ἀλλ' αὐτοὶ παρ' αὐτῶν πολλὰ καὶ καλὰ εὐρόντες τε καὶ τεκόντες. Τῆς μέντοι μαιείας ὁ θεός τε καὶ ἐγὼ αἴτιος. Ὡδε δὲ δῆλον· πολλοὶ ἤδη τοῦτο ἀγνοήσαντες, καὶ ἑαυτοὺς αἰτιασάμενοι, ἐμοῦ δὲ καταφρονήσαντες, ἢ αὐτοὶ ἢ ὑπ' ἄλλων πεισθέντες ἀπήλθον πρῶαιτερον τοῦ δέοντος, ἀπελθόντες δὲ τὰ τε λοιπὰ ἐξήμβλωσαν διὰ πονηρὰν συνουσίαν καὶ τὰ ὑπ' ἐμοῦ μαιευθέντα κακῶς τρέφοντες ἀπώλεσαν, ψευδῆ καὶ εἰδῶλα περὶ πλείονος ποιησάμενοι τοῦ ἀληθοῦς, τελευτῶντες δ' αὐτοῖς τε καὶ τοῖς ἄλλοις ἔδοξαν ἀμαθεῖς εἶναι. Ὡν εἰς γέγονεν Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου καὶ ἄλλοι πάνυ πολλοί· οὓς, ὅταν πάλιν ἔλθωσι δεόμενοι τῆς ἐμῆς συνουσίας καὶ θαυμαστά δρῶντες, ἐνίοις μὲν τὸ γιγνόμενόν μοι δαιμόνιον ἀποκωλύει συνεῖναι, ἐνίοις δὲ ἔρ, καὶ πάλιν οὗτοι ἐπιδιδόασιν. Πάσχουσι δὲ δὴ οἱ ἐμοὶ συγγιγνόμενοι καὶ τοῦτο ταῦτόν ταῖς τικτούσαις· ὠδίνουσι γὰρ καὶ ἀπορίας ἐμπίμπλονται νύκτας τε καὶ ἡμέρας πολὺ μᾶλλον ἢ ῥεῖναι· ταύτην δὲ τὴν ὠδίνα ἐγείρειν τε καὶ ἀποπαύειν ἢ ἐμὴ τέχνη δύναται. Καὶ οὗτοι μὲν δὴ οὕτως. Ἐνίοις δὲ, ὦ Θεαίτητε, οἳ ἂν μοι μὴ δόξωσι πως ἐγκύμονες εἶναι, γνούς ὅτι οὐδὲν ἐμοῦ δέονται, πάνυ εὐμενῶς προμνῶμαι καί, σὺν θεῷ εἰπεῖν, πάνυ ἱκανῶς τοπάζω οἷς ἂν συγγενόμενοι ὄναιντο· ὧν πολλοὺς μὲν δὴ ἐξέδωκα Προδίκῳ, πολλοὺς δὲ ἄλλοις σοφοῖς τε καὶ θεσπεσίοις ἀνδράσι. Ταῦτα δὴ σοι, ὦ ἄριστε, ἔνεκα τοῦδε ἐμῆκυνα· ὑποπτεύω σε, ὥσπερ καὶ αὐτὸς οἶει, ὠδίνειν τι κυοῦντα ἔνδον. Προσφέρου οὖν πρὸς με ὡς πρὸς μαίης ὕδν

151 a

b

καὶ αὐτὸν μαιευτικόν, καὶ ἂν ἐρωτῶ προθυμοῦ ὄπως
οἶός τ' εἶ οὕτως ἀποκρίνασθαι· καὶ ἔάν ἄρα σκοπούμενός
τι ὦν ἂν λέγῃς ἠγήσωμαι εἶδωλον καὶ μὴ ἀληθές, εἴτα
ὑπεξαίρωμαι καὶ ἀποβάλλω, μὴ ἀγρίαινε ὡσπερ αἱ πρω-
τοτόκοι περὶ τὰ παιδιά. Πολλοὶ γάρ ἤδη, ὦ θαυμάσιε,
πρὸς με οὕτω διετέθησαν, ὥστε ἀτεχνῶς δάκνειν ἕτοιμοι
εἶναι, ἐπειδάν τινα λήρον αὐτῶν ἀφαιρῶμαι, καὶ οὐκ οἶον-
ταί με εὐνοίᾳ τοῦτο ποιεῖν, πόρρω ὄντες τοῦ εἶδέναι ὅτι
οὐδεὶς θεὸς δύσνους ἀνθρώποις, οὐδ' ἐγὼ δυσνοίᾳ τοιοῦτον
οὐδέν ὄρω, ἀλλὰ μοι ψευδός τε συγχωρησαὶ καὶ ἀληθές
ἀφανίσαι οὐδαμῶς θέμις. Πάλιν δὴ οὖν ἐξ ἀρχῆς, ὦ
Θεαίτητε, ὅτι ποτ' ἐστὶν ἐπιστήμη, πειρῶ λέγειν· ὡς δ'
οὐχ οἶός τ' εἶ, μηδέποτε εἶπης. Ἐάν γάρ θεὸς ἐθέλῃ καὶ
ἀνδρίζῃ, οἶός τ' ἔσῃ.

ΘΕΑΙ. Ἀλλὰ μέντοι, ὦ Σώκρατες, σοὺ γε οὕτω παρα-
κελευομένου αἰσχροὺν μὴ οὐ παντὶ τρόπῳ προθυμείσθαι ὅτι
τις ἔχει λέγειν, Δοκεῖ οὖν μοι δ' ἐπιστάμενός τι αἰσθάνεσθαι
τοῦτο δ' ἐπίσταται, καὶ ὡς γε νυνὶ φαίνεται, οὐκ ἄλλο τί
ἐστὶν ἐπιστήμη ἢ αἴσθησις.

ΣΩ. Εὖ γε καὶ γενναίως, ὦ παῖ· χρὴ γάρ οὕτως ἀποφαι-
νόμενον λέγειν. Ἀλλὰ φέρε δὴ αὐτὸ κοινῇ σκεψώμεθα,
γόνιμον ἢ ἀνεμιαῖον τυγχάνει ὄν. Αἴσθησις, φῆς, ἐπι-
στήμη ;

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Κινδυνεύεις μέντοι λόγον οὐ φαύλον εἰρηκέναι περὶ
ἐπιστήμης, ἀλλ' ὄν ἔλεγε καὶ Πρωταγόρας. Τρόπον δέ τινα
ἄλλον εἶρηκε τὰ αὐτὰ ταῦτα. Φησὶ γάρ που « πάντων
χρημάτων μέτρον » ἀνθρώπον εἶναι, « τῶν μὲν ὄντων ὡς
ἔστι, τῶν δὲ μὴ ὄντων ὡς οὐκ ἔστιν. » Ἀνέγνωκας γάρ
που ;

ΘΕΑΙ. Ἀνέγνωκα καὶ πολλάκις.

ΣΩ. Οὐκοῦν οὕτω πως λέγει, ὡς οἷα μὲν ἕκαστα ἐμοὶ φαίνεται, τοιαῦτα μὲν ἔστιν ἐμοί, οἷα δὲ σοί, τοιαῦτα δὲ αὐτοί σοί· ἄνθρωπος δὲ σύ τε κἀγώ;

ΘΕΑΙ. Λέγει γὰρ οὖν οὕτω.

ΣΩ. Εἰκὸς μέντοι σοφὸν ἄνδρα μὴ ληρεῖν· ἐπακολουθή-^bσωμεν οὖν αὐτῷ. Ἄρ' οὐκ ἐνίοτε πνέοντος ἀνέμου τοῦ αὐτοῦ ὁ μὲν ἡμῶν ριγοῖ, ὁ δ' οὐ; καὶ ὁ μὲν ἡρέμα, ὁ δὲ σφόδρα;

ΘΕΑΙ. Καὶ μάλα.

ΣΩ. Πότερον οὖν τότε αὐτὸ ἐφ' ἑαυτοῦ τὸ πνεῦμα ψυχρὸν ἢ οὐ ψυχρὸν φήσομεν; ἢ πεισόμεθα τῷ Πρωταγόρᾳ ὅτι τῷ μὲν ριγοῦντι ψυχρὸν, τῷ δὲ μὴ οὐ;

ΘΕΑΙ. Ἐοικεν.

ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ φαίνεται οὕτω ἑκατέρῳ;

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Τὸ δέ γε « φαίνεται » αἰσθάνεσθαί ἐστιν;

ΘΕΑΙ. Ἐστὶν γάρ.

ΣΩ. Φαντασία ἄρα καὶ αἰσθησις ταῦτόν ἐν τε θερμοῖς^c καὶ πᾶσι τοῖς τοιούτοις. Οἷα γὰρ αἰσθάνεται ἕκαστος, τοιαῦτα ἐκάστῳ καὶ κινδυνεύει εἶναι.

ΘΕΑΙ. Ἐοικεν.

ΣΩ. Αἰσθησις ἄρα τοῦ ὄντος αἰεὶ ἐστὶν καὶ ἀψευδὲς ὡς ἐπιστήμη οὔσα.

ΘΕΑΙ. Φαίνεται.

ΣΩ. Ἄρ' οὖν πρὸς Χαρίτων πάσσοφός τις ἦν ὁ Πρωταγόρας, καὶ τοῦτο ἡμῖν μὲν ἠνίξατο τῷ πολλῷ συρφετῷ, τοῖς δὲ μαθηταῖς ἐν ἀπορρήτῳ τὴν ἀλήθειαν ἔλεγεν;

ΘΕΑΙ. Πῶς δὴ, ὦ Σώκρατες, τοῦτο λέγεις;

ΣΩ. Ἐγὼ ἔρω καὶ μάλ' οὐ φαῦλον λόγον, ὡς ἄρα ἐν^d

μέν αὐτὸ καθ' αὐτὸ οὐδέν ἐστιν, οὐδ' ἂν τι προσείποις
 ὀρθῶς οὐδ' ὁποιοῦν τι, ἀλλ' ἐὰν ὡς μέγα προσαγορεύης,
 καὶ σμικρὸν φανεῖται, καὶ ἐὰν βαρὺ, κοῦφον, σύμπαντά τε
 οὕτως, ὡς μηδενὸς ὄντος ἑνὸς μήτε τινὸς μήτε ὁποιοῦν·
 ἐκ δὲ δὴ φορᾶς τε καὶ κινήσεως καὶ κράσεως πρὸς ἀλληλα
 γίνεταί πάντα ἃ δὴ φαμεν εἶναι, οὐκ ὀρθῶς προσαγο-
 ρεῦντες· ἔστι μὲν γὰρ οὐδέποτ' οὐδέν, ἀεὶ δὲ γίνεταί. e
 Καὶ περὶ τούτου πάντες ἐξῆς οἱ σοφοὶ πλὴν Παρμενίδου
 συμφερέσθων, Πρωταγόρας τε καὶ Ἡράκλειτος καὶ Ἐμπε-
 δοκλῆς, καὶ τῶν ποιητῶν οἱ ἄκροι τῆς ποιήσεως ἑκατέρας,
 κωμωδίας μὲν Ἐπίχαρμος, τραγωδίας δὲ Ὀμηρος, <δς>
 εἰπῶν —

᾽Ωκεανόν τε θεῶν γένεσιν καὶ μητέρα Τηθύν

πάντα εἶρηκεν ἔκγονα βροτῆς τε καὶ κινήσεως· ἢ οὐ δοκεῖ
 τοῦτο λέγειν;

ΘΕΑΙ. Ἔμοιγε.

ΣΩ. Τίς οὖν ἂν ἔτι πρὸς γε τοσοῦτον στρατόπεδον καὶ 153 a
 στρατηγὸν Ὀμηρον δύναίτο ἀμφισθητήσας μὴ οὐ κατα-
 γέλαστος γενέσθαι;

ΘΕΑΙ. Οὐ βᾶδιον, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Οὐ γάρ, ὦ Θεαίτητε. Ἐπεὶ καὶ τάδε τῷ λόγῳ
 σημεῖα ἱκανά, ὅτι τὸ μὲν εἶναι δοκοῦν καὶ τὸ γίνεσθαι
 κινήσεις παρέχει, τὸ δὲ μὴ εἶναι καὶ ἀπόλλυσθαι ἡσυχία· τὸ
 γὰρ θερμόν τε καὶ πῦρ, ὃ δὴ καὶ τᾶλλα γεννᾶ καὶ ἐπιτρο-
 πεύει, αὐτὸ γεννᾶται ἐκ φορᾶς καὶ τρίψεως· τούτῳ δὲ
 κινήσεις. ἢ οὐχ αὗται γενέσεις πυρός;

ΘΕΑΙ. Αὐται μὲν οὖν.

b

ΣΩ. Καὶ μὴν τό γε τῶν ζώων γένος ἐκ τῶν αὐτῶν τούτων φύεται.

ΘΕΑΙ. Πῶς δ' οὐ ;

ΣΩ. Τί δέ ; ἢ τῶν σωμάτων ἕξις οὐχ ὑπὸ ἡσυχίας μὲν καὶ ἀργίας διόλλυται, ὑπὸ γυμνασίων δὲ καὶ κινήσεως ἐπὶ τὸ πολὺ σφύζεται ;

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Ἡ δ' ἐν τῇ ψυχῇ ἕξις οὐχ ὑπὸ μαθήσεως μὲν καὶ μελέτης, κινήσεων ὄντων, κτᾶται τε μαθήματα καὶ σφύζεται καὶ γίνεταί βελτίων, ὑπὸ δ' ἡσυχίας, ἀμελετησίας τε καὶ ἀμαθίας οὐσης, οὔτε τι μανθάνει ἅ τε ἂν μάθη ἐπιλανθάνεται ; c

ΘΕΑΙ. Καὶ μάλα.

ΣΩ. Τὸ μὲν ἄρα ἀγαθὸν κινήσεις κατὰ τε ψυχὴν καὶ κατὰ σῶμα, τὸ δὲ τοῦναντίον ;

ΘΕΑΙ. Ὡς οἶκεν.

ΣΩ. Ὡς οὖν σοὶ λέγω νηνεμίας τε καὶ γαλήνας καὶ ὅσα τοιαῦτα, ὅτι αἱ μὲν ἡσυχίαι σήπουσι καὶ ἀπολλύασι, τὰ δ' ἕτερα σφύζει ; καὶ ἐπὶ τούτοις τὸν κολοφῶνα, ἀναγκάζω προσβιάζων τὴν χρυσοῦν σειρὰν ὡς οὐδὲν ἄλλο ἢ τὸν ἥλιον Ὅμηρος λέγει, καὶ δηλοῖ ὅτι ἕως μὲν ἂν ἡ περιφορὰ d ἢ κινουμένη καὶ ὁ ἥλιος, πάντα ἔστι καὶ σφύζεται τὰ ἐν θεοῖς τε καὶ ἀνθρώποις, εἰ δὲ σταίη τοῦτο ὡς περ δεθέν, πάντα χρήματ' ἂν διαφθαρείη καὶ γένοιτ' ἂν τὸ λεγόμενον ἄνω κάτω πάντα ;

ΘΕΑΙ. Ἄλλ' ἔμοιγε δοκεῖ. ὦ Σώκρατες, ταῦτα δηλοῦν ἄπερ λέγεις.

ΣΩ. Ὑπόλαβε τοίνυν, ὦ ἄριστε, οὕτως· κατὰ τὰ ὄμματα πρῶτον, ὃ δὴ καλεῖς χρῶμα λευκόν, μὴ εἶναι αὐτὸ ἕτερόν τι ἔξω τῶν σῶν ὀμμάτων μηδ' ἐν τοῖς ὀμμασι μηδέ τιν' αὐτῷ χώραν ἀποτάξεως· ἤδη γὰρ ἂν εἴη τε ἂν που ἐν τάξει καὶ μένοι καὶ οὐκ ἂν ἐν γενέσει γίγνοιτο.

ΘΕΑΙ. Ἀλλὰ πῶς;

ΣΩ. Ἐπώμεθα τῷ ἄρτι λόγῳ, μηδὲν αὐτὸ καθ' αὐτὸ ἐν ὄντι τιθέντες· καὶ ἡμῖν οὕτω μέλαν τε καὶ λευκὸν καὶ ὄτιον ἄλλο χρῶμα ἐκ τῆς προσβολῆς τῶν ὀμμάτων πρὸς τὴν προσήκουσαν φοράν φανεῖται γεγενημένον, καὶ ὃ δὴ ἕκαστον εἶναί φαμεν χρῶμα οὔτε τὸ προσβάλλον οὔτε τὸ προσβαλλόμενον ἔσται, ἀλλὰ μεταξύ τι ἐκάστῳ ἴδιον γεγονός· ἢ σὺ δισχυρίσαιο ἂν ὡς οἶον σοὶ φαίνεται ἕκαστον χρῶμα, τοιοῦτον καὶ κυνὶ καὶ ὄτῳ ζῶν;

ΘΕΑΙ. Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε.

ΣΩ. Τί δέ; ἄλλῳ ἀνθρώπῳ ἄρ' ὄμοιον καὶ σοὶ φαίνεται ὄτιον; ἔχεις τοῦτο ἰσχυρῶς, ἢ πολὺ μᾶλλον ὅτι οὐδέ σοι αὐτῷ ταῦτόν διὰ τὸ μηδέποτε ὄμοίως αὐτόν σεαυτῷ ἔχειν;

ΘΕΑΙ. Τοῦτο μᾶλλον μοι δοκεῖ ἢ ἐκεῖνο.

ΣΩ. Οὐκοῦν εἰ μὲν ὦ παραμετρούμεθα ἢ οὐ ἔφαπτόμεθα μέγα ἢ λευκὸν ἢ θερμὸν ἦν, οὐκ ἂν ποτε ἄλλῳ προσπεσὸν ἄλλο ἂν ἐγεγόνει, αὐτό γε μηδὲν μεταβάλλον· εἰ δέ αὖ τὸ παραμετρούμενον ἢ ἔφαπτόμενον ἕκαστον ἦν τούτων, οὐκ ἂν αὖ ἄλλου προσελθόντος ἢ τι παθόντος αὐτὸ μηδὲν παθὸν ἄλλο ἂν ἐγένετο. Ἐπεὶ νῦν γε, ὦ φίλε, θαυμαστά τε καὶ γελοῖα εὐχερῶς πῶς ἀναγκαζόμεθα λέγειν, ὡς φαίη ἂν

Πρωταγόρας τε καὶ πᾶς ὁ τὰ αὐτὰ ἐκείνῳ ἐπιχειρῶν λέγειν.

ΘΕΑΙ. Πῶς δὴ καὶ ποῖα λέγεις;

ΣΩ. Σμικρὸν λαβὲ παράδειγμα, καὶ πάντα εἴση & βού- c
λομαι. Ἀστραγάλους γάρ που ἔξ, ἂν μὲν τέτταρας αὐτοῖς
προσενέγκης, πλείους φαμέν εἶναι τῶν τεττάρων καὶ ἡμιο-
λίους, ἐὰν δὲ δώδεκα, ἐλάττους καὶ ἡμίσεις, καὶ οὐδὲ ἀνεκ-
τὸν ἄλλως λέγειν· ἢ σὺ ἀνέξῃ;

ΘΕΑΙ. Οὐκ ἔγωγε.

ΣΩ. Τί οὖν; ἂν σε Πρωταγόρας ἔρηται ἢ τις ἄλλος·
« ὦ Θεαίτητε, ἔσθ' ὅπως τι μείζον ἢ πλεον γίγνεται
ἄλλως ἢ αὐξηθέν; » τί ἀποκρινῇ;

ΘΕΑΙ. Ἐὰν μὲν, ὦ Σώκρατες, τὸ δοκοῦν πρὸς τὴν νῦν d
ἐρώτησιν ἀποκρίνωμαι, ὅτι οὐκ ἔστιν· ἐὰν δὲ πρὸς τὴν
προτέραν, φυλάττων μὴ ἐναντία εἶπω, ὅτι ἔστιν.

ΣΩ. Εὖ γε νῆ τὴν Ἥραν, ὦ φίλε, καὶ θείως. Ἀτάρ, ὡς
ἔοικεν, ἐὰν ἀποκρίνη ὅτι ἔστιν, Εὐριπίδειόν τι συμβήσεται·
ἢ μὲν γὰρ γλῶττα ἀνέλεγκτος ἡμῖν ἔσται, ἢ δὲ φρὴν οὐκ
ἀνέλεγκτος.

ΘΕΑΙ. Ἀληθεῖ.

ΣΩ. Οὐκοῦν εἰ μὲν δεινοὶ καὶ σοφοὶ ἐγώ τε καὶ σὺ ἦμεν,
πάντα τὰ τῶν φρενῶν ἐξητακότες, ἤδη ἂν τὸ λοιπὸν ἐκ
περιουσίας ἀλλήλων ἀποπειρώμενοι, συνελθόντες σοφιστι- e
κῶς εἰς μάχην τοιαύτην, ἀλλήλων τοὺς λόγους τοῖς λόγοις
ἐκρούομεν· νῦν δὲ ἅτε ἰδιῶται πρῶτον βουλευσόμεθα θεά-
σαισθαι αὐτὰ πρὸς αὐτὰ τί ποτ' ἔστιν & διανοούμεθα, πότε-
ρον ἡμῖν ἀλλήλοις συμφωνεῖ ἢ οὐδ' ὀπωστιοῦν.

ΘΕΑΙ. Πάνυ μὲν οὖν ἔγωγε τοῦτ' ἂν βουλοίμην.

ΣΩ. Καὶ μὴν ἐγώ. Ὅτε δ' οὕτως ἔχει, ἄλλο τι ἢ ἡρέμα,
ὡς πάνυ πολλὴν σχολὴν ἄγοντες, πάλιν ἐπανασκεψόμεθα,
οὐ δυσκολαίνοντες ἀλλὰ τῷ ὄντι ἡμᾶς αὐτοὺς ἐξετάζοντες, 155 a

ἅττα ποτ' ἐστὶ ταῦτα τὰ φάσματα ἐν ἡμῖν ; ὧν πρῶτον ἐπισκοποῦντες φήσομεν, ὡς ἐγὼ οἶμαι, μηδέποτε μηδέν ἂν μείζον μηδὲ ἔλαττον γενέσθαι μήτε ὄγκῳ μήτε ἀριθμῷ, ἕως ἴσον εἶη αὐτὸ ἑαυτῷ. Οὐχ οὕτως ;

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Δεύτερον δέ γε, ὦ μήτε προστιβοῖτο μήτε ἀφαιροῖτο, τοῦτο μήτε αὐξάνεσθαι ποτε μήτε φθίνειν, ἀεὶ δὲ ἴσον εἶναι.

ΘΕΑΙ. Κομιδῆ μὲν οὖν.

ΣΩ. Ἄρ' οὖν οὐ καὶ τρίτον, ὃ μὴ πρότερον ἦν, ὕστερον **b** ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἄνευ τοῦ γενέσθαι καὶ γίνεσθαι ἀδύνατον ;

ΘΕΑΙ. Δοκεῖ γε δῆ.

ΣΩ. Ταῦτα δῆ, οἶομαι, ὁμολογήματα τρία μάχεται αὐτὰ αὐτοῖς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ψυχῇ, ὅταν τὰ περὶ τῶν ἀστραγάλων λέγωμεν, ἢ ὅταν φῶμεν ἐμὲ τηλικόνδε ὄντα, μήτε αὐξηθέντα μήτε τοῦναντίον παθόντα, ἐν ἑνιαυτῷ σοῦ τοῦ νέου νῦν μὲν μείζω εἶναι, ὕστερον δὲ ἐλάττω, μηδέν τοῦ ἐμοῦ ὄγκου ἀφαιρεθέντος ἀλλὰ σοῦ αὐξηθέντος, Εἰμὶ γάρ δῆ **c** ὕστερον ὃ πρότερον οὐκ ἦ, οὐ γενόμενος· ἄνευ γάρ τοῦ γίνεσθαι γενέσθαι ἀδύνατον, μηδέν δὲ ἀπολλύς τοῦ ὄγκου οὐκ ἂν ποτε ἐγιγνόμην ἐλάττων. Καὶ ἄλλα δῆ μυρία ἐπὶ μυρίοις οὕτως ἔχει, εἴπερ καὶ ταῦτα παραδεξόμεθα. Ἐπεὶ γάρ που, ὦ Θεαίτητε· δοκεῖς γοῦν μοι οὐκ ἄπειρος τῶν τοιούτων εἶναι.

ΘΕΑΙ. Καὶ νῆ τοὺς θεοὺς γε, ὦ Σώκρατες, ὑπερφυδῶς ὡς θαυμάζω τί ποτ' ἐστὶ ταῦτα, καὶ ἐνίοτε ὡς ἀληθῶς βλέπων εἰς αὐτὰ σκοτοδινιῶ.

ΣΩ. Θεόδωρος γάρ, ὦ φίλε, φαίνεται οὐ κακῶς τοπάζειν d
περὶ τῆς φύσεώς σου. Μάλα γάρ φιλοσόφου τοῦτο τὸ πά-
θος, τὸ θαυμάζειν· οὐ γάρ ἄλλη ἀρχὴ φιλοσοφίας ἢ αὕτη,
καὶ ἔοικεν ὁ τὴν Ἰριν Θαύμαντος ἔκγονον φήσας οὐ
κακῶς γενεαλογεῖν. Ἄλλὰ πότερον μανθάνεις ἤδη δι' ὅ
ταῦτα τοιαύτ' ἐστὶν ἐξ ὧν τὸν Πρωταγόραν φαμέν λέγειν,
ἢ οὐπω ;

ΘΕΑΙ. Οὐπω μοι δοκῶ.

ΣΩ. Χάριν οὖν μοι εἶση ἔάν σοι ἀνδρός, μᾶλλον δέ
ἀνδρῶν ὀνομαστῶν τῆς διανοίας τὴν ἀλήθειαν ἀποκεκρυμ-
μένην συνεξερευνησῶμαι αὐτῶν ; e

ΘΕΑΙ. Πῶς γάρ οὐκ εἶσομαι, καὶ πάνυ γε πολλήν ;

ΣΩ. Ἄθρει δὴ περισκοπῶν μή τις τῶν ἀμυήτων ἐπα-
κούη. Εἰσὶν δέ οὗτοι οἱ οὐδέν ἄλλο οἰόμενοι εἶναι ἢ οὐδ' ἂν
δύνωνται ἀπριξ τοῖν χεροῖν λαβέσθαι, πράξεις δέ καὶ
γενέσεις καὶ πᾶν τὸ ἀόρατον οὐκ ἀποδεχόμενοι ὡς ἐν
οὐσίας μέρει.

ΘΕΑΙ. Καὶ μὲν δὴ, ὦ Σώκρατες, σκληρούς γε λέγεις
καὶ ἀντιτύπους ἀνθρώπους. 156 a

ΣΩ. Εἰσὶν γάρ, ὦ παῖ, μάλ' εὖ ἄμουσοι· ἄλλοι δέ πολὺ
κομψότεροι, ὧν μέλλω σοι τὰ μυστήρια λέγειν. Ἀρχὴ δέ,
ἐξ ἧς καὶ ὁ νυνδὴ ἐλέγομεν πάντα ἤρτηται, ἦδε αὐτῶν, ὡς
τὸ πᾶν κίνησις ἦν καὶ ἄλλο παρὰ τοῦτο οὐδέν, τῆς δέ
κινήσεως δύο εἶδη, πλήθει μὲν ἄπειρον ἑκάτερον, δύναμιν
δὲ τὸ μὲν ποιεῖν ἔχον, τὸ δὲ πάσχειν. Ἐκ δὲ τῆς τούτων
δμιλίας τε καὶ τρίψεως πρὸς ἄλληλα γίγνεται ἔκγονα
πλήθει μὲν ἄπειρα, δίδυμα δέ, τὸ μὲν αἰσθητόν, τὸ δὲ b
αἰσθησις, αἰεὶ συνεκπίπτουσα καὶ γεννωμένη μετὰ τοῦ

αἰσθητοῦ. Αἶ μὲν οὖν αἰσθήσεις τὰ τοιάδε ἡμῖν ἔχουσιν
 ὀνόματα, ὄψεις τε καὶ ἀκοαὶ καὶ ὀσφρήσεις καὶ ψύξεις τε
 καὶ καύσεις καὶ ἡδοναὶ γέ δὴ καὶ λύπαι καὶ ἐπιθυμίαι καὶ
 φόβοι κεκλημέναι καὶ ἄλλαι, ἀπέραντοι μὲν αἶ ἀνώνυμοι,
 παμπληθεῖς δὲ αἶ ὀνομασμένοι· τὸ δ' αὖ αἰσθητὸν γένος
 τούτων ἑκάσταις ὁμόγονον, ὄψει μὲν χρώματα παν-
 τοδαπαῖς παντοδαπά, ἀκοαῖς δὲ ὡσαύτως φωναί, καὶ ταῖς c
 ἄλλαις αἰσθήσεσι τὰ ἄλλα αἰσθητὰ συγγενῆ γιγνόμενα. Τί
 δὴ οὖν ἡμῖν βούλεται οὗτος ὁ μῦθος, ὦ Θεαίτητε, πρὸς τὰ
 πρότερα; ἄρα ἐννοεῖς;

ΘΕΑΙ. Οὐ πάνυ, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Ἄλλ' ἄθρει ἐάν πως ἀποτελεσθῆ. Βούλεται γάρ
 δὴ λέγειν ὡς ταῦτα πάντα μὲν, ὡσπερ λέγομεν, κινεῖται,
 τάχος δὲ καὶ βραδυτῆς ἐνὶ τῇ κινήσει αὐτῶν. Ὅσον μὲν
 οὖν βραδύ, ἐν τῷ αὐτῷ καὶ πρὸς τὰ πλησιάζοντα τὴν
 κίνησιν ἴσχει καὶ οὕτω δὴ γεννᾷ, τὰ δὲ γεννώμενα οὕτω d
 δὴ θάπτω ἐστίν· φέρεται γάρ καὶ ἐν φορᾷ αὐτῶν ἡ κίνησις
 πέφυκεν. Ἐπειδὴν οὖν ὄμμα καὶ ἄλλο τι τῶν τούτῳ συμ-
 μέτρων πλησιάσαν γεννήσῃ τὴν λευκότητά τε καὶ αἰσθησιν
 αὐτῇ σύμφυτον, & οὐκ ἂν ποτε ἐγένετο ἑκατέρου ἐκείνων
 πρὸς ἄλλο ἐλθόντος, τότε δὴ μεταξὺ φερομένων τῆς μὲν
 ὄψεως πρὸς τῶν ὀφθαλμῶν, τῆς δὲ λευκότητος πρὸς τοῦ e
 συναποτίκτοντος τὸ χρῶμα, ὁ μὲν ὀφθαλμὸς ἄρα ὄψεως
 ἔμπλεως ἐγένετο καὶ ὄρα δὴ τότε καὶ ἐγένετο οὐ τι ὄψις
 ἀλλ' ὀφθαλμὸς ὄρων, τὸ δὲ συγγενήσαν τὸ χρῶμα λευκότη-
 τος περιεπλήσθη καὶ ἐγένετο οὐ λευκότης αὖ ἀλλὰ λευκόν,
 εἴτε ξύλον εἴτε λίθος εἴτε ὄτουοῦν συνέβη χροῶν χρωσθῆναι
 τῷ τοιούτῳ χρώματι. Καὶ τὰλλα δὴ οὕτω, σκληρὸν καὶ

θερμόν καὶ πάντα, τὸν αὐτὸν τρόπον ὑποληπτέον, αὐτὸ μὲν
καθ' αὐτὸ μηδὲν εἶναι, ὃ δὴ καὶ τότε ἐλέγομεν, ἐν δὲ τῇ 157 a
πρὸς ἄλληλα δμιλία πάντα γίνεσθαι καὶ παντοῖα ἀπὸ τῆς
κινήσεως, ἐπεὶ καὶ τὸ ποιοῦν εἶναί τι καὶ τὸ πάσχον αὐτῶν
ἐπὶ ἑνὸς νοῆσαι, ὡς φασιν, οὐκ εἶναι παγίως. Οὔτε γὰρ
ποιοῦν ἐστὶ τι πρὶν ἂν τῷ πάσχοντι συνέλθῃ, οὔτε πάσχον
πρὶν ἂν τῷ ποιοῦντι· τό τε τινι συνελθὸν καὶ ποιοῦν ἄλλω
αὐτοπροσπεσὸν πάσχον ἀνεφάνη. Ὡστε ἐξ ἀπάντων τού-
των, ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ἐλέγομεν, οὐδὲν εἶναι ἐν αὐτὸ καθ'
αὐτό, ἀλλὰ τινι ἀεὶ γίνεσθαι, τὸ δ' εἶναι πανταχόθεν
ἐξαιρετέον, οὐχ ὅτι ἡμεῖς πολλὰ καὶ ἄρτι ἠναγκάσμεθα b
ὑπὸ συνηθείας καὶ ἀνεπιστημοσύνης χρῆσθαι αὐτῷ. Τὸ δ'
οὐ δεῖ, ὡς ὁ τῶν σοφῶν λόγος, οὔτε τι συγχωρεῖν· οὔτε του
οὔτ' ἐμοῦ οὔτε τόδε οὔτ' ἐκεῖνο οὔτε ἄλλο οὐδὲν ὄνομα ὅτι
ἂν ἰσθῆ, ἀλλὰ κατὰ φύσιν φθέγγεσθαι γιγνόμενα καὶ ποιού-
μενα καὶ ἀπολλύμενα καὶ ἀλλοιούμενα· ὡς ἐάν τί τις στήσῃ,
τῷ λόγῳ, εὐέλεγκτος ὁ τοῦτο ποιῶν. Δεῖ δὲ καὶ κατὰ μέρος
οὕτω λέγειν καὶ περὶ πολλῶν ἀθροισθέντων, ὧ δὴ ἀθροί-
ματι ἄνθρωπόν τε τίθενται καὶ λίθον καὶ ἕκαστον ζῷόν τε c
καὶ εἶδος. Ταῦτα δὴ, ὦ Θεαίτητε, ἄρ' ἡδέα δοκεῖ σοι
εἶναι, καὶ γεύοιο ἂν αὐτῶν ὡς ἀρεσκόντων ;

ΘΕΑΙ. Οὐκ οἶδα ἔγωγε, ὦ Σώκρατες· καὶ γὰρ οὐδέ περὶ
σοι δύναμαι κατανοῆσαι πότερα δοκοῦντά σοι λεγεις αὐτά
ἢ ἐμοῦ ἀποπειρᾶ.

ΣΩ. Οὐ μνημονεύεις, ὦ φίλε, ὅτι ἐγὼ μὲν οὔτ' οἶδα
οὔτε ποιοῦμαι τῶν τοιούτων οὐδὲν ἐμόν, ἀλλ' εἰμι αὐτῶν
ἄγονος, σὲ δὲ μαιεύομαι καὶ τούτου ἕνεκα ἐπάδω τε καὶ
παρατίθημι ἕκαστων τῶν σοφῶν ἀπογεύεσθαι, ἕως ἂν εἰς d
φῶς τὸ σὸν δόγμα συνεξαγάγω· ἐξαχθέντος δὲ τότε ἤδη

σκέψομαι εἴτ' ἀνεμιαῖον εἴτε γόνιμον ἀναφανήσεται. Ἄλλὰ
θαρρῶν καὶ καρτερῶν εἶ καὶ ἀνδρείως ἀποκρίνου & ἄν
φαίνηται σοι περὶ ὧν ἄν ἐρωτῶ.

ΘΕΑΙ. Ἐρώτα δὴ.

ΣΩ. Λέγε τοίνυν πάλιν εἴ σοι ἀρέσκει τὸ μὴ τι εἶναι ἀλλὰ
γίγνεσθαι ἀεὶ ἀγαθὸν καὶ καλὸν καὶ πάντα & ἄρτι διήμεν.

ΘΕΑΙ. Ἄλλ' ἔμοιγε, ἐπειδὴ σοῦ ἀκούω οὕτω διεξιόντος,
θαυμασίως φαίνεται ὡς ἔχειν λόγον καὶ ὑποληπτέον ἢ περ
διελήλυθας.

ΣΩ. Μὴ τοίνυν ἀπολίπωμεν ὅσον ἐλλεῖπον αὐτοῦ. Λεί- θ
πεται δὲ ἐνυπνίων τε πέρι καὶ νόσων τῶν τε ἄλλων καὶ
μανίας, ὅσα τε παρακούειν ἢ παρορᾶν ἢ τι ἄλλο παραισθά-
νεσθαι λέγεται. Οἶσθα γάρ που ὅτι ἐν πᾶσι τούτοις
ὁμολογουμένως ἐλέγχεσθαι δοκεῖ δὴ ἄρτι διήμεν λόγον, ὡς
παντὸς μᾶλλον ἡμῖν ψευδεῖς αἰσθήσεις ἐν αὐτοῖς γιγνο- 158 a
μένας, καὶ πολλοὺ δεῖ τὰ φαινόμενα ἐκάστῳ ταῦτα καὶ
εἶναι, ἀλλὰ πᾶν τούναντίον οὐδὲν ὧν φαίνεται εἶναι.

ΘΕΑΙ. Ἀληθέστατα λέγεις, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Τίς δὴ οὖν, ὦ παῖ, λείπεται λόγος τῷ τὴν αἴσθησιν
ἐπιστήμην τιθεμένῳ καὶ τὰ φαινόμενα ἐκάστῳ ταῦτα καὶ
εἶναι τούτῳ ὧ φαίνεται ;

ΘΕΑΙ. Ἐγὼ μὲν, ὦ Σώκρατες, ὁκνῶ εἰπεῖν ὅτι οὐκ ἔχω
τί λέγω, διότι μοι νυνδὴ ἐπέπληξας εἰπόντι αὐτό. Ἐπεὶ
ὡς ἀληθῶς γε οὐκ ἄν δυναίμην ἀμφισβητήσαι ὡς οἱ μαινό- b
μενοι ἢ ὄνειρώττοντες οὐ ψευδῆ δοξάζουσιν, ὅταν οἱ μὲν
θεοὶ αὐτῶν οἴωνται εἶναι, οἱ δὲ πτηνοὶ τε καὶ ὡς πετό-
μενοι ἐν τῷ ὕπνῳ διανοῶνται.

ΣΩ. Ἄρ' οὖν οὐδὲ τὸ τοιόνδε ἀμφισβήτημα ἐννοεῖς περὶ
αὐτῶν, μάλιστα δὲ περὶ τοῦ ὄναρ τε καὶ ὕπαρ ;

ΘΕΑΙ. Τὸ ποῖον;

ΣΩ. Ὁ πολλάκις σε οἶμαι ἀκηκοέναι ἐρωτῶντων, τί ἂν τις ἔχοι τεκμήριον ἀποδείξαι, εἴ τις ἔροιτο νῦν οὕτως ἐν τῷ παρόντι πότερον καθεύδομεν καὶ πάντα ἃ διανοοῦμεθα ὄνειρώττομεν, ἢ ἐγρηγόραμεν τε καὶ ὕπαρ ἀλλήλοις δια- c
λεγόμεθα.

ΘΕΑΙ. Καὶ μὴν, ὦ Σώκρατες, ἀπορὸν γε ὅτῳ χρῆ ἐπιδείξαι τεκμηρίῳ· πάντα γὰρ ὥσπερ ἀντίστροφα τὰ αὐτὰ παρακολουθεῖ. Ἄ τε γὰρ νυνὶ διειλέγμεθα, οὐδὲν κωλύει καὶ ἐν τῷ ὕπνῳ δοκεῖν ἀλλήλοις διαλέγεσθαι· καὶ ὅταν δὴ ὄναρ ὄνειρατα δοκῶμεν διηγείσθαι, ἄτοπος ἢ ὁμοίότης τούτων ἐκείνοις.

ΣΩ. Ὅρθος οὖν ὅτι τό γε ἀμφισβητῆσαι οὐ χαλεπὸν, ὅτε καὶ πότερόν ἐστιν ὕπαρ ἢ ὄναρ ἀμφισβητεῖται, καὶ δὴ d
ἴσου ὄντος τοῦ χρόνου ὃν καθεύδομεν ὦ ἐγρηγόραμεν, ἐν ἑκατέρῳ διαμάχεται ἡμῶν ἢ ψυχῇ τὰ ἀεὶ παρόντα δόγματα παντὸς μᾶλλον εἶναι ἀληθῆ, ὥστε ἴσον μὲν χρόνον τάδε φάμεν ὄντα εἶναι, ἴσον δὲ ἐκεῖνα, καὶ ὁμοίως ἐφ' ἑκατέροις δισχυριζόμεθα.

ΘΕΑΙ. Παντάπασι μὲν οὖν.

ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ περὶ νόσων τε καὶ μανιῶν ὁ αὐτὸς λόγος, πλὴν τοῦ χρόνου, ὅτι οὐχὶ ἴσος;

ΘΕΑΙ. Ὅρθως.

ΣΩ. Τί οὖν; πλήθει χρόνου καὶ ὀλιγότητι τὸ ἀληθές ὀρισθήσεται;

ΘΕΑΙ. Γελοῖον μεντὰν εἶη πολλαχῆ. e

ΣΩ. Ἄλλά τι ἄλλο ἔχεις σαφές ἐνδείξασθαι ὁποῖα τούτων τῶν δοξασμάτων ἀληθῆ;

ΘΕΑΙ, Οὐ μοι δοκῶ.

ΣΩ. Ἐμοῦ τοίνυν ἄκουε οἷα περὶ αὐτῶν ἂν λέγοιεν οἱ τὰ ἀεὶ δοκοῦντα ὀριζόμενοι τῷ δοκοῦντι εἶναι ἀληθῆ. Λέγουσι δέ, ὡς ἐγὼ οἶμαι, οὕτως ἐρωτῶντες· « ὦ Θεαίτητε, ὃ ἂν ἕτερον ἢ παντάπασιν, μή πῆ τινα δύναμιν τὴν αὐτὴν ἔξει τῷ ἑτέρῳ; καὶ μὴ ὑπολάβωμεν τῇ μὲν ταῦτόν εἶναι ὃ ἐρωτῶμεν, τῇ δὲ ἕτερον, ἀλλ' ὅλως ἕτερον. »

ΘΕΑΙ. Ἀδύνατον τοίνυν ταῦτόν τι ἔχειν ἢ ἐν δυνάμει ἢ ἐν ἄλλῳ ὄντων, ὅταν ἢ κομιδῇ ἕτερον.

159 a

ΣΩ. Ἄρ' οὖν οὐ καὶ ἀνόμοιον ἀναγκαῖον τὸ τοιοῦτον ὁμολογεῖν;

ΘΕΑΙ. Ἐμοιγε δοκεῖ.

ΣΩ. Εἰ ἄρα τι συμβαίνει ὁμοίον τῷ γίνεσθαι ἢ ἀνόμοιον, εἴτε ἑαυτῷ εἴτε ἄλλῳ, ὁμοιούμενον μὲν ταῦτόν φήσομεν γίνεσθαι, ἀνομοιούμενον δὲ ἕτερον;

ΘΕΑΙ. Ἀνάγκη.

ΣΩ. Οὐκοῦν πρόσθεν ἐλέγομεν ὡς πολλὰ μὲν εἶη τὰ ποιοῦντα καὶ ἄπειρα, ὡσαύτως δὲ γε καὶ τὰ πάσχοντα;

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Καὶ μὴν ὅτι γε ἄλλο ἄλλῳ συμμειγνύμενον καὶ ἄλλῳ οὐ ταῦτ' ἄλλ' ἕτερα γεννήσει;

ΘΕΑΙ. Πάνυ μὲν οὖν.

b

ΣΩ. Λέγωμεν δὴ ἐμέ τε καὶ σέ καὶ τὰλλα ἤδη κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, Σωκράτη ὑγιαίνοντα καὶ Σωκράτη αὖ ἄσθενοντα. Πότερον ὁμοιον τοῦτ' ἐκείνῳ ἢ ἀνόμοιον φήσομεν;

ΘΕΑΙ. Ἄρα τὸν ἄσθενοντα Σωκράτη, ὅλον τοῦτο λέγεις ὅλῳ ἐκείνῳ, τῷ ὑγιαίνοντι Σωκράτει;

ΣΩ. Κάλλιστα ὑπέλαβες· αὐτὸ τοῦτο λέγω.

ΘΕΑΙ. Ἀνόμοιον δήπου.

ΣΩ. Καὶ ἕτερον ἄρα οὕτως ὡσπερ ἀνόμοιον;

ΘΕΑΙ. Ἀνάγκη.

ΣΩ. Καί καθεύδοντα δὴ καὶ πάντα αἰ νυνδὴ διήλθομεν, c
ὡσαύτως φήσεις;

ΘΕΑΙ. Ἐγώ γε.

ΣΩ. Ἐκαστον δὴ τῶν πεφυκότων τι ποιεῖν, ἄλλο τι,
ὅταν μὲν λάβῃ ὑγιαίνοντα Σωκράτη, ὡς ἑτέρῳ μοι χρήσε-
ται, ὅταν δὲ ἀσθενοῦντα, ὡς ἑτέρῳ;

ΘΕΑΙ. Τί δ' οὐ μέλλει;

ΣΩ. Καὶ ἕτερα δὴ ἐφ' ἑκατέρου γεννήσομεν ἐγὼ τε δ
πάσχων καὶ ἐκεῖνο τὸ ποιοῦν;

ΘΕΑΙ. Τί μὴν;

ΣΩ. Ὅταν δὴ οἶνον πίνω ὑγιαίνων, ἡδύς μοι φαίνεται
καὶ γλυκύς;

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Ἐγέννησε γὰρ δὴ ἐκ τῶν προωμολογημένων τό τε
ποιοῦν καὶ τὸ πάσχον γλυκύτητά τε καὶ αἴσθησιν, αἶμα d
φερόμενα ἀμφότερα, καὶ ἡ μὲν αἴσθησις πρὸς τοῦ πάσχοντος
οὔσα αἰσθανομένην τὴν γλῶτταν ἀπηργάσατο, ἡ δὲ γλυκύ-
της πρὸς τοῦ οἴνου περὶ αὐτὸν φερομένη γλυκὺν τὸν οἶνον
τῇ ὑγιαίνουσῃ γλῶττι ἐποίησεν καὶ εἶναι καὶ φαίνεσθαι.

ΘΕΑΙ. Πάνυ μὲν οὖν τὰ πρότερα ἡμῖν οὕτως ὁμο-
λόγητο.

ΣΩ. Ὅταν δὲ ἀσθενοῦντα, ἄλλο τι πρῶτον μὲν τῇ
ἀληθείᾳ οὐ τὸν αὐτὸν ἔλαβεν; ἀνομοίῳ γὰρ δὴ προσήλθεν.

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Ἐτερα δὴ αὖ ἐγεννησάτην ὅ τε τοιοῦτος Σωκράτης e
καὶ ἡ τοῦ οἴνου πόσις, περὶ μὲν τὴν γλῶτταν αἴσθησιν
πικρότητος, περὶ δὲ τὸν οἶνον γιγνομένην καὶ φερομένην
πικρότητα, καὶ τὸν μὲν οὐ πικρότητα ἀλλὰ πικρὸν, ἐμὲ δὲ
οὐκ αἴσθησιν ἀλλ' αἰσθανόμενον;

ΘΕΑΙ. Κομιδῇ μὲν οὖν.

ΣΩ. Οὐκ οὐν ἐγὼ τε οὐδὲν ἄλλο ποτὲ γενήσομαι οὕτως αἰσθανόμενος· τοῦ γὰρ ἄλλου ἄλλη αἴσθησις, καὶ ἄλλοῖον καὶ ἄλλον ποιεῖ τὸν αἰσθανόμενον· οὐτ' ἐκεῖνο τὸ ποιοῦν 160 a ἐμὲ μήποτ' ἄλλω συνελθὼν ταῦτόν γενησάν τοιοῦτον γένηται· ἀπὸ γὰρ ἄλλου ἄλλο γεννησάν ἄλλοῖον γενήσεται.

ΘΕΑΙ. Ἔστι ταῦτα.

ΣΩ. Οὐδέ μὴν ἔγωγε ἐμαυτῷ τοιοῦτος, ἐκεῖνό τε ἐαυτῷ τοιοῦτον γενήσεται.

ΘΕΑΙ. Οὐ γὰρ οὖν.

ΣΩ. Ἀνάγκη δέ γε ἐμὲ τε τινὸς γίνεσθαι, ὅταν αἰσθανόμενος γίνωμαι· αἰσθανόμενον γὰρ, μηδενὸς δὲ αἰσθανόμενον ἀδύνατον γίνεσθαι· ἐκεῖνό τε τινὶ γίνεσθαι, ὅταν γλυκὺ ἢ πικρὸν ἢ τι τοιοῦτον γίγνηται· γλυκὺ γὰρ, μηδενὶ b δὲ γλυκὺ ἀδύνατον γενέσθαι.

ΘΕΑΙ. Παντάπασι μὲν οὖν.

ΣΩ. Λείπεται δὴ οἶμαι ἡμῖν ἀλλήλοις, εἴτ' ἐσμέν, εἶναι, εἴτε γιγνώμεθα, γίνεσθαι, ἐπεὶπερ ἡμῶν ἢ ἀνάγκη τὴν οὐσίαν συνδεῖ μὲν, συνδεῖ δὲ οὐδενὶ τῶν ἄλλων οὐδ' αὖ ἡμῖν αὐτοῖς. Ἀλλήλοις δὴ λείπεται συνδεδέσθαι. Ὡστε εἴτε τις εἶναί τι ὀνομάζει, τινὶ εἶναι ἢ τινὸς ἢ πρὸς τι ῥητέον αὐτῷ, εἴτε γίνεσθαι· αὐτὸ δὲ ἐφ' αὐτοῦ τι ἢ ὄν ἢ γιγνώμενον οὐτε αὐτῷ λεκτέον οὐτ' ἄλλου λέγοντος ἀπο- c δεκτέον, ὡς ὁ λόγος ὄν διεληλύθαμεν σημαίνει.

ΘΕΑΙ. Παντάπασι μὲν οὖν, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Οὐκοῦν ὅτε δὴ τὸ ἐμὲ ποιοῦν ἐμοί ἐστιν καὶ οὐκ ἄλλω, ἐγὼ καὶ αἰσθάνομαι αὐτοῦ, ἄλλος δ' οὐ ;

ΘΕΑΙ. Πῶς γὰρ οὐ ;

ΣΩ. Ἀληθῆς ἄρα ἐμοί ἢ ἐμῇ αἴσθησις· τῆς γὰρ ἐμῆς οὐσίας ἀεὶ ἐστιν, καὶ ἐγὼ κριτῆς κατὰ τὸν Πρωταγόραν τῶν τε ὄντων ἐμοί ὡς ἔστι, καὶ τῶν μὴ ὄντων ὡς οὐκ ἔστιν.

ΘΕΑΙ. Ἐοικεν.

ΣΩ. Πῶς ἂν οὖν ἀψευδῆς ὦν καὶ μὴ πταίων τῇ διανοίᾳ d
περὶ τὰ ὄντα ἢ γιγνόμενα οὐκ ἐπιστήμων ἂν εἶην ὦνπερ
αἰσθητής;

ΘΕΑΙ. Οὐδαμῶς ὅπως οὐ.

ΣΩ. Παγκάλως ἄρα σοι εἴρηται ὅτι ἐπιστήμη οὐκ ἄλλο
τί ἐστὶν ἢ αἰσθησις, καὶ εἰς ταῦτόν συμπέπτωκεν, κατὰ
μὲν Ὅμηρον καὶ Ἡράκλειτον καὶ πᾶν τὸ τοιοῦτον φύλον
οἶον ρεύματα κινεῖσθαι τὰ πάντα, κατὰ δὲ Πρωταγόραν
τὸν σοφώτατον πάντων χρημάτων ἄνθρωπον μέτρον εἶναι.
κατὰ δὲ Θεαίτητον τούτων οὕτως ἔχόντων αἰσθησιν ἐπι- e
στήμην γίνεσθαι. Ἡ γάρ, ὦ Θεαίτητε; φῶμεν τοῦτο σὸν
μὲν εἶναι οἶον νεογενὲς παιδίον, ἐμὸν δὲ μαίευμα; ἢ πῶς
λέγεις;

ΘΕΑΙ. Οὕτως ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Τοῦτο μὲν δὴ, ὡς ἔοικεν, μόλις ποτὲ ἐγεννήσαμεν,
ὅτι δὴ ποτε τυγχάνει ὄν. Μετὰ δὲ τὸν τόκον τὰ ἀμφιδρό-
μια αὐτοῦ ὡς ἀληθῶς ἐν κύκλῳ περιθρεκτέον τῷ λόγῳ,
σκοπούμενους μὴ λάβῃ ἡμᾶς οὐκ ἄξιον ἦν τροφῆς τὸ γιγνό-
μενον, ἀλλὰ ἀνεμιαῖόν τε καὶ ψευδος. Ἡ σὺ οἶει πάντως 161 a
δεῖν τό γε σὸν τρέφειν καὶ μὴ ἀποτιθέναι, ἢ καὶ ἀνέξῃ
ἐλεγχόμενον ὄρων, καὶ οὐ σφόδρα χαλεπανεῖς εἴαν τις σοῦ
ὡς πρωτοτόκου αὐτὸ ὑφαιρῇ;

ΘΕΟ. Ἀνέξεται, ὦ Σώκρατες, Θεαίτητος· οὐδαμῶς γὰρ
δύσκολος. Ἀλλὰ πρὸς θεῶν εἶπέ, ἢ αὖ οὐχ οὕτως ἔχει;

ΣΩ. Φιλόλογός γ' εἶ ἀτεχνῶς καὶ χρηστός, ὦ Θεόδωρε,
ὅτι με οἶει λόγων τινὰ εἶναι θύλακον καὶ ῥαδίως ἐξελόντα
ἐρεῖν ὡς οὐκ αὖ ἔχει οὕτω ταῦτα· τὸ δὲ γιγνόμενον οὐκ b
ἐννοεῖς, ὅτι οὐδεὶς τῶν λόγων ἐξέρχεται παρ' ἐμοῦ ἀλλ'
ἀεὶ παρὰ τοῦ ἐμοὶ προσδιαλεγομένου, ἐγὼ δὲ οὐδὲν ἐπί-

σταμαι πλέον πλήν βραχέος, ὅσον λόγον παρ' ἑτέρου σοφοῦ λαβεῖν καὶ ἀποδέξασθαι μετρίως. Καὶ νῦν τοῦτο παρὰ τοῦδε πειράσομαι, οὐ τι αὐτὸς εἶπειν.

ΘΕΟ. Σὺ κάλλιον, ὦ Σώκρατες, λέγεις· καὶ ποίει οὕτως.

ΣΩ. Οἶσθ' οὖν, ὦ Θεόδωρε, ὃ θαυμάζω τοῦ ἑταίρου σου Πρωταγόρου;

ΘΕΟ. Τὸ ποῖον;

ΣΩ. Τὰ μὲν ἄλλα μοι πάνυ ἠδέως εἶρηκεν, ὡς τὸ δοκοῦν ἐκάστῳ τοῦτο καὶ ἔστιν· τὴν δ' ἀρχὴν τοῦ λόγου τεθαύμακα, ὅτι οὐκ εἶπεν ἀρχόμενος τῆς Ἀληθείας ὅτι « Πάντων χρημάτων μέτρον ἐστὶν οὗς » ἢ « κυνοκέφαλος » ἢ τι ἄλλο ἀτοπώτερον τῶν ἐχόντων αἴσθησιν, ἵνα μεγαλοπρεπῶς καὶ πάνυ καταφρονητικῶς ἤρξατο ἡμῖν λέγειν, ἐνδεικνύμενος ὅτι ἡμεῖς μὲν αὐτὸν ὡσπερ θεὸν ἐθαυμάζομεν ἐπὶ σοφίᾳ, ὃ δ' ἄρα ἐτύγχανε ἐν εἰς φρόνησιν οὐδὲν βελτίων βατράχου γυρίνου, μὴ ὅτι ἄλλου τοῦ ἀνθρώπων. ἢ πῶς δ λέγωμεν, ὦ Θεόδωρε; εἰ γὰρ δὴ ἐκάστῳ ἀληθὲς ἔσται ὃ ἀνδι' αἰσθήσεως δοξάζῃ, καὶ μήτε τὸ ἄλλου πάθος ἄλλος βέλτιον διακρινεῖ, μήτε τὴν δόξαν κυριώτερος ἔσται ἐπισκέψασθαι ἕτερος τὴν ἑτέρου ὀρθὴ ἢ ψευδῆς, ἀλλ' ὃ πολλάκις εἶρηται, αὐτὸς τὰ αὐτοῦ ἕκαστος μόνος δοξάσει, ταῦτα δὲ πάντα ὀρθὰ καὶ ἀληθῆ, τί δὴ ποτε, ὦ ἑταίρε, Πρωταγόρας μὲν σοφός, ὥστε καὶ ἄλλων διδάσκαλος ἀξιοῦσθαι δικαίως μετὰ μεγάλων μισθῶν, ἡμεῖς δὲ ἀμαθέστεροί τε καὶ φοιτητέον ἡμῖν ἦν παρ' ἐκεῖνον, μέτρῳ ὄντι αὐτῷ ἐκάστῳ τῆς αὐτοῦ σοφίας; ταῦτα πῶς μὴ φῶμεν δημούμενον λέγειν τὸν Πρωταγόραν; τὸ δὲ δὴ ἐμόν τε καὶ τῆς ἐμῆς τέχνης τῆς μαιευτικῆς σιγῶ ὅσον γέλωτα ὀφλισκάνομεν, οἶμαι δὲ καὶ σύμπασα ἢ τοῦ διαλέγεσθαι πραγμα-

c

d

e

τεία. Τὸ γὰρ ἐπισκοπεῖν καὶ ἐπιχειρεῖν ἐλέγχειν τὰς ἀλλήλων φαντασίας τε καὶ δόξας, ὀρθὰς ἐκάστου οὔσας, οὐ μακρὰ μὲν καὶ διωλύγιος φλυαρία, εἰ ἀληθῆς ἢ Ἀλήθεια 162 a Πρωταγόρου ἀλλὰ μὴ παίζουσα ἐκ τοῦ ἀδύτου τῆς βίβλου ἐφθέγγετο ;

ΘΕΟ. ὦ Σώκρατες, φίλος ἀνὴρ, ὥσπερ σὺ νυνδὴ εἶπες. Οὐκ ἂν οὔν δεξαίμην δι' ἐμοῦ ὁμολογοῦντος ἐλέγχεσθαι Πρωταγόραν, οὐδ' αὖ σοὶ παρὰ δόξαν ἀντιτείνειν. Τὸν οὔν Θεαίτητον πάλιν λαβέ· πάντως καὶ νυνδὴ μάλ' ἐμμελῶς σοὶ ἐφαίνετο ὑπακούειν.

ΣΩ. Ἄρα κἂν εἰς Λακεδαιμόνα ἐλθὼν, ὦ Θεόδωρε, πρὸς b τὰς παλαιστρας ἀξιοῖς ἂν ἄλλους θεώμενος γυμνοῦς, ἐνίους φαύλους, αὐτὸς μὴ ἀντεπιδεικνύναι τὸ εἶδος παραποδυόμενος ;

ΘΕΟ. Ἄλλὰ τί μὴν δοκεῖς, εἶπερ μέλλοιέν μοι ἐπιτρέψαι καὶ πείσεσθαι; ὥσπερ νῦν οἶμαι ὑμᾶς πείσειν ἐμὲ μὲν ἔαν θεᾶσθαι καὶ μὴ ἔλκειν πρὸς τὸ γυμνάσιον σκληρὸν ἤδη ὄντα, τῷ δὲ δὴ νεωτέρῳ τε καὶ ὑγροτέρῳ ὄντι προσπαλαίειν.

ΣΩ. Ἄλλ' εἰ οὕτως, ὦ Θεόδωρε, σοὶ φίλον, οὐδ' ἐμοὶ ἐχθρόν, φασὶν οἱ παροιμιαζόμενοι. Πάλιν δὴ οὔν ἐπὶ τὸν c σοφὸν Θεαίτητον ἰτέον. Λέγε δὴ, ὦ Θεαίτητε, πρῶτον μὲν α νυνδὴ διήλθομεν, ἄρα οὐ σὺ θαυμάζεις εἰ ἐξαίφνης οὕτως ἀναφανήση μηδὲν χείρων εἰς σοφίαν ὄτουσιν ἀνθρώπων ἢ καὶ θεῶν ; ἢ ἡττόν τι οἶει τὸ Πρωταγόρειον μέτρον εἰς θεοῦς ἢ εἰς ἀνθρώπους λέγεσθαι ;

ΘΕΑΙ. Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε· καὶ ὅπερ γε ἐρωτᾶς, πάνυ θαυμάζω. Ἦνίκα γὰρ διήμεν δν τρόπον λέγοιεν τὸ δοκοῦν ἐκάστῳ τοῦτο καὶ εἶναι τῷ δοκοῦντι, πάνυ μοι εὔεφαί- d

νετο λέγεσθαι· νῦν δὲ τούναντίον ταχὺ μεταπέπτωκεν.

ΣΩ. Νέος γὰρ εἶ, ὦ φίλε παῖ· τῆς οὖν δημηγορίας
 δεξιῶς ὑπακούεις καὶ πείθῃ. Πρὸς γὰρ ταῦτα ἔρει Πρωτα-
 γόρας ἢ τις ἄλλος ὑπὲρ αὐτοῦ. « ὦ γενναῖοι παῖδες τε
 καὶ γέροντες, δημηγορεῖτε συγκαθεζόμενοι, θεοὺς τε εἰς τὸ
 μέσον ἄγοντες, οὓς ἐγὼ ἔκ τε τοῦ λέγειν καὶ τοῦ γράφειν
 περὶ αὐτῶν ὡς εἰσὶν ἢ ὡς οὐκ εἰσὶν, ἐξαιρῶ, καὶ ἂ οἱ e
 πολλοὶ ἂν ἀποδέχοιντο ἀκούοντες, λέγετε ταῦτα, ὡς δεινὸν
 εἶ μηδὲν διοίσει εἰς σοφίαν ἕκαστος τῶν ἀνθρώπων βοσκή-
 ματος ὄτουοῦν· ἀπόδειξιν δὲ καὶ ἀνάγκην οὐδ' ἠντινοῦν
 λέγετε ἀλλὰ τῷ εἰκότι χρησθε, ὦ εἰ ἐθέλοι Θεόδωρος ἢ
 ἄλλος τις τῶν γεωμετρῶν χρώμενος γεωμετρεῖν, ἄξιός οὐδὲ
 μόνου ἂν εἴη. Σκοπεῖτε οὖν σὺ τε καὶ Θεόδωρος εἰ ἀπο-
 δέξεσθε πιθανολογίᾳ τε καὶ εἰκόσι περὶ τηλικούτων 163 a
 λεγομένους λόγους. »

ΘΕΑΙ. Ἄλλ' οὐ δίκαιον, ὦ Σώκρατες, οὔτε σὺ οὔτε ἂν
 ἡμεῖς φαίμεν.

ΣΩ. Ἄλλη δὴ σκεπτέον, ὡς ἔοικεν, ὡς ὁ τε σὸς καὶ ὁ
 Θεοδώρου λόγος.

ΘΕΑΙ. Πάνυ μὲν οὖν ἄλλη.

ΣΩ. Τῆδε δὴ σκοπῶμεν εἰ ἄρα ἐστὶν ἐπιστήμη τε καὶ
 αἴσθησις ταῦτόν ἢ ἕτερον. Εἰς γὰρ τοῦτό που πᾶς ὁ λόγος
 ἡμῖν ἔτεινεν, καὶ τούτου χάριν τὰ πολλὰ καὶ ἄτοπα ταῦτα
 ἐκινήσαμεν. Οὐ γάρ;

ΘΕΑΙ. Παντάπασι μὲν οὖν.

ΣΩ. Ἡ οὖν ὁμολογήσομεν, ἂ τῷ ὄραν αἰσθανόμεθα ἢ b
 τῷ ἀκούειν, πάντα ταῦτα ἅμα καὶ ἐπίστασθαι; οἷον τῶν
 βαρβάρων πρὶν μαθεῖν τὴν φωνὴν πότερον οὐ φήσομεν

ἀκούειν ὅταν φθέγγωνται, ἢ ἀκούειν τε καὶ ἐπίστασθαι
 ἃ λέγουσι; καὶ αὖ γράμματα μὴ ἐπιστάμενοι, βλέποντες
 εἰς αὐτὰ πότερον οὐχ ὄραν ἢ ἐπίστασθαι εἴπερ ὄρωμεν
 δισχυριούμεθα;

ΘΕΑΙ. Αὐτό γε, ὦ Σώκρατες, τοῦτο αὐτῶν, ὅπερ ὄρω-
 μέν τε καὶ ἀκούομεν, ἐπίστασθαι φήσομεν· τῶν μὲν γὰρ τὸ
 σχῆμα καὶ τὸ χρῶμα ὄραν τε καὶ ἐπίστασθαι, τῶν δὲ τὴν
 ὀξύτητα καὶ βαρύτητα ἀκούειν τε ἅμα καὶ εἰδέναι· ἃ δὲ οἱ c
 * τε γραμματισταὶ περὶ αὐτῶν καὶ οἱ ἑρμηνῆς διδάσκουσιν,
 οὔτε αἰσθάνεσθαι τῶ ὄραν ἢ ἀκούειν οὔτε ἐπίστασθαι.

ΣΩ. Ἄριστά γ', ὦ Θεαίτητε, καὶ οὐκ ἄξιόν σοι πρὸς
 ταῦτα ἀμφισβητῆσαι, ἵνα καὶ αὐξάνῃ. Ἄλλ' ὄρα δὴ καὶ τόδε
 ἄλλο προσίόν, καὶ σκόπει πῆ αὐτὸ διωσόμεθα.

ΘΕΑΙ. Τὸ ποῖον δὴ;

ΣΩ. Τὸ τοιόνδε· εἴ τις ἔροιτο· « Ἄρα δυνατὸν ὅτου τις d
 ἐπιστήμων γένοιτό ποτε, ἔτι ἔχοντα μνήμην αὐτοῦ τούτου
 καὶ σφζόμενον, τότε ὅτε μέμνηται μὴ ἐπίστασθαι αὐτὸ
 τοῦτο ὃ μέμνηται »; μακρολογῶ δέ, ὡς ἔοικε, βουλόμενος
 ἐρέσθαι εἰ μαθὼν τίς τι μεμνημένος μὴ οἶδε.

ΘΕΑΙ. Καὶ πῶς, ὦ Σώκρατες; τέρας γὰρ ἂν εἶη ὃ
 λέγεις.

ΣΩ. Μὴ οὖν ἐγὼ ληρῶ; σκόπει δέ. Ἄρα τὸ ὄραν οὐκ
 αἰσθάνεσθαι λέγεις καὶ τὴν ὄψιν αἰσθησιν;

ΘΕΑΙ. Ἐγωγε.

ΣΩ. Οὐκοῦν ὃ ἰδὼν τι ἐπιστήμων ἐκείνου γέγονεν ὃ εἶδεν e
 κατὰ τὸν ἄρτι λόγον;

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Τί δέ; μνήμην οὐ λέγεις μέντοι τι;

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Πότερον οὐδενὸς ἢ τινός;

ΘΕΑΙ. Τινὸς δήπου.

ΣΩ. Οὐκοῦν ὦν ἔμαθε καὶ ὦν ἤσθετο, τοιουτωνί τινων ;

ΘΕΑΙ. Τί μὴν ;

ΣΩ. Ὅ δὴ εἶδέ τις, μέμνηταί που ἐνίοτε ;

ΘΕΑΙ. Μέμνηται.

ΣΩ. Ἡ καὶ μύσας ; ἢ τοῦτο δράσας ἐπελάθετο ;

ΘΕΑΙ. Ἄλλὰ δεινόν, ὦ Σώκρατες, τοῦτό γε φάναι.

ΣΩ. Δεῖ γε μέντοι, εἰ σώσομεν τὸν πρόσθε λόγον· εἰ δὲ 164 a
μὴ, οἴχεται.

ΘΕΑΙ. Καὶ ἐγώ, νῆ τὸν Δία, ὑποπιτεύω, οὐ μὴν ἱκανῶς
γε συννοῶ· ἀλλ' εἶπέ πῆ.

ΣΩ. Τῆδε· ὁ μὲν ὀρῶν ἐπιστήμων, φαμέν, τούτου γέγο-
νεν οὐπερ ὀρῶν· ὄψις γάρ καὶ αἴσθησις καὶ ἐπιστήμη ταῦ-
τὸν ὠμολόγηται.

ΘΕΑΙ. Πάνυ γε.

ΣΩ. Ὅ δέ γε ὀρῶν καὶ ἐπιστήμων γεγονῶς οὐ ἑώρα,
ἐάν μύση, μέμνηται μὲν, οὐχ ὀρᾷ δὲ αὐτό. Ἡ γάρ ;

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Τὸ δέ γε « οὐχ ὀρᾷ » « οὐκ ἐπίσταται » ἔστιν, ἢ
εἴπερ καὶ τὸ « ὀρᾷ » « ἐπίσταται ».

ΘΕΑΙ. Ἀληθῆ.

ΣΩ. Συμβαίνει ἄρα, οὐ τις ἐπιστήμων ἐγένετο, ἔτι
μεμνημένον αὐτὸν μὴ ἐπίστασθαι, ἐπειδὴ οὐχ ὀρᾷ· ὁ τέρας
ἔφαμεν ἂν εἶναι εἰ γίγνοιτο.

ΘΕΑΙ. Ἀληθέστατα λέγεις.

ΣΩ. Τῶν ἀδυνάτων δὴ τι συμβαίνει φαίνεται ἐάν τις
ἐπιστήμην καὶ αἴσθησιν ταῦτὸν φῆ εἶναι.

ΘΕΑΙ. Ἐοικεν.

ΣΩ. Ἄλλο ἄρα ἐκάτερον φατέον.

ΘΕΑΙ. Κινδυνεύει.

ΣΩ. Τί οὖν δητ' ἂν εἴη ἐπιστήμη ; πάλιν ἐξ ἀρχῆς, ὡς c

ἔοικεν, λεκτέον. Καίτοι τί ποτε μέλλομεν, ὦ Θεαίτητε, δρᾶν ;

ΘΕΑΙ. Τίνος πέρι ;

ΣΩ. Φαινόμεθά μοι ἀλεκτρυόνος ἀγεννοῦς δίκην πρὶν νενικηκέναι ἀποπηδήσαντες ἀπὸ τοῦ λόγου ἄδειν.

ΘΕΑΙ. Πῶς δῆ ;

ΣΩ. Ἀντιλογικῶς εἰκόκαμεν πρὸς τὰς τῶν ὀνομάτων ὁμολογίας ἀνομολογησάμενοι καὶ τοιούτῳ τινὶ περιγενομένοι τοῦ λόγου ἀγαπᾶν, καὶ οὐ φάσκοντες ἀγωνισταὶ ἀλλὰ φιλόσοφοι εἶναι λανθάνομεν ταῦτ᾽ ἐκείνοις τοῖς δεινοῖς ἀνδράσιν ποιοῦντες.

ΘΕΑΙ. Οὕτω μανθάνω ὅπως λέγεις.

ΣΩ. Ἄλλ' ἐγὼ πειράσομαι δηλῶσαι περὶ αὐτῶν ὃ γε δὴ νοῶ. Ἡρόμεθα γὰρ δὴ εἰ μαθὼν καὶ μεμνημένος τίς τι μὴ ἐπίσταται, καὶ τὸν ἰδόντα καὶ μύσαντα μεμνημένον δρῶντα δὲ οὐ ἀποδείξαντες, οὐκ εἰδότα ἀπεδείξαμεν καὶ ἅμα μεμνημένον· τοῦτο δ' εἶναι ἀδύνατον. Καὶ οὕτω δὴ μῦθος ἀπώλετο ὁ Πρωταγόρειος, καὶ ὁ σὸς ἅμα ὁ τῆς ἐπιστήμης καὶ αἰσθήσεως ὅτι ταῦτόν ἐστιν.

ΘΕΑΙ. Φαίνεται.

ΣΩ. Οὐ τί ἂν, οἶμαι, ὦ φίλε, εἴπερ γε ὁ πατήρ τοῦ ἑτέρου μύθου ἔζη, ἀλλὰ πολλὰ ἂν ἤμυνε· νῦν δὲ ὀρφανὸν αὐτὸν ἡμεῖς προπηλακίζομεν. Καὶ γὰρ οὐδ' οἱ ἐπίτροποι, οὓς Πρωταγόρας κατέλιπεν, βοηθεῖν ἐθέλουσιν, ὧν Θεόδωρος εἷς ὅδε. Ἄλλὰ δὴ αὐτοὶ κινδυνεύσομεν τοῦ δικαίου ἕνεκ' αὐτῷ βοηθεῖν.

ΘΕΟ. Οὐ γὰρ ἐγώ, ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ μάλλον Καλλίας ὁ Ἰππονίκου τῶν ἐκείνου ἐπίτροπος· ἡμεῖς δέ πως θάπτον ἐκ τῶν ψιλῶν λόγων πρὸς τὴν γεωμετρίαν ἀπενεύσαμεν. Χάριν γε μέντοι σοὶ ἔξομεν εἴαν αὐτῷ βοηθῆς.

ΣΩ. Καλῶς λέγεις, ὦ Θεόδωρε. Σκέψαι οὖν τὴν γ'

θ

165 a

ἐμὴν βοήθειαν. Τῶν ἴγάρ ἄρτι δεινότερα ἂν τις ὁμολογήσειεν μὴ προσέχων τοῖς ῥήμασι τὸν νοῦν, ἢ τὸ πολὺ εἰθίσμεθα φάναι τε καὶ ἀπαρνείσθαι. Σοὶ λέγω ὅπη, ἢ Θεαιτήτῳ ;

ΘΕΟ. Εἰς τὸ κοινὸν μὲν οὔν, ἀποκρινέσθω δὲ ὁ νεώτερος· σφαλεις γὰρ ἦττον ἀσχημονήσει. b

ΣΩ. Λέγω δὴ τὸ δεινότατον ἐρώτημα, ἔστι δὲ οἶμαι τοιόνδε τι· « Ἄρα οἶόν τε τὸν αὐτὸν εἰδότα τι τοῦτο ὁ οἶδεν μὴ εἰδέναι ; »

ΘΕΟ. Τί δὴ οὔν ἀποκρινούμεθα, ὦ Θεαίτητε ;

ΘΕΑΙ. Ἄδύνατόν που, οἶμαι ἔγωγε.

ΣΩ. Οὐκ, εἰ τὸ δρᾶν γε ἐπίστασθαι θήσεις. Τί γὰρ χρῆση ἀφύκτῳ ἐρωτήματι, τὸ λεγόμενον ἐν φρέατι συσχόμενος, ὅταν ἐρωτᾷ ἀνέκπληκτος ἀνὴρ, καταλαβὼν τῇ χειρὶ σου τὸν ἕτερον ὀφθαλμόν, εἰ ὄρῃς τὸ ἱμάτιον τῷ κατειλημμένῳ ; c

ΘΕΑΙ. Οὐ φήσω οἶμαι τούτῳ γε, τῷ μέντοι ἑτέρῳ.

ΣΩ. Οὐκοῦν ὄρῃς τε καὶ οὐχ ὄρῃς ἅμα ταυτόν ;

ΘΕΑΙ. Οὕτω γέ πως.

ΣΩ. Οὐδὲν ἐγώ, φήσει, τοῦτο οὔτε τάττω οὔτ' ἠρόμην τὸ ὅπως, ἀλλ' εἰ ὁ ἐπίστασαι, τοῦτο καὶ οὐκ ἐπίστασαι. Νῦν δὲ ὁ οὐχ ὄρῃς ὄρων φαίνῃ. Ὁμολογηκῶς δὲ τυγχάνεις τὸ δρᾶν ἐπίστασθαι καὶ τὸ μὴ δρᾶν μὴ ἐπίστασθαι. Ἐξ οὔν τούτων λογίζου τί σοι συμβαίνει.

ΘΕΑΙ. Ἄλλὰ λογίζομαι ὅτι τᾶναντία οἷς ὑπεθέμην. d

ΣΩ. Ἴσως δέ γ' ὦ θαυμάσιε, πλείω ἂν τοιαυτ' ἔπαθες εἴ τις σε προσηρῶτα εἰ ἐπίστασθαι ἔστι μὲν ὀξύ, ἔστι δὲ ἀμβλύ, καὶ ἐγγύθεν μὲν ἐπίστασθαι, πόρρωθεν δὲ μή, καὶ σφόδρα καὶ ἠρέμα τὸ αὐτό, καὶ ἄλλα μυρία, ἃ ἐλλοχῶν ἂν

πελταστικός ἀνὴρ μισθοφόρος ἐν λόγοις ἐρόμενος, ἠνίκ' ἐπιστήμην καὶ αἴσθησιν ταῦτόν ἔθου, ἐμβαλὼν ἂν εἰς τὸ ἀκούειν καὶ ὀσφραίνεσθαι καὶ τὰς τοιαύτας αἰσθήσεις, ἤλεγχεν ἂν ἐπέχων καὶ οὐκ ἀνιείς πρὶν θαυμάσας τὴν e πολυάρατον σοφίαν συνεποδίσθης ὑπὲρ αὐτοῦ, οὗ δὴ σε χειρωσάμενός τε καὶ συνδήσας ἤδη ἂν τότε ἐλύτρου χρημάτων ὅσων σοί τε κἀκείνῳ ἐδόκει. Τίν' οὖν δὴ ὁ Πρωταγόρας, φαίης ἂν ἴσως, λόγον ἐπίκουρον τοῖς αὐτοῦ ἐρεῖ; ἄλλο τι πειρώμεθα λέγειν;

ΘΕΑΙ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΣΩ. Ταῦτά τε δὴ πάντα ὅσα ἡμεῖς ἐπαμύνοντες αὐτῷ λέγομεν, καὶ δμόσε οἶμαι χωρήσεται καταφρονῶν ἡμῶν καὶ 166 a λέγων· «Οὗτος δὴ ὁ Σωκράτης ὁ χρηστός, ἐπειδὴ αὐτῷ παιδίον τι ἐρωτηθὲν ἔδεισεν εἰ οἶόν τε τὸν αὐτόν τὸ αὐτὸ μεμνησθαι ἅμα καὶ μὴ εἰδέναι, καὶ δεῖσαν ἀπέφησεν διὰ τὸ μὴ δύνασθαι προορᾶν, γέλωτα δὴ τὸν ἐμὲ ἐν τοῖς λόγοις ἀπέδειξεν. Τὸ δέ, ὦ βραθυμότατε Σώκρατες, τῆδ' ἔχει· ὅταν τι τῶν ἐμῶν δι' ἐρωτήσεως σκοπῆς, ἐάν μὲν ὁ ἐρωτηθεὶς οἶάπερ ἂν ἐγὼ ἀποκριναίμην ἀποκρινόμενος σφάλληται, ἐγὼ ἐλέγχομαι, εἰ δὲ ἄλλοῖα, αὐτὸς ὁ ἐρωτηθεὶς. Αὐτίκα b γὰρ δοκεῖς τινά σοι συγχωρήσεσθαι μνήμην παρεῖναι τῷ ὧν ἔπαθε, τοιοῦτόν τι οὔσαν πάθος οἶον ὅτε ἔπασχε, μηκέτι πάσχοντι; πολλοὺ γε δεῖ. Ἡ αὖ ἀποκνήσειν ὁμολογεῖν οἶόν τ' εἶναι εἰδέναι καὶ μὴ εἰδέναι τὸν αὐτόν τὸ αὐτό; ἢ ἐάνπερ τοῦτο δείσῃ, δώσειν ποτέ τὸν αὐτόν εἶναι τὸν ἀνομοιούμενον τῷ πρὶν ἀνομοιοῦσθαι ὄντι; μᾶλλον δὲ τὸν εἶναί τινα ἄλλ' οὐχὶ τούς, καὶ τούτους γιγνομένους ἀπείρους, ἐάνπερ ἀνομοίωσις γίγνηται, εἰ δὴ ὀνομάτων γε c

δεήσει θηρεύσεις διευλαβεῖσθαι ἀλλήλων ; ἀλλ', ὦ μακάριε », φήσει, « γενναιοτέρως ἐπ' αὐτὸ ἐλθὼν δ λέγω, εἰ δύνασαι, ἐξέλεγξον ὡς οὐχὶ ἴδιαι αἰσθήσεις ἐκάστῳ ἡμῶν γίνονται, ἢ ὡς ἰδίων γιγνομένων οὐδέν τι ἂν μᾶλλον τὸ φαινόμενον μόνῳ ἐκείνῳ γίγνοιτο, ἢ εἰ εἶναι δεῖ ὀνομάζειν, εἴη ᾧπερ φαίνεται· οὐς δὲ δὴ καὶ κυνοκεφάλους λέγων οὐ μόνον αὐτὸς ὑηνεῖς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀκούοντας τοῦτο δρᾶν εἰς τὰ συγγράμματά μου ἀναπείθεις, οὐ καλῶς ποιῶν. Ἐγὼ γάρ φημι d μὲν τὴν ἀλήθειαν ἔχειν ὡς γέγραφα· μέτρον γάρ ἕκαστον ἡμῶν εἶναι τῶν τε ὄντων καὶ μὴ, μυρίον μέντοι διαφέρειν ἕτερον ἑτέρου αὐτῷ τούτῳ, ὅτι τῷ μὲν ἄλλα ἔστι τε καὶ φαίνεται, τῷ δὲ ἄλλα. Καὶ σοφίαν καὶ σοφὸν ἄνδρα πολλοῦ δέω τὸ μὴ φάναι εἶναι, ἀλλ' αὐτὸν τοῦτον καὶ λέγω σοφόν, δς ἂν τινι ἡμῶν, ᾧ φαίνεται καὶ ἔστι κακά, μεταβάλλον ποιήσῃ ἀγαθὰ φαίνεσθαι τε καὶ εἶναι. Τὸν δὲ λόγον αὖ μὴ τῷ ῥήματί μου δίωκε, ἀλλ' ὧδε ἔτι σαφέστερον μάθε τί e λέγω. Οἷον γάρ ἐν τοῖς πρόσθεν ἐλέγετο ἀναμνήσθητι, ὅτι τῷ μὲν ἀσθενοῦντι πικρὰ φαίνεται & ἐσθίει καὶ ἔστι, τῷ δὲ ὑγιαίνουντι τὰναντία ἔστι καὶ φαίνεται. Σοφώτερον μὲν οὖν τούτων οὐδέτερον δεῖ ποιῆσαι — οὐδὲ γάρ δυνατὸν — οὐδὲ κατηγορητέον ὡς ὁ μὲν κάμνων ἀμαθῆς ὅτι τοιαῦτα δοξάζει, 167 a ὁ δὲ ὑγιαίνων σοφὸς ὅτι ἄλλοῖα, μεταβλητέον δ' ἐπὶ θάτερα· ἀμείνων γάρ ἢ ἑτέρα ἕξις. Οὕτω δὲ καὶ ἐν τῇ παιδείᾳ ἀπὸ ἑτέρας ἕξεως ἐπὶ τὴν ἀμείνω μεταβλητέον· ἀλλ' ὁ μὲν ἰατρὸς φαρμάκοις μεταβάλλει, ὁ δὲ σοφιστῆς λόγοις. Ἐπεὶ οὐ τί γε ψευδῆ δοξάζοντά τις τινὰ ὕστερον ἀληθῆ ἐποίησε δοξάζειν· οὔτε γάρ τὰ μὴ ὄντα δυνατὸν δοξάσαι, οὔτε ἀλλὰ παρ' & ἂν πάσχη, ταῦτα δὲ ἀεὶ ἀληθῆ. Ἄλλ' οἶμαι b

πονηρῶ ψυχῆς ἔξει δοξάζοντα συγγενῆ αὐτῆς χρηστῆ
 ἐποίησε δοξάσαι ἕτερα τοιαῦτα, ἃ δὴ τινες τὰ φαντάσ-
 ματα ὑπὸ ἀπειρίας ἀληθῆ καλοῦσιν, ἐγὼ δὲ βελτίω μὲν τὰ
 ἕτερα τῶν ἑτέρων, ἀληθέστερα δὲ οὐδέν. Καὶ τοὺς σοφοὺς,
 ὧ φίλε Σώκρατες, πολλοὺ δέω βατράχους λέγειν, ἀλλὰ
 κατὰ μὲν σώματα ἰατροὺς λέγω, κατὰ δὲ φυτὰ γεωργοὺς.
 Φημι γὰρ καὶ τούτους τοῖς φυτοῖς ἀντὶ πονηρῶν αἰσθήσεων,
 ὅταν τι αὐτῶν ἀσθενῆ, χρηστὰς καὶ ὑγιεινάς αἰσθήσεις τε c
 καὶ ἔξεις ἐμποιεῖν, τοὺς δὲ γε σοφοὺς τε καὶ ἀγαθοὺς
 ῥήτορας ταῖς πόλεσι τὰ χρηστὰ ἀντὶ τῶν πονηρῶν δίκαια
 δοκεῖν εἶναι ποιεῖν. Ἐπεὶ οἷά γ' ἂν ἐκάστη πόλει δίκαια
 καὶ καλὰ δοκῆ, ταῦτα καὶ εἶναι αὐτῆ ἕως ἂν αὐτὰ νομίζῃ·
 ἀλλ' ὁ σοφὸς ἀντὶ πονηρῶν ὄντων αὐτοῖς ἐκάστων χρηστὰ
 ἐποίησεν εἶναι καὶ δοκεῖν. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ ὁ
 σοφιστῆς τοὺς παιδευομένους οὕτω δυνάμενος παιδαγωγεῖν
 σοφός τε καὶ ἄξιος πολλῶν χρημάτων τοῖς παιδευθεῖσιν. d
 Καὶ οὕτω σοφώτεροί τε εἰσιν ἕτεροι ἑτέρων καὶ οὐδεὶς
 ψευδῆ δοξάζει, καὶ σοί, ἕάντε βούλῃ ἕάντε μὴ, ἀνεκτέον
 ὄντι μέτρῳ· σφάζεται γὰρ ἐν τούτοις ὁ λόγος οὗτος. Ὡς
 εἰ μὲν ἔχεις ἐξ ἀρχῆς ἀμφισβητεῖν, ἀμφισβῆται λόγῳ
 ἀντιδιεξελθῶν· εἰ δὲ δι' ἐρωτήσεων βούλει, δι' ἐρωτήσεων·
 οὐδὲ γὰρ τοῦτο φευκτέον, ἀλλὰ πάντων μάλιστα διωκτέον
 τῷ νοῦν ἔχοντι. Ποίει μέντοι οὕτως· μὴ ἀδίκει ἐν τῷ
 ἐρωτᾶν. Καὶ γὰρ πολλὴ ἀλογία ἀρετῆς φάσκοντα ἐπιμε- e
 λείσθαι μηδὲν ἀλλ' ἢ ἀδικοῦντα ἐν λόγοις διατελεῖν. Ἀδι-
 κεῖν δ' ἐστὶν ἐν τῷ τοιούτῳ, ὅταν τις μὴ χωρὶς μὲν ὡς
 ἀγωνιζόμενος τὰς διατριβὰς ποιῆται, χωρὶς δὲ διαλεγό-
 μενος, καὶ ἐν μὲν τῷ παίζῃ τε καὶ σφάλῃ καθ' ὅσον ἂν
 δύνηται, ἐν δὲ τῷ διαλέγεσθαι σπουδάζῃ τε καὶ ἐπανορθοῖ

τὸν προσδιαλεγόμενον, ἐκεῖνα μόνον αὐτῷ ἐνδεικνύμενος τὰ
σφάλματα, ἃ αὐτὸς ὑφ' ἑαυτοῦ καὶ τῶν προτέρων συνουσιῶν 168 a
παρεκέκρουστο. Ἄν μὲν γὰρ οὕτω ποιῆς, ἑαυτοὺς αἰ-
τιάσονται οἱ προσδιατρίβοντές σοι τῆς αὐτῶν ταραχῆς καὶ
ἀπορίας ἄλλ' οὐ σέ, καὶ σὲ μὲν διώξονται καὶ φιλήσουσιν,
αὐτοὺς δὲ μισήσουσι καὶ φεύξονται ἀφ' ἑαυτῶν εἰς φιλο-
σοφίαν, ἔν' ἄλλοι γενόμενοι ἀπαλλαγῶσι τῶν οἱ πρότερον
ἦσαν· ἐὰν δὲ τὰναντία τούτων δρῆς ὡσπερ οἱ πολλοί,
τὰναντία συμβήσεται σοι καὶ τοὺς συνόντας ἀντὶ φιλοσόφων
μισοῦντας τοῦτο τὸ πρᾶγμα ἀποφανεῖς ἐπειδὴν πρεσβύ- b
τεροι γένωνται. Ἐὰν οὖν ἐμοὶ πείθῃ, ὃ καὶ πρότερον
ἐρρήθῃ, οὐ δυσμενῶς οὐδὲ μαχητικῶς ἄλλ' ἕλω τῇ διανοίᾳ
συγκαθεῖς ὡς ἀληθῶς σκέψη τί ποτε λέγομεν, κινεῖσθαί τε
ἀποφαινόμενοι τὰ πάντα, τό τε δοκοῦν ἐκάστῳ τοῦτο καὶ
εἶναι ἰδιώτῃ τε καὶ πόλει. Καὶ ἐκ τούτων ἐπισκέψη εἴτε
ταῦτόν εἴτε καὶ ἄλλο ἐπιστήμη καὶ αἴσθησις, ἄλλ' οὐχ
ὡσπερ ἄρτι ἐκ συνηθείας ῥημάτων τε καὶ ὀνομάτων, ἃ οἱ
πολλοὶ ὄπη ἂν τύχῳσιν ἔλκοντες ἀπορίας ἀλλήλοις παν- c
τοδαπὰς παρέχουσι. » Ταῦτα, ὦ Θεόδωρε, τῷ ἐταίρῳ σου
εἰς βοήθειαν προσηρξάμην κατ' ἐμὴν δύναμιν, σμικρὰ ἀπὸ
σμικρῶν· εἰ δ' αὐτὸς ἔζη, μεγαλειότερον ἂν τοῖς αὐτοῦ
ἐβοήθησεν.

ΘΕΟ. Παίζεις, ὦ Σώκρατες· πάνυ γὰρ νεανικῶς τῷ
ἀνδρὶ βεβοήθηκας.

ΣΩ. Εὖ λέγεις, ὦ ἐταῖρε. Καί μοι εἶπέ· ἐνενόησάς που
λέγοντος ἄρτι τοῦ Πρωταγόρου καὶ ὀνειδίζοντος ἡμῖν ὅτι
πρὸς παιδίον τοὺς λόγους ποιούμενοι τῷ τοῦ παιδὸς φόβῳ d
ἀγωνιζοίμεθα εἰς τὰ ἑαυτοῦ, καὶ χαριεντισμὸν τινα ἀπο-
καλῶν, ἀπίοσεμνύνων δὲ τὸ πάντων μέτρον, σπουδάσαι
ἡμᾶς διεκελεύσατο περὶ τὸν αὐτοῦ λόγον ;

ΘΕΟ. Πῶς γὰρ οὐκ ἐνενόησα, ὦ Σώκρατες ;

ΣΩ. Τί οὖν ; κελεύεις πείθεσθαι αὐτῷ ;

ΘΕΟ. Σφόδρα γε.

ΣΩ. Ὅρας οὖν ὅτι τάδε πάντα πλὴν σοῦ παιδία ἐστίν. Εἰ οὖν πεισόμεθα τῷ ἀνδρὶ, ἐμὲ καὶ σὲ δεῖ ἐρωτῶντάς τε καὶ ἀποκρινομένους ἀλλήλοις σπουδάσαι αὐτοῦ περὶ τὸν λόγον, ἵνα μὴ τοῦτό γε ἔχη ἐγκαλεῖν, ὡς παίζοντες πρὸς μειράκια διεσκεψάμεθ' αὐτὸν τὸν λόγον.

ΘΕΟ. Τί δ' ; οὐ πολλῶν τοι Θεαίτητος μεγάλους πώγωνας ἐχόντων ἄμεινον ἂν ἐπακολουθήσειε λόγῳ διερευνημένῳ ;

ΣΩ. Ἄλλ' οὐ τι σοῦ γε, ὦ Θεόδωρε, ἄμεινον. Μὴ οὖν οἴου ἐμὲ μὲν τῷ σῷ ἐταίρῳ τετελευτηκότι δεῖν παντὶ τρόπῳ ἐπαμύνειν, σὲ δὲ μηδενί. Ἄλλ' ἴθι, ὦ ἄριστε, ὀλίγον ἐπίσπου, μέχρι τούτου αὐτοῦ ἕως ἂν εἰδῶμεν εἴτε ἄρα σὲ δεῖ διαγραμμάτων περὶ μέτρον εἶναι, εἴτε πάντες ὁμοίως σοὶ ἱκανοὶ ἑαυτοῖς εἰς τε ἀστρονομίαν καὶ τὰλλα ὧν δὴ σὺ περὶ αἰτίαν ἔχεις διαφέρειν. 169 a

ΘΕΟ. Οὐ ῥάδιον, ὦ Σώκρατες, σοὶ παρακαθήμενον μὴ διδόναι λόγον, ἀλλ' ἐγὼ ἄρτι παρελήρησα φάσκων σε ἐπιτρέψειν μοι μὴ ἀποδύεσθαι, καὶ οὐχὶ ἀναγκάσειν καθάπερ Λακεδαιμόνιοι· σὺ δὲ μοι δοκεῖς πρὸς τὸν Σκίρωνα μᾶλλον τείνειν. Λακεδαιμόνιοι μὲν γὰρ ἀπιέναι ἢ ἀποδύεσθαι κελεύουσι, σὺ δὲ κατ' Ἀνταῖόν τι μοι μᾶλλον δοκεῖς τὸ δράμα δρᾶν· τὸν γὰρ προσελθόντα οὐκ ἀνίης πρὶν ἂν ἀναγκάσης ἀποδύσας ἐν τοῖς λόγοις προσπαλαῖσαι. b

ΣΩ. Ἄριστά γε, ὦ Θεόδωρε, τὴν νόσον μου ἀπήκασας· ἰσχυρικώτερος μέντοι ἐγὼ ἐκείνων. Μυρίοι γὰρ ἤδη μοι

Ἡρακλέες τε καὶ Θησέες ἐντυχόντες καρτεροὶ πρὸς τὸ λέγειν μάλ' εὖ συγκεκόφασιν, ἀλλ' ἐγὼ οὐδέν τι μᾶλλον ἀφίσταμαι· οὕτω τις ἔρωσ δεινὸς ἐνδέδυκε τῆς περὶ ταῦτα c γυμνασίας. Μὴ οὖν μηδὲ σὺ φθονήσης προσανατριψάμενος σαυτὸν τε ἅμα καὶ ἐμέ δνῆσαι.

ΘΕΟ. Οὐδέν ἔτι ἀντιλέγω, ἀλλ' ἄγε ὅπη ἴθελεις· πάντως τὴν περὶ ταῦτα εἰμαρμένην ἦν ἂν σὺ ἐπικλώσης δεῖ ἀνατλήναι ἐλεγχόμενον. Οὐ μέντοι περαιτέρω γε ὦν προτίθεσαι οἷός τ' ἔσομαι παρασχεῖν ἐμαυτὸν σοι.

ΣΩ. Ἄλλ' ἄρκεῖ καὶ μέχρι τούτων. Καί μοι πάνυ τήρει τὸ τοιόνδε, μὴ που παιδικὸν τι λάθωμεν εἶδος τῶν λόγων ποιούμενοι, καὶ τις πάλιν ἡμῖν αὐτὸ δνειδίση. d

ΘΕΟ. Ἄλλὰ δὴ πειράσομαί γε καθ' ὅσον ἂν δύνωμαι.

ΣΩ. Τοῦδε τοίνυν πρῶτον πάλιν ἀντιλαβώμεθα· οὕπερ τὸ πρότερον, καὶ ἴδωμεν ὀρθῶς ἢ οὐκ ὀρθῶς ἐδυσχεραίνομεν ἐπιτιμῶντες τῷ λόγῳ ὅτι αὐτάρκη ἕκαστον εἰς φρόνησιν ἐποίει. καὶ ἡμῖν συνεχώρησεν ὁ Πρωταγόρας περὶ τε τοῦ ἀμείνονος καὶ χείρονος διαφέρειν τινάς, οὓς δὴ καὶ εἶναι σοφούς. Οὐχί;

ΘΕΟ. Ναί.

ΣΩ. Εἰ μὲν τοίνυν αὐτὸς παρῶν ὁμολόγει ἀλλὰ μὴ ἡμεῖς βοηθοῦντες ὑπὲρ αὐτοῦ συνεχωρήσαμεν, οὐδέν ἂν πάλιν e ἔδει ἐπαναλαβόντας βεβαιουθῆναι· νῦν δὲ τάχ' ἂν τις ἡμᾶς ἀκύρους τιθείη τῆς ὑπὲρ ἐκείνου ὁμολογίας. Διὸ καλλιόνως ἔχει σαφέστερον περὶ τούτου αὐτοῦ διομολογήσασθαι· οὐ γάρ τι σμικρὸν παραλλάττει οὕτως ἔχον ἢ ἄλλως.

ΘΕΟ. Λέγεις ἀληθῆ.

ΣΩ. Μὴ τοίνυν δι' ἄλλων ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐκείνου λόγου ὡς διὰ βραχυτάτων λάβωμεν τὴν ὁμολογίαν. 170 a

ΘΕΟ. Πῶς;

ΣΩ. Οὕτωςί· τὸ δοκοῦν ἐκάστῳ τοῦτο καὶ εἶναί φησί
που ᾧ δοκεῖ;

ΘΕΟ. Φησί γάρ οὔν.

ΣΩ. Οὐκοῦν, ᾧ Πρωταγόρα, καὶ ἡμεῖς ἀνθρώπου, μάλ-
λον δὲ πάντων ἀνθρώπων δόξας λέγομεν, καὶ φαμέν οὐδένα
δυντινα οὐ τὰ μὲν αὐτὸν ἡγεῖσθαι τῶν ἄλλων σοφώτερον, τὰ
δὲ ἄλλους ἑαυτοῦ, καὶ ἔν γε τοῖς μεγίστοις κινδύνοις, ὅταν
ἐν στρατείαις ἢ νόσοις ἢ ἐν θαλάττῃ χειμάζονται, ὡς
πρὸς θεοὺς ἔχειν τοὺς ἐν ἐκάστοις ἄρχοντας, σωτήρας
σφῶν προσδοκῶντας, οὐκ ἄλλῳ τῷ διαφέροντας ἢ τῷ εἰδέ- b
ναι· καὶ πάντα που μεστὰ τὰνθρώπινα ζητούντων διδασκά-
λους τε καὶ ἄρχοντας ἑαυτῶν τε καὶ τῶν ἄλλων ζῳων τῶν
τε ἔργασιῶν, οἰομένων τε αὐτῶν ἰκανῶν μὲν διδάσκειν, ἰκανῶν
δὲ ἄρχειν εἶναι. Καὶ ἐν τούτοις ἅπασι τί ἄλλο φήσομεν ἢ
αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους ἡγεῖσθαι σοφίαν καὶ ἀμαθίαν εἶναι
παρὰ σφίσι;

ΘΕΟ. Οὐδὲν ἄλλο.

ΣΩ. Οὐκοῦν τὴν μὲν σοφίαν ἀληθῆ διάνοιαν ἡγοῦνται,
τὴν δὲ ἀμαθίαν ψευδῆ δόξαν;

ΘΕΟ. Τί μήν;

ΣΩ. Τί οὔν, ᾧ Πρωταγόρα, χρησόμεθα τῷ λόγῳ; πότε- c
ρον ἀληθῆ φῶμεν αἰετὸς τοὺς ἀνθρώπους δοξάζειν, ἢ τοτὲ μὲν
ἀληθῆ, τοτὲ δὲ ψευδῆ; ἔξ ἀμφοτέρων γάρ που συμβαίνει
μὴ αἰετὸς ἀληθῆ ἀλλ' ἀμφοτέρω αὐτοὺς δοξάζειν. Σκόπει γάρ,
ᾧ Θεόδωρε, εἰ ἐθέλοι ἄν τις τῶν ἀμφὶ Πρωταγόραν ἢ σὺ
αὐτὸς διαμάχεσθαι ὡς οὐδεὶς ἡγεῖται ἕτερος ἕτερον
ἀμαθῆ τε εἶναι καὶ ψευδῆ δοξάζειν.

ΘΕΟ. Ἄλλ' ἀπιστον, ᾧ Σώκρατες.

ΣΩ. Καί μὴν εἰς τοῦτό γε ἀνάγκης ὁ λόγος ἦκει ὁ πάντων χρημάτων μέτρον ἄνθρωπον λέγων.

ΘΕΟ. Πῶς δὴ ;

ΣΩ. Ὅταν σὺ κρίνας τι παρὰ σαυτῷ πρὸς με ἀποφαίνῃ περὶ τινος δόξαν, σοὶ μὲν δὴ τοῦτο κατὰ τὸν ἐκείνου λόγον ἀληθές ἔστω, ἡμῖν δὲ δὴ τοῖς ἄλλοις περὶ τῆς σῆς κρίσεως πότερον οὐκ ἔστιν κριταῖς γενέσθαι, ἢ αἰεὶ σὲ κρίνομεν ἀληθῆ δοξάζειν ; ἢ μυριοὶ ἐκάστοτέ σοι μάχονται ἀντιδοξάζοντες, ἡγούμενοι ψευδῆ κρίνειν τε καὶ οἶεσθαι ;

ΘΕΟ. Νῆ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες, μάλα μυριοὶ δήτα, εφησὶν Ὅμηρος, οἳ γέ μοι τὰ ἐξ ἀνθρώπων πράγματα παρέχουσιν.

ΣΩ. Τί οὖν ; βούλει λέγωμεν ὡς σὺ τότε σαυτῷ μὲν ἀληθῆ δοξάζεις, τοῖς δὲ μυριοῖς ψευδῆ ;

ΘΕΟ. Ἐοικεν ἔκ γε τοῦ λόγου ἀνάγκη εἶναι.

ΣΩ. Τί δὲ αὐτῷ Πρωταγόρα ; ἄρ' οὐχὶ ἀνάγκη, εἰ μὲν μηδὲ αὐτὸς ᾤετο μέτρον εἶναι ἄνθρωπον μηδὲ οἱ πολλοί, ὥσπερ οὐδὲ οἴονται, μηδενὶ δὴ εἶναι ταύτην τὴν ἀλήθειαν ἣν ἐκεῖνος ἔγραψεν ; εἰ δὲ αὐτὸς μὲν ᾤετο, τὸ δὲ πλῆθος μὴ συνοίεται, οἴσθ' ὅτι πρῶτον μὲν ὄσῳ πλείους οἷς μὴ δοκεῖ ἢ οἷς δοκεῖ, τοσούτῳ μᾶλλον οὐκ ἔστιν ἢ ἔστιν.

ΘΕΟ. Ἀνάγκη, εἴπερ γε καθ' ἐκάστην δόξαν ἔσται καὶ οὐκ ἔσται.

ΣΩ. Ἐπειτά γε τοῦτ' ἔχει κομψότατον· ἐκεῖνος μὲν περὶ τῆς αὐτοῦ οἰήσεως τὴν τῶν ἀντιδοξαζόντων οἴησιν, ἢ ἐκεῖνον ἡγοῦνται ψεύδεσθαι, συγχωρεῖ που ἀληθῆ εἶναι ὁμολογῶν τὰ ὄντα δοξάζειν ἅπαντας.

ΘΕΟ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΣΩ. Οὐκοῦν τὴν αὐτοῦ ἂν ψευδῆ συγχωροῖ, εἰ τὴν τῶν ἡγουμένων αὐτὸν ψεύδεσθαι ὁμολογεῖ ἀληθῆ εἶναι ;

ΘΕΟ. Ἀνάγκη.

ΣΩ. Οἱ δέ γ' ἄλλοι οὐ συγχωροῦσιν ἑαυτοῖς ψεύδεσθαι ;

ΘΕΟ. Οὐ γάρ οὔν.

ΣΩ. Ὁ δέ γ' αὖ ὁμολογεῖ καὶ ταύτην ἀληθῆ τὴν δόξαν ἐξ ὧν γέγραφεν.

ΘΕΟ. Φαίνεται.

ΣΩ. Ἐξ ἀπάντων ἄρα ἀπὸ Πρωταγόρου ἀρξαμένων ἀμφισβητήσεται, μᾶλλον δὲ ὑπὸ γε ἐκείνου ὁμολογήσεται, ὅταν τῷ τάναντία λέγοντι συγχωρῆ ἀληθῆ αὐτὸν δοξάζειν, τότε καὶ ὁ Πρωταγόρας αὐτὸς συγχωρήσεται μήτε κύνα c μήτε τὸν ἐπιτυχόντα ἄνθρωπον μέτρον εἶναι μηδὲ περὶ ἑνὸς οὐ ἂν μὴ μάθῃ. Οὐχ οὕτως ;

ΘΕΟ. Οὕτως.

ΣΩ. Οὐκοῦν ἐπειδὴ ἀμφισβητεῖται ὑπὸ πάντων, οὐδενὶ ἂν εἴη ἡ Πρωταγόρου Ἀλήθεια ἀληθῆς, οὔτε τινὶ ἄλλῳ οὔτ' αὐτῷ ἐκείνῳ.

ΘΕΟ. Ἄγαν, ὦ Σώκρατες, τὸν ἑταῖρόν μου καταθέομεν.

ΣΩ. Ἀλλὰ τοι, ὦ φίλε, ἄδηλον εἰ καὶ παραθέομεν τὸ ὀρθόν. Εἰκὸς γε ἄρα ἐκείνον πρεσβύτερον ὄντα σοφώτερον ἡμῶν εἶναι· καὶ εἰ αὐτίκα ἐντεῦθεν ἀνακύψειε μέχρι τοῦ d αὐχένος, πολλὰ ἂν ἐμέ τε ἐλέγξας ληροῦντα, ὡς τὸ εἰκὸς, καὶ σὲ ὁμολογοῦντα, καταδύς ἂν οἴχοιτο ἀποτρέχων. Ἄλλ' ἡμῖν ἀνάγκη οἶμαι χρησθαι ἡμῖν αὐτοῖς ὁποῖοί τινές ἐσμεν, καὶ τὰ δοκοῦντα αἰεὶ ταῦτα λέγειν. Καὶ δητὰ καὶ νῦν ἄλλο τι φῶμεν ὁμολογεῖν ἂν τοῦτό γε ὄντινον, τὸ εἶναι σοφώτερον ἕτερον ἑτέρου, εἶναι δὲ καὶ ἀμαθέστερον ;

ΘΕΟ. Ἐμοὶ γοῦν δοκεῖ.

ΣΩ. Ἡ καὶ ταύτη ἂν μάλιστα ἴστασθαι τὸν λόγον, ἢ ἡμεῖς ὑπεγράψαμεν βοηθοῦντες Πρωταγόρα, ὡς τὰ μὲν e πολλὰ ἢ δοκεῖ, ταύτη καὶ ἔστιν ἐκάστῳ, θερμά, ξηρά, γλυκέα, πάντα ὅσα τοῦ τύπου τούτου· εἰ δέ που ἔντισι

συγχωρήσεται διαφέρειν ἄλλον ἄλλου, περὶ τὰ ὑγιεινὰ καὶ νοσώδη ἐβελῆσαι ἂν φάναι μὴ πᾶν γύναιον καὶ παιδίον, καὶ θηρίον δέ, ἱκανὸν εἶναι ἰᾶσθαι αὐτὸ γιγνώσκον ἑαυτῷ τὸ ὑγιεινόν, ἀλλὰ ἐνταῦθα δὴ ἄλλον ἄλλου διαφέρειν, εἴπερ που ;

ΘΕΟ. Ἔμοιγε δοκεῖ οὕτως.

ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ περὶ πολιτικῶν, καλὰ μὲν καὶ αἰσχρὰ 172 a
καὶ δίκαια καὶ ἀδίκαια καὶ ὄσια καὶ μὴ, οἷα ἂν ἐκάστη πόλις οἰηθεῖσα θῆται νόμιμα αὐτῇ, ταῦτα καὶ εἶναι τῇ ἀληθείᾳ ἐκάστη, καὶ ἐν τούτοις μὲν οὐδὲν σοφώτερον οὔτε ἰδιώτην ἰδιώτου οὔτε πόλιν πόλεως εἶναι· ἐν δὲ τῷ συμφέροντα ἑαυτῇ ἢ μὴ συμφέροντα τίθεσθαι, ἐνταῦθ', εἴπερ που, αὐτὸ ὁμολογήσει σύμβουλον τε συμβούλου διαφέρειν καὶ πόλεως δόξαν ἑτέραν ἑτέρας πρὸς ἀλήθειαν, καὶ οὐκ ἂν πάνυ τολμήσειε φῆσαι, ἃ ἂν θῆται πόλις συμφέροντα οἰηθεῖσα αὐτῇ, b
παντὸς μᾶλλον ταῦτα καὶ συνοίσειν· ἀλλ' ἐκεῖ οὐ λέγω, ἐν τοῖς δίκαιοις καὶ ἀδίκτοις καὶ ὄσιοις καὶ ἀνοσίοις, ἐθέλουσιν ἰσχυρίζεσθαι ὡς οὐκ ἔστι φύσει αὐτῶν οὐδὲν οὐσίαν ἑαυτοῦ ἔχον, ἀλλὰ τὸ κοινῇ δόξαν τοῦτο γίγνεται ἀληθές τότε, ὅταν δόξη καὶ ὅσον ἂν δοκῇ χρόνον. Καὶ ὅσοι γε δὴ μὴ παντάπασι τὸν Πρωταγόρου λόγον λέγωσιν, ὧδέ πως τὴν σοφίαν ἄγουσι. Λόγος δὲ ἡμᾶς, ὦ Θεόδωρε, ἐκ λόγου μείζων ἐξ ἐλάττονος καταλαμβάνει. c

ΘΕΟ. Οὐκοῦν σχολὴν ἄγομεν, ὦ Σώκρατες ;

ΣΩ. Φαινόμεθα. Καὶ πολλάκις μὲν γε δὴ, ὦ δαιμόνιε, καὶ ἄλλοτε κατενόησα, ἀτὰρ καὶ νῦν, ὡς εἰκότως οἱ ἐν ταῖς φιλοσοφίαις πολὺν χρόνον διατρίψαντες εἰς τὰ δικαστήρια ἰόντες γελοῖοι φαίνονται ῥήτορες.

ΘΕΟ. Πῶς δὴ οὖν λέγεις ;

ΣΩ. Κινδυνεύουσιν οἱ ἐν δικαστηρίοις καὶ τοῖς τοιούτοις ἐκ νέων κυλινδούμενοι πρὸς τοὺς ἐν φιλοσοφίᾳ καὶ τῇ τοιαύτῃ διατριβῇ τεθραμμένους ὡς οἰκέται πρὸς ἐλευθέρους d τεθράφθαι.

ΘΕΟ. Πῆ δὴ ;

ΣΩ. Ἦναι τοῖς μὲν τοῦτο δὲ σὺ εἶπες αἰεὶ πάρεστι, σχολή, καὶ τοὺς λόγους ἐν εἰρήνῃ ἐπὶ σχολῆς ποιοῦνται· ὥσπερ ἡμεῖς νυνὶ τρίτον ἤδη λόγον ἐκ λόγου μεταλαμβάνομεν, οὕτω καὶ οἱ ἄλλοι, εἰάν αὐτοὺς ὁ ἐπελθὼν τοῦ προκειμένου μάλ- λον καθάπερ ἡμᾶς ἀρέσῃ· καὶ διὰ μακρῶν ἢ βραχέων μέλει οὐδὲν λέγειν, ἂν μόνον τύχωσι τοῦ ὄντος· οἱ δὲ ἐν ἀσχολίᾳ τε αἰεὶ λέγουσι — κατεπείγει γὰρ ὕδωρ ῥέον — καὶ οὐκ ἐγχεῖται περὶ οὗ ἂν ἐπιθυμήσωσι τοὺς λόγους ποιῆσθαι, e ἀλλ' ἀνάγκην ἔχων ὁ ἀντίδικος ἐφέστηκεν καὶ ὑπογραφὴν παραναγιγνωσκομένην ὧν ἕκτος οὐ ῥητέον, ἦν ἀντωμοσίαν καλοῦσιν· οἱ δὲ λόγοι αἰεὶ περὶ δημοδούλου πρὸς δεσπότην καθήμενον, ἐν χειρὶ τινα δίκην ἔχοντα, καὶ οἱ ἀγῶνες οὐδέποτε τὴν ἄλλως ἀλλ' αἰεὶ τὴν περὶ αὐτοῦ, πολλάκις δὲ καὶ περὶ ψυχῆς ὁ δρόμος· ὥστ' ἐξ ἀπάντων τούτων ἔντο- 173 a νοι καὶ δριμεῖς γίνονται, ἐπιστάμενοι τὸν δεσπότην λόγῳ τε θωπεύσαι καὶ ἔργῳ ὑπελθεῖν, σμικροὶ δὲ καὶ οὐκ ὀρθοὶ τὰς ψυχάς. Τὴν γὰρ αὔξην καὶ τὸ εὐθύ τε καὶ τὸ ἐλευθέριον ἢ ἐκ νέων δουλεία ἀφήρηται, ἀναγκάζουσα πράττειν σκολιά, μεγάλους κινδύνους καὶ φόβους ἔτι ἀπαλαῖς ψυχαῖς ἐπιβάλλουσα, οὓς οὐ δυνάμενοι μετὰ τοῦ δικαίου καὶ ἀληθοῦς ὑποφέρειν, εὐθύς ἐπὶ τὸ ψεῦδος τε καὶ τὸ ἀλλήλους ἀνταδικεῖν τρεπόμενοι πολλὰ κάμπτονται καὶ συγκλῶνται, b ὥστ' ὑγιᾶς οὐδὲν ἔχοντες τῆς διανοίας εἰς ἄνδρας ἐκ μειρακίων τελευτῶσι, δεινοὶ τε καὶ σοφοὶ γεγονότες, ὡς οἴονται. Καὶ οὗτοι μὲν δὴ τοιοῦτοι, ὦ Θεόδωρε· τοὺς δὲ τοῦ

ἡμετέρου χοροῦ πότερον βούλει διελθόντες ἢ ἐάσαντες πάλιν ἐπὶ τὸν λόγον τρεπώμεθα, ἵνα μὴ καί, ὃ νυνδὴ ἐλέγομεν, λίαν πολὺ τῇ ἐλευθερίᾳ καὶ μεταλήψει τῶν λόγων καταχρώμεθα ;

ΘΕΟ. Μηδαμῶς, ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ διελθόντες. Πάνυ γάρ εὖ τοῦτο εἴρηκας, ὅτι οὐχ ἡμεῖς οἱ ἐν τῷ τοιῷδε χορεύοντες τῶν λόγων ὑπηρεταί, ἀλλ' οἱ λόγοι ἡμέτεροι ὥσπερ οἰκέται, καὶ ἕκαστος αὐτῶν περιμένει ἀποτελεσθῆναι ὅταν ἡμῖν δοκῇ· οὔτε γὰρ δικαστῆς οὔτε θεατῆς ὥσπερ ποιηταῖς ἐπιτιμήσων τε καὶ ἄρξων ἐπιστατεῖ παρ' ἡμῖν.

ΣΩ. Λέγωμεν δὴ, ὡς ἔοικεν, ἐπεὶ σοὶ γε δοκεῖ, περὶ τῶν κορυφαίων· τί γὰρ ἂν τις τούς γε φαύλως διατρίβοντας ἐν φιλοσοφίᾳ λέγοι ; οὔτοι δέ που ἔκ νέων πρῶτον μὲν εἰς ἀγορὰν οὐκ ἴσασι τὴν ὁδόν, οὐδὲ ὅπου δικαστήριον ἢ βουλευτήριον ἢ τι κοινὸν ἄλλο τῆς πόλεως συνέδριον· νόμους δὲ καὶ ψηφίσματα λεγόμενα ἢ γεγραμμένα οὔτε δρῶσιν οὔτε ἀκούουσι· σπουδαὶ δὲ ἑταιριῶν ἐπ' ἄρχας καὶ σύνοδοι καὶ δεῖπνα καὶ σὺν αὐλητρίσι κῶμοι, οὐδὲ ὄναρ πράττειν προσίσταται αὐτοῖς. Εὖ δὲ ἢ κακῶς τι γέγονεν ἐν πόλει, ἢ τί τῷ κακόν ἐστίν ἐκ προγόνων γεγονὸς ἢ πρὸς ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν, μᾶλλον αὐτὸν λέληθεν ἢ οἱ τῆς θαλάττης λεγόμενοι χόες. Καὶ ταῦτα πάντ' οὐδ' ὅτι οὐκ οἶδεν, οἶδεν· οὐδὲ γὰρ αὐτῶν ἀπέχεται τοῦ εὐδοκιμεῖν χάριν, ἀλλὰ τῷ ὄντι τὸ σῶμα μόνον ἐν τῇ πόλει κεῖται αὐτοῦ καὶ ἐπιδημεῖ, ἢ δὲ διάνοια, ταῦτα πάντα ἠγησαμένη σμικρὰ καὶ οὐδέν, ἀτιμάσασα πανταχῇ πέτεται κατὰ Πίνδαρον « τά

τε γὰς ὑπένερθε » καὶ τὰ ἐπίπεδα γεωμετροῦσα, « οὐρανοῦ
θ' ὑπερ » ἀστρονομοῦσα, καὶ πᾶσαν πάντη φύσιν ἐρευνω-
μένη τῶν ὄντων ἑκάστου ὄλου, εἰς τῶν ἐγγύς οὐδέν αὐτὴν 174 a
συγκαθιεῖσα.

ΘΕΟ. Πῶς τοῦτο λέγεις, ὦ Σώκρατες ;

ΣΩ. Ὡσπερ καὶ Θαλῆν ἀστρονομοῦντα, ὦ Θεόδωρε,
καὶ ἄνω βλέποντα, πεσόντα εἰς φρέαρ, Θράττά τις ἐμμε-
λῆς καὶ χαρίεσσα θεραπευτικῆς ἀποσκῶψαι λέγεται ὡς τὰ
μὲν ἐν οὐρανῷ προθυμοῖτο εἰδέναι, τὰ δ' ἐμπροσθεν αὐτοῦ
καὶ παρὰ πόδας λανθάνοι αὐτόν. Ταῦτόν δὲ ἀρκεῖ σκῶμμα
ἐπὶ πάντα ὅσοι ἐν φιλοσοφίᾳ διάγουσι. Τῷ γὰρ ὄντι τὸν b
τοιοῦτον ὁ μὲν πλησίον καὶ ὁ γείτων λέληθεν, οὐ μόνον ὅτι
πράττει, ἀλλ' ὀλίγου καὶ εἰ ἄνθρωπός ἐστιν ἢ τι ἄλλο
θρέμμα· τί δέ ποτ' ἐστὶν ἄνθρωπος καὶ τί τῇ τοιαύτῃ φύσει
προσῆκει διάφορον τῶν ἄλλων ποιεῖν ἢ πάσχειν, ζητεῖ τε
καὶ πράγματ' ἔχει διερευνώμενος. Μανθάνεις γάρ που, ὦ
Θεόδωρε· ἢ οὐ ;

ΘΕΟ. Ἐγώ γε· καὶ ἀληθῆ λέγεις.

ΣΩ. Τοιγάρτοι, ὦ φίλε, ἴδια τε συγγιγνόμενος ὁ τοιοῦ-
τος ἑκάστῳ καὶ δημοσίᾳ, ὅπερ ἀρχόμενος ἔλεγον, ὅταν ἐν c
δικαστηρίῳ ἢ που ἄλλοθι ἀναγκασθῆ περὶ τῶν παρὰ πόδας
καὶ τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς διαλέγεσθαι, γέλωτα παρέχει οὐ
μόνον Θράτταις ἀλλὰ καὶ τῷ ἄλλῳ ὄχλῳ, εἰς φρέατά τε
καὶ πᾶσαν ἀπορίαν ἐμπίπτων ὑπὸ ἀπειρίας, καὶ ἡ ἀσχη-
μοσύνη δεινὴ, δόξαν ἀβελτερίας παρεχομένη· ἐν τε γὰρ
ταῖς λαιδορίαις ἴδιον ἔχει οὐδέν οὐδένα λαιδορεῖν, ἅτ' οὐκ
εἰδῶς κακὸν οὐδέν οὐδενὸς ἐκ τοῦ μὴ μεμελετηκέναι· ἀπο-
ρῶν οὖν γελοῖος φαίνεται. Ἐν τε τοῖς ἐπαίνοις καὶ ταῖς d
τῶν ἄλλων μεγαλαυχίαις οὐ προσποιήτως ἀλλὰ τῷ ὄντι

γελῶν ἔνδηλος γιγνόμενος ληρώδης δοκεῖ εἶναι. Τύραννόν
 τε γάρ ἢ βασιλέα ἐγκωμιαζόμενον, ἕνα τῶν νομέων, οἷον
 συβώτην ἢ ποιμένα ἢ τινα βουκόλον, ἡγεῖται ἀκούειν εὐδαι-
 μονιζόμενον πολὺ βδάλλοντα· δυσκολώτερον δὲ ἐκείνων
 ζῶον καὶ ἐπιβουλότερον ποιμαίνειν τε καὶ βδάλλειν νομίζει
 αὐτούς, ἄγροικον δὲ καὶ ἀπαιδευτον ὑπὸ ἀσχολίας οὐδὲν
 ἦττον τῶν νομέων τὸν τοιοῦτον ἀναγκαῖον γίγνεσθαι, σηκὸν **θ**
 ἐν ὄρει τὸ τεῖχος περιβεβλημένον. Γῆς δὲ ὅταν μυρία πλέ-
 θρα ἢ ἔτι πλείω ἀκούσῃ ὥς τις ἄρα κεκτημένος θαυμαστά
 πλήθει κέκτηται, πάνσμικρα δοκεῖ ἀκούειν εἰς ἅπασαν εἰω-
 θῶς τὴν γῆν βλέπειν. Τὰ δὲ δὴ γένη ὑμνούντων, ὥς γεν-
 ναίος τις ἑπτὰ πάππους πλουσίους ἔχων ἀποφῆναι, παν-
 τάπασιν ἀμβλὺ καὶ ἐπὶ σμικρὸν δρώντων ἡγεῖται τὸν
 ἔπαινον, ὑπὸ ἀπαιδευσίας οὐ δυναμένων εἰς τὸ πᾶν αἰεὶ **175 a**
 βλέπειν οὐδὲ λογίζεσθαι ὅτι πάππων καὶ προγόνων μυριά-
 δες ἐκάστῳ γεγόνασιν ἀναρίθμητοι, ἐν αἷς πλούσιοι καὶ
 πτωχοὶ καὶ βασιλεῖς καὶ δοῦλοι βάρβαροί τε καὶ Ἕλληνες
 πολλάκις μυριοὶ γεγόνασιν ὀτρυνόν· ἀλλ' ἐπὶ πέντε καὶ
 εἴκοσι καταλόγῳ προγόνων σεμνυνομένων καὶ ἀναφερόντων
 εἰς Ἡρακλέα τὸν Ἀμφιτρύωνος ἄτοπα αὐτῷ καταφαίνεται
 τῆς σμικρολογίας, ὅτι δὲ δ' ἀπ' Ἀμφιτρύωνος εἰς τὸ ἄνω **b**
 πεντεκαιεικοστὸς τοιοῦτος ἦν οἷα συνέβαινε αὐτῷ τύχη,
 καὶ ὁ πεντηκοστὸς ἀπ' αὐτοῦ, γελᾷ οὐ δυναμένων λογίζε-
 σθαί τε καὶ χαυνότητα ἀνοήτου ψυχῆς ἀπαλλάττειν. Ἐν
 ἅπασιν δὴ τούτοις ὁ τοιοῦτος ὑπὸ τῶν πολλῶν καταγελᾶται,
 τὰ μὲν ὑπερηφάνως ἔχων, ὥς δοκεῖ, τὰ δ' ἐν ποσὶν ἀγνοῶν
 τε καὶ ἐν ἐκάστοις ἀπορῶν.

ΘΕΟ. Παντάπασιν τὰ γιγνόμενα λέγεις, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Ὅταν δὲ γέ τινα αὐτός, ὦ φίλε, ἐλκύσῃ ἄνω, καὶ

ἐβελήσῃ τις αὐτῷ ἐκβῆναι ἐκ τοῦ « Τί ἐγὼ σέ ἀδικῶ ἢ σὺ c
 ἐμέ ; » εἰς σκέψιν αὐτῆς δικαιοσύνης τε καὶ ἀδικίας, τί τε
 ἐκότερον αὐτοῖν καὶ τί τῶν πάντων ἢ ἀλλήλων διαφέρετον,
 ἢ ἐκ τοῦ « εἰ βασιλεὺς εὐδαίμων κεκτημένος ταῦ χρυσίον »,
 βασιλείας πέρι καὶ ἀνθρωπίνης ὅλως εὐδαιμονίας καὶ ἀθλιό-
 τητος ἐπὶ σκέψιν, ποῖω τέ τινε ἔστων καὶ τίνα τρόπον
 ἀνθρώπου φύσει προσήκει τὸ μὲν κτήσασθαι αὐτοῖν, τὸ δὲ
 ἀποφυγεῖν — περὶ πάντων τούτων ὅταν αὖ δέῃ λόγον d
 δικανικόν, πάλιν αὖ τὰ ἀντίστροφα ἀποδίδωσιν· εἰλιγγιῶν
 τε ἀπὸ ὕψηλοῦ κρεμασθεὶς καὶ βλέπων μετέωρος ἄνωθεν
 ὑπὸ ἀηθείας ἀδημονῶν τε καὶ ἀπορῶν καὶ βατταρίζων γέ-
 λωτα Θράτταις μὲν οὐ παρέχει οὐδ' ἄλλω ἀπαιδευτῷ οὐδενί,
 οὐ γὰρ αἰσθάνονται, τοῖς δ' ἐναντίως ἢ ὡς ἀνδραπόδοις
 τραφεῖσι πᾶσιν. Οὗτος δὲ ἑκατέρου τρόπος, ὦ Θεόδωρε, ὁ
 μὲν τῷ ὄντι ἐν ἐλευθερίᾳ τε καὶ σχολῇ τεθραμμένου, ὃν δὲ e
 φιλόσοφον καλεῖς, ὃ ἀνεμέσητον εὐήθει δοκεῖν καὶ οὐδενὶ
 εἶναι ὅταν εἰς δουρικὰ ἐμπέσῃ διακονήματα, οἷον στρωμα-
 τόδεσμον μὴ ἐπισταμένου συσκευάσασθαι μηδὲ ὄψον ἡδύναι ἢ
 θῶπας λόγους· ὁ δ' αὖ τὰ μὲν τοιαῦτα πάντα δυναμένου τορῶς
 τε καὶ ὀξέως διακονεῖν, ἀναβάλλεσθαι δὲ οὐκ ἐπισταμένου
 ἐπιδέξια ἐλευθερίως οὐδέ γ' ἁρμονίαν λόγων λαβόντος
 ὀρθῶς ὑμνήσαι θεῶν τε καὶ ἀνδρῶν εὐδαιμόνων βίον ἀληθῆ. 176 a

ΘΕΟ. Εἰ πάντας, ὦ Σώκρατες, πείθοις & λέγεις ὡσπερ ἐμέ, πλείων ἂν εἰρήνη καὶ κακὰ ἐλάττω κατ' ἀνθρώπους εἴη.

ΣΩ. Ἄλλ' οὐτ' ἀπολέσθαι τὰ κακὰ δυνατόν, ὦ Θεόδωρε — ὑπεναντίον γάρ τι τῷ ἀγαθῷ ἀεὶ εἶναι ἀνάγκη — οὐτ' ἐν θεοῖς αὐτὰ ἰδρῦσθαι, τὴν δὲ θνητὴν φύσιν καὶ τόνδε τὸν τόπον περιπολεῖ ἔξ ἀνάγκης. Διὸ καὶ πειρᾶσθαι χρὴ ἐνθένδε ἐκεῖσε φεύγειν ὅτι τάχιστα. Φυγὴ δὲ ὁμοίωσις θεῷ κατὰ **b** τὸ δυνατόν· ὁμοίωσις δὲ δίκαιον καὶ ὄσιον μετὰ φρονήσεως γενέσθαι. Ἄλλὰ γάρ, ὦ ἄριστε, οὐ πάνυ τι ῥάδιον πείσαι ὡς ἄρα οὐχ ὦν ἔνεκα οἱ πολλοὶ φασὶ δεῖν πονηρίαν μὲν φεύγειν, ἀρετὴν δὲ διώκειν, τούτων χάριν τὸ μὲν ἐπιτη- δευτέον, τὸ δ' οὐ, ἵνα δὴ μὴ κακὸς καὶ ἵνα ἀγαθὸς δοκῆ εἶναι· ταῦτα μὲν γάρ ἐστὶν ὁ λεγόμενος γραῶν ὕθλος, ὡς ἔμοι φαίνεται· τὸ δὲ ἀληθές ὧδε λέγωμεν. Θεὸς οὐδαμῆ οὐδαμῶς ἄδικος, ἀλλ' ὡς οἶόν τε δικαιοτάτος, καὶ οὐκ ἔστιν **c** αὐτῷ ὁμοιότερον οὐδέν ἢ ὅς ἂν ἡμῶν αὖ γένηται ὅτι δικαιοτάτος. Περὶ τοῦτο καὶ ἡ ὡς ἀληθῶς δεινότης ἀνδρός καὶ οὐδενία τε καὶ ἀνανδρία. Ἡ μὲν γάρ τούτου γνῶσις σοφία καὶ ἀρετὴ ἀληθινή, ἡ δὲ ἄγνοια ἀμαθία καὶ κακία ἐναργής· αἱ δ' ἄλλαι δεινότητές τε δοκοῦσαι καὶ σοφίαι ἐν μὲν πολι- τικαῖς δυναστεῖαις γιγνόμεναι φορτικάι, ἐν δὲ τέχναις βάνουσαι. Τῷ οὖν ἀδικοῦντι καὶ ἀνόσια λέγοντι ἢ πράτ- **d** τουντι μακρῷ ἄριστ' ἔχει τὸ μὴ συγχωρεῖν δεινῷ ὑπὸ πανουργίας εἶναι· ἀγάλλονται γάρ τῷ ὄνειδει καὶ οἶονται ἀκούειν ὅτι οὐ λῆροί εἰσι, γῆς ἄλλως ἄχθη, ἀλλ' ἄνδρες οἴους δεῖ ἐν πόλει τοὺς σωθησομένους. Λεκτέον οὖν τ' ἀληθές, ὅτι τοσοῦτῳ μᾶλλον εἰσὶν οἷοι οὐκ οἶονται, ὅτι οὐχὶ οἶονται· ἀγνοοῦσι γάρ ζημίαν ἀδικίας, ὃ δεῖ ἥκιστα ἀγνοεῖν. Οὐ γάρ ἐστιν ἦν δοκοῦσιν, πληγαί τε καὶ θάνατοι, ὧν ἐνίστε

πάσχουσιν οὐδὲν ἀδικούντες, ἀλλὰ ἦν ἀδύνατον ἐκφυγεῖν. e

ΘΕΟ. Τίνα δὴ λέγεις;

ΣΩ. Παραδειγμάτων, ὦ φίλε, ἐν τῷ ὄντι ἐστώτων, τοῦ μὲν θείου εὐδαιμονεστάτου, τοῦ δὲ ἀθέου ἀθλιωτάτου, οὐχ ὀρώντες ὅτι οὕτως ἔχει, ὑπὸ ἡλιθιότητός τε καὶ τῆς ἐσχάτης ἀνοίας λανθάνουσι τῷ μὲν ὁμοιούμενοι διὰ τὰς ἀδίκους 177 a πράξεις, τῷ δὲ ἀνομοιούμενοι. Οὐδὲν δὴ τίνουσι δίκην ζῶντες τὸν εἰκότα βίον ᾧ ὁμοιοῦνται· ἐὰν δ' εἴπωμεν ὅτι, ἂν μὴ ἀπαλλαγῶσι τῆς δεινότητος, καὶ τελευτήσαντας αὐτοὺς ἐκεῖνος μὲν ὁ τῶν κακῶν καθαρὸς τόπος οὐ δέξεται, ἐνθάδε δὲ τὴν αὐτοῖς ὁμοιότητα τῆς διαγωγῆς αἰεὶ ἔξουσι, κακοὶ κακοῖς συνόντες, ταῦτα δὲ καὶ παντάπασιν ὡς δεινοὶ καὶ πανουργοὶ ἀνοήτων τινῶν ἀκούσονται.

ΘΕΟ. Καὶ μάλα δὴ, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Οἶδά τοι, ὦ ἑταῖρε. Ἐν μέντοι τι αὐτοῖς συμβέ- b
βηκεν· ὅταν ἰδίᾳ λόγον δέῃ δοῦναί τε καὶ δέξασθαι περὶ
ᾧ ψέγουσι, καὶ ἐβελήσωσιν ἀνδρικῶς πολὺν χρόνον ὑπο-
μῆναι καὶ μὴ ἀνάνδρως φυγεῖν, τότε ἀτόπως, ὦ δαιμόνιε,
τελευτῶντες οὐκ ἀρέσκουσιν αὐτοὶ αὐτοῖς περὶ ᾧ λέγουσι,
καὶ ἡ ῥητορικὴ ἐκείνη πως ἀπομαραίνεται, ὥστε παίδων
μηδὲν δοκεῖν διαφέρειν. Περὶ μὲν οὖν τούτων, ἐπειδὴ καὶ
πάρεργα τυγχάνει λεγόμενα, ἀποστῶμεν — εἰ δὲ μή, πλείω
αἰεὶ ἐπιρρέοντα καταχώσει ἡμῶν τὸν ἐξ ἀρχῆς λόγον — ἐπὶ c
δὲ τα ἔμπροσθεν ἴωμεν, εἰ καὶ σοὶ δοκεῖ.

ΘΕΟ. Ἐμοὶ μὲν τὰ τοιαῦτα, ὦ Σώκρατες, οὐκ ἀηδέ-
στερα ἀκούειν· ῥᾶω γὰρ τηλικῶδε ὄντι ἐπακολουθεῖν. Εἰ
μέντοι δοκεῖ, πάλιν ἐπανίωμεν.

ΣΩ. Οὐκοῦν ἐνταυθα πού ηἴμεν τοῦ λόγου, ἐν ᾧ ἔφαμεν
τοὺς τὴν φερομένην οὐσίαν λέγοντας, καὶ τὸ αἰεὶ δοκοῦν
ἐκάστῳ τοῦτο καὶ εἶναι τούτῳ ᾧ δοκεῖ, ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις

ἐθέλειν δισχυρίζεσθαι καὶ οὐχ ἥκιστα περὶ τὰ δίκαια, ὡς παντός μᾶλλον ἢ ἂν θῆται πόλις δόξαντα αὐτῇ, ταῦτα καὶ ἔστι δ δίκαια τῇ θεμένῃ, ἕωσπερ ἂν κέηται· περὶ δὲ τὰ γαθὰ οὐδένα ἀνδρείον ἔθ' οὕτως εἶναι ὥστε τολμᾶν διαμάχεσθαι ὅτι καὶ ἢ ἂν ὠφέλιμα οἰηθεῖσα πόλις ἑαυτῇ θῆται, καὶ ἔστι τοσοῦτον χρόνον ὅσον ἂν κέηται ὠφέλιμα, πλὴν εἴ τις τὸ ὄνομα λέγοι· τοῦτο δὲ που σκῶμμ' ἂν εἴη πρὸς δ λέγομεν. Ἦ οὐχί;

ΘΕΟ. Πάνυ γε.

ΣΩ. Μὴ γὰρ λεγέτω τὸ ὄνομα, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα τὸ ὄνο- e
μαζόμενον θεωρεῖτω.

ΘΕΟ. Μὴ γάρ.

ΣΩ. Ἄλλ' δ ἂν τοῦτο ὀνομάζῃ, τούτου δήπου στοχάζε-
ται νομοθετουμένη, καὶ πάντας τοὺς νόμους, καθ' ὅσον οἴεται τε καὶ δύναται, ὡς ὠφελιμωτάτους ἑαυτῇ τίθεται· ἢ πρὸς ἄλλο τι βλέπουσα νομοθετεῖται;

ΘΕΟ. Οὐδαμῶς.

178 a

ΣΩ. Ἦ οὖν καὶ τυγχάνει αἰεὶ, ἢ πολλὰ καὶ διαμαρτάνει
ἐκάστη;

ΘΕΟ. Οἶμαι ἔγωγε καὶ διαμαρτάνειν.

ΣΩ. Ἦτι τοίνυν ἐνθένδε ἂν μᾶλλον πᾶς τις δμολογή-
σειεν ταῦτά ταῦτα, εἰ περὶ παντός τις τοῦ εἶδους ἐρωτῶη
ἐν ᾧ καὶ τὸ ὠφέλιμον τυγχάνει ὄν· ἔστι δὲ που καὶ περὶ τὸν
μέλλοντα χρόνον. Ὄταν γὰρ νομοθετώμεθα, ὡς ἔσομένους
ὠφελίμους τοὺς νόμους τιθέμεθα εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον·
τοῦτο δὲ « μέλλον » ὀρθῶς ἂν λέγοιμεν.

ΘΕΟ. Πάνυ γε.

b

ΣΩ. Ἦθι δὴ, οὕτωςι ἐρωτῶμεν Πρωταγόραν ἢ ἄλλον

τινά τῶν ἐκείνων τὰ αὐτὰ λεγόντων· « Πάντων μέτρον ἄνθρωπος ἐστίν », ὡς φατέ, ὦ Πρωταγόρα, λευκῶν βαρέων κούφων, οὐδενὸς ὄτου οὐ τῶν τοιούτων· ἔχων γὰρ αὐτῶν τὸ κριτήριον ἐν αὐτῷ, οἷα πάσχει τοιαυτὰ οἰόμενος, ἀληθῆ τε οἶεται αὐτῷ καὶ ὄντα. Οὐχ οὕτω ;

ΘΕΟ. Οὕτω.

ΣΩ. Ἡ καὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι, φήσομεν, ὦ Πρωταγόρα, ἔχει τὸ κριτήριον ἐν αὐτῷ, καὶ οἷα ἂν οἰηθῆ ἔσεσθαι, ταῦτα καὶ γίγνεται ἐκείνῳ τῷ οἰηθέντι ; οἷον θερμῆ· ἄρ' ὅταν τις οἰηθῆ ιδιώτης αὐτὸν πυρετὸν λήψεσθαι καὶ ἔσεσθαι ταύτην τὴν θερμότητα, καὶ ἕτερος, ἰατρὸς δέ, ἀντοιηθῆ, κατὰ τὴν ποτέρου δόξαν φῶμεν τὸ μέλλον ἀποβήσεσθαι, ἢ κατὰ τὴν ἀμφοτέρων, καὶ τῷ μὲν ἰατρῷ οὐ θερμὸς οὐδὲ πυρέττων γενήσεται, ἑαυτῷ δὲ ἀμφότερα ;

ΘΕΟ. Γελοῖον μεντᾶν εἶη.

ΣΩ. Ἄλλ' οἶμαι περὶ οἴνου γλυκύτητος καὶ αὐστηρότητος μελλούσης ἔσεσθαι ἢ τοῦ γεωργοῦ δόξα ἄλλ' οὐχ ἢ τοῦ κιθαριστοῦ κυρία.

ΘΕΟ. Τί μὴν ;

ΣΩ. Οὐδ' ἂν αὖ περὶ ἀναρμόστου τε καὶ εὐαρμόστου ἔσομένου παιδοτρύβης ἂν βέλτιον δοξάσειεν μουσικοῦ, ὃ καὶ ἔπειτα αὐτῷ τῷ παιδοτρύβῃ δόξει εὐάρμοστον εἶναι.

ΘΕΟ. Οὐδαμῶς.

ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ τοῦ μέλλοντος ἐστιάσεσθαι μὴ μαγειρικοῦ ὄντος, σκευαζομένης θοίνης, ἀκυροτέρα ἢ κρίσις τῆς τοῦ ὀψοποιοῦ περὶ τῆς ἔσομένης ἡδονῆς. Περὶ μὲν γὰρ τοῦ ἤδη ὄντος ἐκάστῳ ἡδέος ἢ γεγονότος μηδὲν πῶ τῷ λόγῳ διαμαχώμεθα, ἀλλὰ περὶ τοῦ μέλλοντος ἐκάστῳ καὶ δόξειν καὶ ἔσεσθαι πότερον αὐτὸς αὐτῷ ἄριστος κριτής, ἢ σύ, ὦ Πρωταγόρα, τό γε περὶ λόγους πιθανὸν ἐκά-

στω ἡμῶν ἐσόμενον εἰς δικαστήριον βέλτιον ἂν προδοξάσαις ἢ τῶν ἰδιωτῶν δοτισοῦν ;

ΘΕΟ. Καὶ μάλα, ὦ Σώκρατες, τοῦτό γε σφόδρα ὑπισχνεῖτο πάντων διαφέρειν αὐτός.

ΣΩ. Νῆ Δία, ὦ μέλε· ἢ οὐδεὶς γ' ἂν αὐτῷ διελέγετο διδοῦς πολὺ ἄργύριον, εἰ μὴ τοὺς συνόντας ἔπειθεν ὅτι καὶ 179 a τὸ μέλλον ἔσεσθαί τε καὶ δόξειν οὔτε μάντις οὔτε τις ἄλλος ἄμεινον κρίνειεν ἂν ἢ αὐτός [αὐτῷ].

ΘΕΟ. Ἀληθέστατα.

ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ αἱ νομοθεσίαι καὶ τὸ ὠφέλιμον περὶ τὸ μέλλον ἐστί, καὶ πᾶς ἂν ὁμολογοῖ νομοθετουμένην πόλιν πολλάκις ἀνάγκην εἶναι τοῦ ὠφελιμωτάτου ἀποτυγχάνειν ;

ΘΕΟ. Μάλα γε.

ΣΩ. Μετρίως ἄρα ἡμῖν πρὸς τὸν διδάσκαλόν σου εἰρήσεται ὅτι ἀνάγκη αὐτῷ ὁμολογεῖν σοφώτερόν τε ἄλλον b ἄλλου εἶναι καὶ τὸν μὲν τοιοῦτον μέτρον εἶναι, ἐμοὶ δὲ τῷ ἀνεπιστήμονι μηδὲ ὀπωστιοῦν ἀνάγκην εἶναι μέτρῳ γίνεσθαι, ὡς ἄρτι με ἠνάγκαζεν ὁ ὑπὲρ ἐκείνου λόγος, εἴτ' ἐβουλόμην εἶτε μὴ, τοιοῦτον εἶναι.

ΘΕΟ. Ἐκείνη μοι δοκεῖ, ὦ Σώκρατες, μάλιστα ἀλίσκεσθαι ὁ λόγος, ἀλίσκόμενος καὶ ταύτη, ἢ τὰς τῶν ἄλλων δόξας κυρίας ποιεῖ, αὐταὶ δὲ ἐφάνησαν τοὺς ἐκείνου λόγους οὐδαμῆ ἀληθεῖς ἡγούμεναι.

ΣΩ. Πολλαχῆ, ὦ Θεόδωρε, καὶ ἄλλη ἂν τό γε τοιοῦτον c ἀλοίη μὴ πᾶσαν παντὸς ἀληθῆ δόξαν εἶναι· περὶ δὲ τὸ παρὸν ἐκάστῳ πάθος, ἐξ ὧν αἱ αἰσθήσεις καὶ αἱ κατὰ ταύτας δόξαι γίνονται, χαλεπώτερον ἐλεῖν ὡς οὐκ ἀληθεῖς.

Ἴσως δὲ οὐδὲν λέγω· ἀνάλωτοι γάρ, εἰ ἔτυχον, εἰσὶν, καὶ οἱ φάσκοντες αὐτὰς ἐναργεῖς τε εἶναι καὶ ἐπιστήμας τάχα ἂν ὄντα λέγοιεν, καὶ Θεαίτητος ὅδε οὐκ ἀπὸ σκοποῦ εἴρηκεν αἴσθησιν καὶ ἐπιστήμην ταῦτόν θέμενος. Προσιτέον οὖν ἐγγυτέρω, ὡς ὁ ὑπὲρ Πρωταγόρου λόγος ἐπέταττε, καὶ d σκεπτέον τὴν φερομένην ταύτην οὐσίαν διακρούοντα εἴτε ὑγιᾶς εἴτε σαθρὸν φθέγγεται· μάχη δ' οὖν περὶ αὐτῆς οὐ φαύλη οὐδ' ὀλίγοις γέγονεν.

ΘΕΟ. Πολλοὺ καὶ δεῖ φαύλη εἶναι, ἀλλὰ περὶ μὲν τὴν Ἴωνίαν καὶ ἐπιδίδωσι πάμπολυ. Οἱ γάρ τοῦ Ἡρακλείτου ἑταῖροι χορηγοῦσι τούτου τοῦ λόγου μάλα ἐρρωμένως.

ΣΩ. Τῷ τοι, ὦ φίλε Θεόδωρε, μᾶλλον σκεπτέον καὶ ἐξ ἀρχῆς, ὥσπερ αὐτοὶ ὑποτείνονται. e

ΘΕΟ. Παντάπασι μὲν οὖν. Καὶ γάρ, ὦ Σώκρατες, περὶ τούτων τῶν Ἡρακλειτείων ἢ, ὥσπερ σὺ λέγεις, Ὀμηρείων καὶ ἔτι παλαιότερων, αὐτοῖς μὲν τοῖς περὶ τὴν Ἐφεσον, ὅσοι προσποιοῦνται ἔμπειροι, οὐδὲν μᾶλλον οἶόν τε διαλεχθῆναι ἢ τοῖς οἰστρώσιν. Ἄτεχνῶς γάρ κατὰ τὰ συγγράμματα φέρονται, τὸ δ' ἐπιμεῖναι ἐπὶ λόγῳ καὶ ἐρωτήματι καὶ ἡσυχίῳς ἐν μέρει ἀποκρίνασθαί τε καὶ ἐρέσθαι ἡττον αὐτοῖς ἔνι ἢ τὸ μηδέν· μᾶλλον δὲ ὑπερβάλλει τὸ οὐδ' οὐδὲν 180 a πρὸς τὸ μηδὲ σμικρὸν ἐνεῖναι τοῖς ἀνδράσιν ἡσυχίας. Ἄλλ' ἂν τινά τι ἔρη, ὥσπερ ἐκ φαρέτρας ῥηματίσκια αἰνιγματώδη ἀνασπῶντες ἀποτοξεύουσι, κἂν τούτου ζητῆς λόγον λαβεῖν τί εἴρηκεν, ἑτέρῳ πεπλήξῃ καινῶς μετωνομασμένῳ. Περανεῖς δὲ οὐδέποτε οὐδὲν πρὸς οὐδένα αὐτῶν· οὐδέ γε ἐκεῖνοι αὐτοὶ πρὸς ἀλλήλους, ἀλλ' εὖ πάνυ φυλάττουσι τὸ

μηδὲν βέβαιον εἶναι μήτ' ἐν λόγῳ μήτ' ἐν ταῖς αὐτῶν b
 ψυχαῖς, ἡγούμενοι, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, αὐτὸ στάσιμον εἶναι·
 τούτῳ δὲ πάνυ πολεμοῦσιν, καὶ καθ' ὅσον δύνανται παντα-
 χόθεν ἐκβάλλουσιν.

ΣΩ. Ἴσως, ὦ Θεόδωρε, τοὺς ἄνδρας μαχομένους ἐώρα-
 κας, εἰρηνεύουσιν δὲ οὐ συγγέγονας· οὐ γὰρ σοὶ ἑταῖροί
 εἰσιν. Ἄλλ' οἶμαι τὰ τοιαῦτα τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ σχολῆς
 φράζουσιν, οὓς ἂν βούλωνται ὁμοίους αὐτοῖς ποιῆσαι.

ΘΕΟ. Ποίοις μαθηταῖς, ὦ δαιμόνιε ; οὐδὲ γίνεταί τῶν c
 τοιούτων ἕτερος ἑτέρου μαθητῆς, ἀλλ' αὐτόματοι ἀναφύον-
 ται ὁπόθεν ἂν τύχη ἕκαστος αὐτῶν ἐνθουσιάσας, καὶ τὸν
 ἕτερον ὁ ἕτερος οὐδὲν ἡγεῖται εἰδέναι. Παρὰ μὲν οὖν τού-
 των, ὅπερ ἦα ἐρῶν, οὐκ ἂν ποτε λάβοις λόγον οὔτε ἐκόντων
 οὔτε ἀκόντων· αὐτοὺς δὲ δεῖ παραλαβόντας ὥσπερ πρό-
 βλημα ἐπισκοπεῖσθαι.

ΣΩ. Καὶ μετρίως γε λέγεις. Τὸ δὲ δὴ πρόβλημα ἄλλο τι
 παρελήφαμεν παρὰ μὲν τῶν ἀρχαίων μετὰ ποιήσεως ἐπι-
 κρυπτομένων τοὺς πολλούς, ὡς ἢ γένεσις τῶν ἄλλων πάν- d
 των Ὠκεανός τε καὶ Τηθύς ρεύματα τυγχάνει καὶ οὐδὲν
 ἔστηκε, παρὰ δὲ τῶν ὑστέρων ἅτε σοφτέρων ἀναφανδὸν
 ἀποδεικνυμένων, ἵνα καὶ οἱ σκυτοτόμοι αὐτῶν τὴν σοφίαν
 μάθωσιν ἀκούσαντες καὶ παύσωνται ἡλιθίως οἰόμενοι τὰ μὲν
 ἑστάναι, τὰ δὲ κινεῖσθαι τῶν ὄντων, μαθόντες δὲ ὅτι πάντα
 κινεῖται τιμῶσιν αὐτούς ; ὀλίγου δὲ ἐπελαθόμεν, ὦ Θεό-
 δωρε, ὅτι ἄλλοι αὖ τᾶναντία τούτοις ἀπεφήναντο, οἷον

† ἀκίνητον τελέθει τῷ παντὶ ὄνομ' εἶναι † e

καὶ ἄλλα ὅσα Μέλισσοί τε καὶ Παρμενίδαι ἐναντιούμενοι

πᾶσι τούτοις δισχυρίζονται, ὡς ἔν τε πάντα ἔστι καὶ ἔστη-
 κεν αὐτὸ ἐν αὐτῷ οὐκ ἔχον χώραν ἐν ἣ κινεῖται. Τούτοις
 οὖν, ὦ ἑταῖρε, πᾶσι τί χρησόμεθα ; κατὰ μικρὸν γὰρ
 προϊόντες λελήθαμεν ἀμφοτέρων εἰς τὸ μέσον πεπτωκότες,
 καὶ ἂν μὴ πῆ ἀμυνόμενοι διαφύγωμεν, δίκην δώσομεν ὥσπερ 181 a
 οἱ ἐν ταῖς παλαιστραῖς διὰ γραμμῆς παίζοντες, ὅταν ὑπὶ
 ἀμφοτέρων ληφθέντες ἔλκωνται εἰς τὰναντία. Δοκεῖ οὖν
 μοι τοὺς ἑτέρους πρότερον σκεπτέον, ἐφ' οὔσπερ ὠρμήσα-
 μεν, τοὺς ῥέοντας, καὶ ἔαν μὲν τι φαίνωνται λέγοντες,
 συνέλξομεν μετ' αὐτῶν ἡμᾶς αὐτούς, τοὺς ἑτέρους ἐκφυ-
 γεῖν πειρώμενοι· ἔαν δὲ οἱ τοῦ ὄλου στασιῶται ἀληθέστερα
 λέγειν δοκῶσι, φευξόμεθα παρ' αὐτούς ἀπ' αὐτῶν τὰ ἀκί-
 νητα κινούντων. Ἀμφότεροι δ' ἂν φανῶσι μηδὲν μέτριον 181 b
 λέγοντες, γελοῖοι ἐσόμεθα ἡγούμενοι ἡμᾶς μὲν τι λέγειν
 φαύλους ὄντας, παμπαλαίους δὲ καὶ πασσόφους ἄνδρας
 ἀποδοδοκιμακότες. Ὅρα οὖν, ὦ Θεόδωρε, εἰ λυσιτελεῖ εἰς
 τοσοῦτον προϊέναι κίνδυνον.

ΘΕΟ. Οὐδὲν μὲν οὖν ἀνεκτόν, ὦ Σώκρατες, μὴ οὐ δια-
 σκέψασθαι τί λέγουσιν ἑκάτεροι τῶν ἀνδρῶν.

ΣΩ. Σκεπτέον ἂν εἴη σοῦ γε οὕτω προθυμουμένου. Δοκεῖ
 οὖν μοι ἀρχὴ εἶναι τῆς σκέψεως κινήσεως πέρι, ποῖόν τι 181 c
 ποτε ἄρα λέγοντές φασι τὰ πάντα κινεῖσθαι. Βούλομαι δὲ
 λέγειν τὸ τοιόνδε· πρότερον ἔν τι εἶδος αὐτῆς λέγουσιν ἢ,
 ὥσπερ ἔμοι φαίνεται, δύο ; μὴ μόντοι μόνον ἔμοι δοκεῖτω,
 ἀλλὰ συμμέτεχε καὶ σύ, ἵνα κοινῇ πάσχωμεν ἂν τι καὶ δέη.
 Καί μοι λέγε· ἄρα κινεῖσθαι καλεῖς ὅταν τι χώραν ἐκ χώρας
 μεταβάλλῃ ἢ καὶ ἐν τῷ αὐτῷ στρέφῃται ;

ΘΕΟ. Ἔγωγε.

ΣΩ. Τοῦτο μὲν τοίνυν ἐν ἔστω εἶδος. Ὅταν δὲ ἢ μὲν ἐν τῷ αὐτῷ, γηράσκη δέ, ἢ μέλαν ἐκ λευκοῦ ἢ σκληρὸν ἐκ μαλακοῦ γίγνηται, ἢ τινὰ ἄλλην ἀλλοίωσιν ἀλλοιῶται, ἄρα οὐκ ἄξιον ἕτερον εἶδος φάναι κινήσεως;

ΘΕΟ. Ἐμοιγε δοκεῖ.

ΣΩ. Ἀναγκαῖον μὲν οὖν· δύο δὴ λέγω τούτῳ εἶδη κινήσεως, ἀλλοίωσιν, τὴν δὲ φοράν.

ΘΕΟ. Ὅρθως γε λέγων.

ΣΩ. Τοῦτο τοίνυν οὕτω διελόμενοι διαλεγόμεθα ἤδη τοῖς τὰ πάντα φάσκουσιν κινεῖσθαι καὶ ἐρωτῶμεν· Πότερον πᾶν φατε ἀμφοτέρως κινεῖσθαι, φερόμενόν τε καὶ ἀλλοιούμενον, ἢ τὸ μὲν τι ἀμφοτέρως, τὸ δ' ἑτέρως;

ΘΕΟ. Ἀλλὰ μὰ Δί' ἔγωγε οὐκ ἔχω εἰπεῖν· οἶμαι δ' ἂν φάναι ἀμφοτέρως.

ΣΩ. Εἰ δέ γε μή, ὦ ἑταῖρε, κινούμενά τε αὐτοῖς καὶ ἐστῶτα φανεῖται, καὶ οὐδὲν μᾶλλον ὀρθως ἔξει εἰπεῖν ὅτι κινεῖται τὰ πάντα ἢ ὅτι ἔστηκεν.

ΘΕΟ. Ἀληθέστατα λέγεις.

ΣΩ. Οὐκοῦν ἐπειδὴ κινεῖσθαι αὐτὰ δεῖ, τὸ δὲ μὴ κινεῖσθαι μὴ ἐνεῖναι μηδενί, πάντα δὴ πᾶσαν κίνησιν αἰεὶ κινεῖται.

ΘΕΟ. Ἀνάγκη.

ΣΩ. Σκόπει δὴ μοι τόδε αὐτῶν· τῆς θερμότητος ἢ λευκότητος ἢ ὄπουον γένεσιν οὐχ οὕτω πως ἐλέγομεν φάναι αὐτούς, φέρεσθαι ἕκαστον τούτων ἅμα αἰσθήσει μεταξὺ τοῦ ποιοῦντός τε καὶ πάσχοντος, καὶ τὸ μὲν πάσχον αἰσθητικὸν ἀλλ' οὐκ αἰσθησιν ἔτι γίγνεσθαι, τὸ δὲ ποιοῦν ποιόν τι

ἄλλ' οὐ ποιότητα ; ἴσως οὖν ἡ « ποιότης » ἅμα ἀλλόκοτόν τε φαίνεται ὄνομα καὶ οὐ μανθάνεις ἄθρόον λεγόμενον· κατὰ μέρη οὖν ἄκουε. Τὸ γὰρ ποιοῦν οὔτε θερμότης οὔτε λευ- b
κότης, θερμὸν δὲ καὶ λευκὸν γίγνεται, καὶ τᾶλλα οὕτω· μέμνησαι γὰρ που ἐν τοῖς πρόσθεν ὅτι οὕτως ἐλέγομεν, ἐν μηδὲν αὐτὸ καθ' αὐτὸ εἶναι, μηδ' αὖ τὸ ποιοῦν ἢ πάσχον, ἀλλ' ἐξ ἀμφοτέρων πρὸς ἄλληλα συγγιγνομένων τὰς αἰσθή- σεις καὶ τὰ αἰσθητὰ ἀποτίκτοντα τὰ μὲν ποι' ἅττα γίνε- σθαι, τὰ δὲ αἰσθανόμενα.

ΘΕΟ. Μέμνημαι· πῶς δ' οὐ ;

ΣΩ. Τὰ μὲν τοίνυν ἄλλα χαίρειν ἐάσωμεν, εἴτε ἄλλως c
εἴτε οὕτως λέγουσιν· οὐ δ' ἔνεκα λέγομεν, τοῦτο μόνον φυλάττωμεν, ἐρωτῶντες· Κινεῖται καὶ ρεῖ, ὡς φατε, τὰ πάντα ; ἢ γάρ ;

ΘΕΟ. Ναί.

ΣΩ. Οὐκοῦν ἀμφοτέρας ἄς διειλόμεθα κινήσεις, φερό- μενά τε καὶ ἀλλοιούμενα ;

ΘΕΟ. Πῶς δ' οὐ ; εἴπερ γε δὴ τελέως κινήσεται.

ΣΩ. Εἰ μὲν τοίνυν ἐφέρετο μόνον, ἠλλοιοῦτο δὲ μή, εἶχομεν ἄν που εἰπεῖν οἷα ἅττα ρεῖ τὰ φερόμενα· ἢ πῶς λέγομεν ;

ΘΕΟ. Οὕτως.

ΣΩ. Ἐπειδὴ δὲ οὐδὲ τοῦτο μένει, τὸ λευκὸν ρεῖν τὸ d
ρέον, ἀλλὰ μεταβάλλει, ὥστε καὶ αὐτοῦ τούτου εἶναι ῥοήν, τῆς λευκότητος, καὶ μεταβολὴν εἰς ἄλλην χροάν, ἵνα μὴ ἀλῶ ταύτη μένον, ἀρά ποτε οἶόν τέ τι προσειπεῖν χρῶμα, ὥστε καὶ ὀρθῶς προσαγορεύειν ;

ΘΕΟ. Καὶ τίς μηχανή, ὦ Σώκρατες ; ἢ ἄλλο γέ τι τῶν τοιούτων, εἴπερ ἀεὶ λέγοντος ὑπεξέρχεται ἅτε δὴ ρέον ;

ΣΩ. Τί δὲ περὶ αἰσθήσεως ἐροῦμεν ὁποιασοῦν, οἶον τῆς

τοῦ δρᾶν ἢ ἀκούειν ; μένειν ποτέ ἐν αὐτῷ τῷ δρᾶν ἢ ε
ἀκούειν ;

ΘΕΟ. Οὐκ οὖν δεῖ γε, εἴπερ πάντα κινεῖται.

ΣΩ. Οὐτε ἄρα δρᾶν προσρητέον τι μᾶλλον ἢ μὴ δρᾶν,
οὐδέ τιν' ἄλλην αἴσθησιν μᾶλλον ἢ μὴ, πάντων γε πάντως
κινουμένων.

ΘΕΟ. Οὐ γὰρ οὖν.

ΣΩ. Καὶ μὴν αἴσθησίς γε ἐπιστήμη, ὡς ἔφαμεν ἐγὼ τε
καὶ Θεαίτητος.

ΘΕΟ. Ἦν ταῦτα.

ΣΩ. Οὐδὲν ἄρα ἐπιστήμην μᾶλλον ἢ μὴ ἐπιστήμην
ἀπεκρινάμεθα ἐρωτώμενοι ὅτι ἐστὶν ἐπιστήμη.

ΘΕΟ. Ἐοίκατε.

183 a

ΣΩ. Καλὸν ἂν ἡμῖν συμβαίνοι τὸ ἐπανόρθωμα τῆς ἀπο-
κρίσεως, προθυμηθεῖσιν ἀποδείξαι ὅτι πάντα κινεῖται, ἵνα
δὴ ἐκείνη ἢ ἀπόκρισις ὀρθὴ φανῆ. Τὸ δ', ὡς ἔοικεν, ἐφάνη,
εἰ πάντα κινεῖται, πᾶσα ἀπόκρισις, περὶ ὅτου ἂν τις ἀπο-
κρίνηται, ὁμοίως ὀρθὴ εἶναι, οὕτω τ' ἔχειν φάναι καὶ μὴ
οὕτω, εἰ δὲ βούλει, γίγνεσθαι, ἵνα μὴ στήσωμεν αὐτοὺς τῷ
λόγῳ.

ΘΕΟ. Ὅρθῶς λέγεις.

ΣΩ. Πλήν γε, ὦ Θεόδωρε, ὅτι « οὕτω » τε εἶπον καὶ
« οὐχ οὕτω ». Δεῖ δὲ οὐδὲ τοῦτο « οὕτω » λέγειν — οὐδὲ
γὰρ ἂν ἔτι κινοῖτο « οὕτω » — οὐδ' αὖ « μὴ οὕτω » — b
οὐδὲ γὰρ τοῦτο κίνησις — ἀλλὰ τιν' ἄλλην φωνὴν θετέον
τοῖς τὸν λόγον τοῦτον λέγουσιν, ὡς νῦν γε πρὸς τὴν αὐτῶν
ὑπόθεσιν οὐκ ἔχουσι ῥήματα, εἰ μὴ ἄρα τὸ « οὐδ' οὕτως »
μάλιστα ἂν αὐτοῖς ἀρμόττοι, ἀπειρον λεγόμενον.

ΘΕΟ. Οἰκειοτάτη γοῦν διάλεκτος αὕτη αὐτοῖς.

ΣΩ. Οὐκοῦν, ὦ Θεόδωρε, τοῦ τε σοῦ ἐταίρου ἀπηλ-

λάγμεθα, καὶ οὕτω συγχωροῦμεν αὐτῷ πάντ' ἄνδρα πάντων χρημάτων μέτρον εἶναι, ἂν μὴ φρόνιμός τις ἦ· ἐπιστήμην c τε αἴσθησιν οὐ συγχωρησόμεθα κατὰ γε τὴν τοῦ πάντα κινεῖσθαι μέθοδον, εἰ μὴ τί πως ἄλλως Θεαίτητος ὅδε λέγει.

ΘΕΟ. Ἄριστ' εἶρηκας, ὦ Σώκρατες· τούτων γὰρ περανθέντων καὶ ἐμὲ δεῖ ἀπηλλάχθαι σοι ἀποκρινόμενον κατὰ τὰς συνθήκας, ἐπειδὴ τὸ περὶ τοῦ Πρωταγόρου λόγου τέλος σχοίη.

ΘΕΑΙ. Μὴ πρὶν γ' ἂν, ὦ Θεόδωρε, Σωκράτης τε καὶ σὺ τοὺς φάσκοντας αὐτὸ πᾶν εἶσθαι διέλθῃτε, ὥσπερ ἄρτι d προύθεσθε.

ΘΕΟ. Νέος ὢν, ὦ Θεαίτητε, τοὺς πρεσβυτέρους ἀδικεῖν διδάσκεις ὁμολογίας παραβαίνοντας; ἄλλὰ παρασκευάζου ὅπως τῶν ἐπιλοίπων Σωκράτει δώσεις λόγον.

ΘΕΑΙ. Ἐάνπερ γε βούληται. Ἡδίστα μεντᾶν ἤκουσα περὶ ὧν λέγω.

ΘΕΟ. « Ἴππέας εἰς πεδίον » προκαλῆ Σωκράτη εἰς λόγους προκαλούμενος· ἐρώτα οὖν καὶ ἀκούση.

ΣΩ. Ἀλλὰ μοι δοκῶ, ὦ Θεόδωρε, περὶ γε ὧν κελεύει Θεαίτητος οὐ πείσεσθαι αὐτῷ. e

ΘΕΟ. Τί δὴ οὖν οὐ πείσεσθαι;

ΣΩ. Μέλισσον μὲν καὶ τοὺς ἄλλους, οἳ ἔν ἐστὸς λέγουσι τὸ πᾶν, αἰσχυρόμενος μὴ φορτικῶς σκοπῶμεν, ἦττον αἰσχύνομαι ἢ ἕνα ὄντα Παρμενίδην. Παρμενίδης δέ μοι φαίνεται, τὸ τοῦ Ὀμήρου, « αἰδοῖός τέ μοι » εἶναι ἅμα « δεινός τε ». Συμπροσέμειξα γὰρ δὴ τῷ ἄνδρὶ πάνυ νέος πάνυ πρεσβύτη, καὶ μοι ἐφάνη βάθος τι ἔχειν παντάπασι γενναῖον. Φοβοῦμαι οὖν μὴ οὔτε τὰ λεγόμενα συνιδῶμεν, τί τε 184 a διανοούμενος εἶπε πολὺ πλεον λειπώμεθα, καὶ τὸ μέγιστον,

οὐ ἔνεκα ὁ λόγος ὄρμηται, ἐπιστήμης πέρι τί ποτ' ἐστίν, ἄσκεπτον γένηται ὑπὸ τῶν ἐπεισκωμαζόντων λόγων, εἴ τις αὐτοῖς πείσεται· ἄλλως τε καὶ ὅν νῦν ἐγείρομεν πλήθει ἀμήχανον, εἴτε τις ἐν παρέργῳ σκέψεται, ἀνάξι' ἂν πάθοι, εἴτε ἱκανῶς, μηκυνόμενος τὸ τῆς ἐπιστήμης ἀφανιεῖ. Δεῖ δὲ οὐδέτερα, ἀλλὰ Θεαίτητον ὦν κυεῖ περὶ ἐπιστήμης b πειρᾶσθαι ἡμᾶς τῆ μαιευτικῆ τέχνη ἀπολῦσαι.

ΘΕΟ. Ἄλλὰ χρή, εἰ δοκεῖ, οὕτω ποιεῖν.

ΣΩ. Ἔτι τοίνυν, ὦ Θεαίτητε, τοσόνδε περὶ τῶν εἰρημένων ἐπίσκεψαι. Αἴσθησιν γὰρ δὴ ἐπιστήμην ἀπεκρίνω· ἦ γάρ;

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Εἰ οὖν τίς σε ᾧδ' ἐρωτῶη· « Τῷ τὰ λευκὰ καὶ μέλανα ὄρα ἄνθρωπος καὶ τῷ τὰ ὀξεῖα καὶ βαρῆα ἀκούει »; εἴποις ἂν οἶμαι « Ὅμμασί τε καὶ ὠσίν ».

ΘΕΑΙ. Ἔγωγε.

ΣΩ. Τὸ δὲ εὐχερές τῶν ὀνομάτων τε καὶ ῥημάτων καὶ 'c μὴ δι' ἀκριβείας ἐξεταζόμενον τὰ μὲν πολλὰ οὐκ ἀγεννές, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ τούτου ἐναντίον ἀνελεύθερον, ἔστι δὲ ὅτε ἀναγκαῖον, οἷον καὶ νῦν ἀνάγκη ἐπιλαβέσθαι τῆς ἀποκρίσεως ἢν ἀποκρίνη, ἢ οὐκ ὀρθή. Σκόπει γάρ· ἀπόκρισις ποτέρα ὀρθοτέρα, ᾧ ὀρώμεν τοῦτο εἶναι ὀφθαλμούς, ἢ δι' οὐ ὀρώμεν, καὶ ᾧ ἀκούομεν ὠτα, ἢ δι' οὐ ἀκούομεν;

ΘΕΑΙ. Δι' ὦν ἕκαστα αἰσθανόμεθα, ἔμοιγε δοκεῖ, ὦ Σώκρατες, μᾶλλον ἢ οἷς.

ΣΩ. Δεινὸν γάρ που, ὦ παῖ, εἰ πολλαί τινες ἐν ἡμῖν d ὥσπερ ἐν δουρείοις ἵπποις αἰσθήσεις ἐγκάθηνται, ἀλλὰ μὴ εἰς μίαν τινὰ ἰδέαν, εἴτε ψυχὴν εἴτε ὅτι δεῖ καλεῖν, πάντα ταῦτα συντείνει, ἢ διὰ τούτων οἷον ὀργάνων αἰσθανόμεθα ὅσα αἰσθητά.

ΘΕΑΙ. Ἄλλὰ μοι δοκεῖ οὕτω μᾶλλον ἢ ἐκείνως.

ΣΩ. Τοῦδέ τοι ἔνεκα αὐτά σοι διακριβοῦμαι, εἴ τι νι
 ἡμῶν αὐτῶν τῷ αὐτῷ διὰ μὲν ὀφθαλμῶν ἐφικνούμεθα λευκῶν
 τε καὶ μελάνων, διὰ δὲ τῶν ἄλλων ἑτέρων αὖ τινῶν, καὶ
 ἕξεις ἐρωτώμενος πάντα τὰ τοιαῦτα εἰς τὸ σῶμα ἀνα- e
 φέρειν; ἴσως δὲ βέλτιον σὲ λέγειν αὐτὰ ἀποκρινόμενον
 μᾶλλον ἢ ἐμὲ ὑπὲρ σοῦ πολυπραγμονεῖν. Καί μοι λέγε·
 θερμὰ καὶ σκληρὰ καὶ κοῦφα καὶ γλυκέα δι' ὧν αἰσθάνη,
 ἄρα οὐ τοῦ σώματος ἕκαστα τίθης; ἢ ἄλλου τινός;

ΘΕΑΙ. Οὐδενὸς ἄλλου.

ΣΩ. Ἡ καὶ ἐθελήσεις ὁμολογεῖν ἃ δι' ἑτέρας δυνάμεως
 αἰσθάνη, ἀδύνατον εἶναι δι' ἄλλης ταῦτ' αἰσθέσθαι, οἷον ἃ 185 a
 δι' ἀκοῆς, δι' ὄψεως, ἢ ἃ δι' ὄψεως, δι' ἀκοῆς;

ΘΕΑΙ. Πῶς γὰρ οὐκ ἐθελήσω;

ΣΩ. Εἴ τι ἄρα περὶ ἀμφοτέρων διανοῆ, οὐκ ἂν διὰ γε
 τοῦ ἑτέρου ὄργάνου, οὐδ' αὖ διὰ τοῦ ἑτέρου περὶ ἀμφο-
 τέρων αἰσθάνοι' ἂν.

ΘΕΑΙ. Οὐ γὰρ οὖν.

ΣΩ. Περὶ δὴ φωνῆς καὶ περὶ χροῆς πρῶτον μὲν αὐτὸ
 τοῦτο περὶ ἀμφοτέρων ἢ διανοῆ, ὅτι ἀμφοτέρω ἔστόν;

ΘΕΑΙ. Ἔγωγε.

ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ ὅτι ἑκάτερον ἑκατέρου μὲν ἕτερον,
 ἑαυτῷ δὲ ταῦτόν;

ΘΕΑΙ. Τί μὴν;

ΣΩ. Καὶ ὅτι ἀμφοτέρω δύο, ἑκάτερον δὲ ἓν;

ΘΕΑΙ. Καὶ τοῦτο.

ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ εἴτε ἀνομοίω εἴτε ὁμοίω ἀλλήλοιν,
 δυνατὸς εἶ ἐπισκέψασθαι;

ΘΕΑΙ. Ἴσως.

ΣΩ. Ταῦτα δὴ πάντα διὰ τίνος περὶ αὐτοῖν διανοῆ;
 οὔτε γὰρ δι' ἀκοῆς οὔτε δι' ὄψεως οἷόν τε τὸ κοινὸν
 λαμβάνειν περὶ αὐτῶν. Ἔτι δὲ καὶ τόδε τεκμήριον περὶ οὗ

b

λέγομεν· εἰ γὰρ δυνατὸν εἶη ἀμφοτέρω σκέψασθαι ἄρ' ἔστιν ἀλμυρὸν ἢ οὐ, οἷσθ' ὅτι ἔξεις εἰπεῖν ᾧ ἐπισκέψη, καὶ τοῦτο οὔτε ὄψις οὔτε ἀκοή φαίνεται, ἀλλὰ τι ἄλλο. c

ΘΕΑΙ. Τί δ' οὐ μέλλει, ἢ γε διὰ τῆς γλώττης δύναμις ;

ΣΩ. Καλῶς λέγεις. Ἡ δὲ δὴ διὰ τίνος δύναμις τό τ' ἐπὶ πᾶσι κοινὸν καὶ τὸ ἐπὶ τούτοις δηλοῖ σοι, ᾧ τὸ « ἔστιν » ἐπονομάζεις καὶ τὸ « οὐκ ἔστι » καὶ ἃ νυνδὴ ἠρωτῶμεν περὶ αὐτῶν ; τούτοις πᾶσι ποῖα ἀποδώσεις ὄργανα διῶν αἰσθάνεται ἡμῶν τὸ αἰσθανόμενον ἕκαστα ;

ΘΕΑΙ. Οὐσίαν λέγεις καὶ τὸ μὴ εἶναι, καὶ ὁμοιότητα καὶ ἀνομοιότητα, καὶ τὸ ταῦτόν τε καὶ τὸ ἕτερον, ἔτι δὲ ἔν τε καὶ τὸν ἄλλον ἀριθμὸν περὶ αὐτῶν. Δῆλον δὲ ὅτι d καὶ ἄρτιόν τε καὶ περιττὸν ἐρωτᾷς, καὶ τᾶλλα ὅσα τούτοις ἔπεται, διὰ τίνος ποτὲ τῶν τοῦ σώματος τῆ ψυχῆ αἰσθανόμεθα.

ΣΩ. Ὑπέρευ, ᾧ Θεαίτητε, ἀκολουθεῖς, καὶ ἔστιν ἃ ἐρωτῶ αὐτὰ ταῦτα.

ΘΕΑΙ. Ἀλλὰ μὰ Δία, ᾧ Σώκρατες, ἔγωγε οὐκ ἂν ἔχοιμι εἰπεῖν, πλήν γ' ὅτι μοι δοκεῖ τὴν ἀρχὴν οὐδ' εἶναι τοιοῦτον οὐδὲν τούτοις ὄργανον ἴδιον ὥσπερ ἐκείνοις, ἀλλ' αὐτὴ δι' αὐτῆς ἢ ψυχῆ τὰ κοινὰ μοι φαίνεται περὶ πάντων ἐπισκοπεῖν. e

ΣΩ. Καλὸς γὰρ εἶ, ᾧ Θεαίτητε, καὶ οὐχ, ὡς ἔλεγε Θεόδωρος, αἰσχρὸς· ὁ γὰρ καλῶς λέγων καλὸς τε καὶ ἀγαθός. Πρὸς δὲ τῷ καλῷ εὖ ἐποίησάς με μάλα συχνοῦ λόγου ἀπαλλάξας, εἰ φαίνεται σοι τὰ μὲν αὐτὴ δι' αὐτῆς ἢ ψυχῆ ἐπισκοπεῖν, τὰ δὲ διὰ τῶν τοῦ σώματος δυνάμεων. Τοῦτο γὰρ ἦν δ καὶ αὐτῷ μοι ἐδόκει, ἐβουλόμην δὲ καὶ σοὶ δόξαι.

ΘΕΑΙ. Ἀλλὰ μὴν φαίνεται γε.

ΣΩ. Ποτέρων οὖν τίθης τὴν οὐσίαν ; τοῦτο γὰρ μάλιστα ἐπὶ πάντων παρέπεται.

ΘΕΑΙ. Ἐγὼ μὲν ὦν αὐτὴ ἢ ψυχὴ καθ' αὐτὴν ἐπορέγεται.

ΣΩ. Ἡ καὶ τὸ ὁμοιον καὶ τὸ ἀνόμοιον καὶ τὸ ταῦτόν καὶ ἕτερον ;

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Τί δέ ; καλὸν καὶ αἰσχρὸν καὶ ἀγαθὸν καὶ κακόν ;

ΘΕΑΙ. Καὶ τούτων μοι δοκεῖ ἐν τοῖς μάλιστα πρὸς ἄλληλα σκοπεῖσθαι τὴν οὐσίαν, ἀναλογιζομένη ἐν ἑαυτῇ τὰ γεγονότα καὶ τὰ παρόντα πρὸς τὰ μέλλοντα. b

ΣΩ. Ἐχε δὴ ἄλλο τι τοῦ μὲν σκληροῦ τὴν σκληρότητα διὰ τῆς ἐπαφῆς αἰσθήσεται, καὶ τοῦ μαλακοῦ τὴν μαλακότητα ὡσαύτως ;

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Τὴν δέ γε οὐσίαν καὶ ὅτι ἔστόν καὶ τὴν ἐναντιότητα πρὸς ἀλλήλω καὶ τὴν οὐσίαν αὐτῆς ἐναντιότητος αὐτὴ ἢ ψυχὴ ἐπανιοῦσα καὶ συμβάλλουσα πρὸς ἄλληλα κρίνειν πειρᾶται ἡμῖν.

ΘΕΑΙ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΣΩ. Οὐκοῦν τὰ μὲν εὐθύς γενομένοις πάρεστι φύσει αἰσθάνεσθαι ἀνθρώποις τε καὶ θηρίοις, ὅσα διὰ τοῦ σώματος παθήματα ἐπὶ τὴν ψυχὴν τείνει· τὰ δὲ περὶ τούτων ἀναλογίσματα πρὸς τε οὐσίαν καὶ ὠφέλειαν μόγις καὶ ἐν χρόνῳ διὰ πολλῶν πραγμάτων καὶ παιδείας παραγίγνεται οἷς ἂν καὶ παραγίγνηται ; c

ΘΕΑΙ. Παντάπασι μὲν οὖν.

ΣΩ. Οἷόν τε οὖν ἀληθείας τυχεῖν, ᾧ μηδὲ οὐσίας ;

ΘΕΑΙ. Ἀδύνατον.

ΣΩ. Οὐδὲ ἀληθείας τις ἀτυχῆσει, ποτέ τούτου ἐπιστήμων ἔσται ;

ΘΕΑΙ. Καί πῶς ἄν, ὦ Σώκρατες;

d

ΣΩ. Ἐν μὲν ἄρα τοῖς παθήμασιν οὐκ ἔστι ἐπιστήμη, ἐν δὲ τῷ περὶ ἐκείνων συλλογισμῷ οὐσίας γὰρ καὶ ἀληθείας ἐνταῦθα μὲν, ὡς ἔοικε, δυνατόν ἄψασθαι, ἐκεῖ δὲ ἀδύνατον.

ΘΕΑΙ. Φαίνεται.

ΣΩ. Ἡ οὖν ταῦτόν ἐκεῖνό τε καὶ τοῦτο καλεῖς, τοσαύτας διαφορὰς ἔχοντε;

ΘΕΑΙ. Οὐκ οὖν δὴ δίκαιόν γε.

ΣΩ. Τί οὖν δὴ ἐκείνῳ ἀποδίδως ὄνομα, τῷ δρᾶν ἀκούειν ὀσφραίνεσθαι ψύχεσθαι θερμαίνεσθαι;

ΘΕΑΙ. Αἰσθάνεσθαι ἔγωγε· τί γὰρ ἄλλο;

e

ΣΩ. Σύμπαν ἄρ' αὐτὸ καλεῖς αἰσθησιν;

ΘΕΑΙ. Ἀνάγκη.

ΣΩ. ὦν γε, φαμέν, οὐ μέτεστιν ἀληθείας ἄψασθαι· οὐδὲ γὰρ οὐσίας.

ΘΕΑΙ. Οὐ γὰρ οὖν.

ΣΩ. Οὐδ' ἄρ' ἐπιστήμης.

ΘΕΑΙ. Οὐ γάρ.

ΣΩ. Οὐκ ἄρ' ἄν εἴη ποτέ, ὦ Θεαίτητε, αἰσθησίς τε καὶ ἐπιστήμη ταῦτόν.

ΘΕΑΙ. Οὐ φαίνεται, ὦ Σώκρατες. Καὶ μάλιστα γε νῦν καταφανέστατον γέγονεν ἄλλο ὄν αἰσθήσεως ἐπιστήμη.

ΣΩ. Ἄλλ' οὐ τι μὲν δὴ τούτου γε ἔνεκα ἤρχόμεθα δια- 187 a
λεγόμενοι, ἵνα εὕρωμεν τί ποτ' οὐκ ἔστι ἐπιστήμη, ἀλλὰ τί ἔστιν. Ὅμως δὲ τοσοῦτόν γε προβεβήκαμεν, ὥστε μὴ ζητεῖν αὐτὴν ἐν αἰσθήσει τὸ παράπαν ἀλλ' ἐν ἐκείνῳ τῷ δνόματι, ὅτι ποτ' ἔχει ἡ ψυχὴ, ὅταν αὐτὴ καθ' αὐτὴν πραγματεύηται περὶ τὰ ὄντα.

ΘΕΑΙ. Ἄλλὰ μὴν τοῦτό γε καλεῖται, ὦ Σώκρατες, ὡς ἐγῶμαι, δοξάζειν.

ΣΩ. Ὅρθῶς γὰρ οὔει, ὦ φίλε. Καὶ ὄρα δὴ νῦν πάλιν ἐξ ἀρχῆς, πάντα τὰ πρόσθεν ἐξαλείψας, εἴ τι μᾶλλον ἢ καθορθῶς, ἐπειδὴ ἐνταῦθα προελήλυθας. Καὶ λέγε αὖθις τί ποτ' ἐστὶν ἐπιστήμη.

ΘΕΑΙ. Δόξαν μὲν πᾶσαν εἰπεῖν, ὦ Σώκρατες, ἀδύνατον, ἐπειδὴ καὶ ψευδῆς ἐστὶ δόξα· κινδυνεύει δὲ ἢ ἀληθῆς δόξα ἐπιστήμη εἶναι, καὶ μοι τοῦτο ἀποκεκρίσθω. Ἐὰν γὰρ μὴ φανῆ προῖουσιν ὥσπερ τὸ νῦν, ἄλλο τι πειρασόμεθα λέγειν.

ΣΩ. Οὕτω μέντοι χρή, ὦ Θεαίτητε, λέγειν προθύμως μᾶλλον, ἢ ὡς τὸ πρῶτον ὄκνεις ἀποκρίνεσθαι. Ἐὰν γὰρ οὕτω δρώμεν, δυοῖν θάτερα, ἢ εὐρήσομεν ἐφ' ὃ ἐρχόμεθα, ἢ ἥττον οἰησόμεθα εἰδέναι ὃ μηδαμῆ ἴσμεν· καίτοι οὐκ ἂν εἴη μεμπτὸς μισθὸς ὁ τοιοῦτος. Καὶ δὴ καὶ νῦν τί φῆς; δυοῖν ὄντων ἰδέαιν δόξης, τοῦ μὲν ἀληθινοῦ, ψευδοῦς δὲ τοῦ ἑτέρου, τὴν ἀληθῆ δόξαν ἐπιστήμην δρίζῃ;

ΘΕΑΙ. Ἐγωγε· τοῦτο γὰρ αὖ νῦν μοι φαίνεται.

ΣΩ. Ἄρ' οὖν ἔτ' ἄξιον περὶ δόξης ἀναλαβεῖν πάλιν —

ΘΕΑΙ. Τὸ ποῖον δὴ λέγεις;

ΣΩ. Θράττει μέ πως νῦν τε καὶ ἄλλοτε δὴ πολλάκις, ὡς ἐν ἀπορίᾳ πολλῇ πρὸς ἑμαυτὸν καὶ πρὸς ἄλλον γεγονέναι, οὐκ ἔχοντα εἰπεῖν τί ποτ' ἐστὶ τοῦτο τὸ πάθος παρ' ἡμῖν καὶ τίνα τρόπον ἐγγιγνόμενον.

ΘΕΑΙ. Τὸ ποῖον δὴ;

ΣΩ. Τὸ δοξάζειν τινὰ ψευδῆ. Σκοπῶ δὴ καὶ νῦν ἔτι διστάζων, πότερον ἐάσομεν αὐτὸ ἢ ἐπισκεψόμεθα ἄλλον τρόπον ἢ ὀλίγον πρότερον.

ΘΕΑΙ. Τί μὴν, ὦ Σώκρατες, εἴπερ γε καὶ ὀπητιοῦν φαί-

νεται δεῖν ; ἄρτι γάρ οὐ κακῶς γε σὺ καὶ Θεόδωρος ἐλέγετε σχολῆς πέρι, ὡς οὐδὲν ἐν τοῖς τοιοῖσδε κατεπεΐγει.

ΣΩ. Ὅρθῶς ὑπέμνησας· ἴσως γάρ οὐκ ἀπὸ καιροῦ πάλιν εὖ ὡσπερ ἵχνος μετελθεῖν. Κρεῖττον γάρ που σμικρὸν εὖ ἢ πολὺ μὴ ἱκανῶς περᾶναι.

ΘΕΑΙ. Τί μήν ;

ΣΩ. Πῶς οὖν ; τί δὴ καὶ λέγομεν ; ψευδῆ φαμεν ἕκαστοτε εἶναι δόξαν, καὶ τινα ἡμῶν δοξάζειν ψευδῆ, τὸν δ' αὖ ἀληθῆ, ὡς φύσει οὕτως ἐχόντων ;

ΘΕΑΙ. Φαμέν γάρ δή.

ΣΩ. Οὐκοῦν τόδε γ' ἔσθ' ἡμῖν περὶ πάντα καὶ καθ' 188 a ἕκαστον, ἥτοι εἰδέναι ἢ μὴ εἰδέναι ; μανθάνειν γάρ καὶ ἐπιλανθάνεσθαι μεταξὺ τούτων ὡς ὄντα χαίρειν λέγω ἐν τῷ παρόντι· νῦν γάρ ἡμῖν πρὸς λόγον ἔστιν οὐδέν.

ΘΕΑΙ. Ἀλλὰ μήν, ὦ Σώκρατες, ἄλλο γ' οὐδὲν λείπεται περὶ ἕκαστον πλὴν εἰδέναι ἢ μὴ εἰδέναι.

ΣΩ. Οὐκοῦν ἤδη ἀνάγκη τὸν δοξάζοντα δοξάζειν ἢ ὧν τι οἶδεν ἢ μὴ οἶδεν ;

ΘΕΑΙ. Ἀνάγκη.

ΣΩ. Καὶ μήν εἰδότα γε μὴ εἰδέναι τὸ αὐτὸ ἢ μὴ εἰδότα εἰδέναι ἀδύνατον. b

ΘΕΑΙ. Πῶς δ' οὐ ;

ΣΩ. Ἄρ' οὖν ὁ τὰ ψευδῆ δοξάζων, ὃ οἶδε, ταῦτα οἶεται οὐ ταῦτα εἶναι ἀλλὰ ἕτερα ἅττα ὧν οἶδε, καὶ ἀμφοτέρω εἰδῶς ἀγνοεῖ αὖ ἀμφοτέρω ;

ΘΕΑΙ. Ἀλλ' ἀδύνατον, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Ἀλλ' ἄρα, ὃ μὴ οἶδεν, ἠγεῖται αὐτὰ εἶναι ἕτερα ἅττα ὧν μὴ οἶδε, καὶ τοῦτ' ἔστι τῷ μήτε Θεαίτητον μήτε Σωκράτη εἰδότι εἰς τὴν διάνοιαν λαβεῖν ὡς ὁ Σωκράτης Θεαίτητος ἢ ὁ Θεαίτητος Σωκράτης ;

ΘΕΑΙ. Καὶ πῶς ἄν ;

ΣΩ. Ἄλλ' οὐ μὴν, ἅ γέ τις οἶδεν, οἴεται πού τι μὴ οἶδεν αὐτὰ εἶναι, οὐδ' αὖ τι μὴ οἶδεν, τι οἶδεν.

ΘΕΑΙ. Τέρας γὰρ ἔσται.

ΣΩ. Πῶς οὖν ἄν τις ἔτι ψευδῆ δοξάσειεν ; ἐκτὸς γὰρ τούτων ἀδύνατόν πού τι δοξάζειν, ἐπεὶ περ πάντ' ἢ ἴσμεν ἢ οὐκ ἴσμεν, ἐν δὲ τούτοις οὐδαμοῦ φαίνεται δυνατόν ψευδῆ δοξάσαι.

ΘΕΑΙ. Ἀληθέστατα.

ΣΩ. Ἄρ' οὖν οὐ ταύτη σκεπτέον τι ζητοῦμεν, κατὰ τὸ εἰδέναι καὶ μὴ εἰδέναι ἴόντας, ἀλλὰ κατὰ τὸ εἶναι καὶ μὴ ; d

ΘΕΑΙ. Πῶς λέγεις :

ΣΩ. Μὴ ἀπλοῦν ἢ ὅτι ὁ τὰ μὴ ὄντα περὶ ὅτου οὖν δοξάζων οὐκ ἔσθ' ὡς οὐ ψευδῆ δοξάσει, καὶ ὅπως οὖν ἄλλως τὰ τῆς διανοίας ἔχη.

ΘΕΑΙ. Εἰκός γ' αὖ, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Πῶς οὖν ; τί ἐροῦμεν, ὦ Θεαίτητε, εἴαν τις ἡμᾶς ἀνακρίνη. « Δυνατόν δὲ ὁτῶ οὖν τι λέγεται, καὶ τις ἀνθρώπων τὸ μὴ ὄν δοξάσει, εἴτε περὶ τῶν ὄντων τοῦ εἴτε αὐτὸ καθ' αὐτό » ; καὶ ἡμεῖς δὴ, ὡς ἔοικεν, πρὸς ταῦτα φήσομεν· « Ὅταν γέ μὴ ἀληθῆ οἴηται οἰόμενος »· ἢ πῶς e ἐροῦμεν ;

ΘΕΑΙ. Οὕτως.

ΣΩ. Ἡ οὖν καὶ ἄλλοθι πού τι τοιοῦτόν ἐστιν ;

ΘΕΑΙ. Τὸ ποῖον ;

ΣΩ. Εἴ τις ὁρᾷ μὲν τι, ὁρᾷ δὲ οὐδέν.

ΘΕΑΙ. Καὶ πῶς ;

ΣΩ. Ἀλλὰ μὴν εἰ ἐν γέ τι ὁρᾷ, τῶν ὄντων τι ὁρᾷ. Ἡ οὐ οἴει ποτέ τι ἐν ἐν τοῖς μὴ οὖσιν εἶναι ;

ΘΕΑΙ. Οὐκ ἔγωγε.

ΣΩ. Ὅρα ἔν γέ τι δρῶν ὄν τι δρᾷ.

ΘΕΑΙ. Φαίνεται.

ΣΩ. Καὶ ὁ ἄρα τι ἀκούων ἔν γέ τι ἀκούει καὶ ὄν τι 189 a
ἀκούει.

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Καὶ ὁ ἀπτόμενος δὴ του ἑνός γέ του ἀπτεται καὶ
ὄντος, εἶπερ ἑνός;

ΘΕΑΙ. Καὶ τοῦτο.

ΣΩ. Ὅ δέ δὴ δοξάζων οὐχ ἔν γέ τι δοξάζει;

ΘΕΑΙ. Ἀνάγκη.

ΣΩ. Ὅ δ' ἔν τι δοξάζων οὐκ ὄν τι;

ΘΕΑΙ. Συγχωρῶ.

ΣΩ. Ὅρα μὴ ὄν δοξάζων οὐδέν δοξάζει;

ΘΕΑΙ. Οὐ φαίνεται.

ΣΩ. Ἀλλὰ μὴν ὁ γε μηδέν δοξάζων τὸ παράπαν οὐδὲ
δοξάζει.

ΘΕΑΙ. Δῆλον, ὡς ἔοικεν.

ΣΩ. Οὐκ ἄρα οἶόν τε τὸ μὴ ὄν δοξάζειν, οὔτε περὶ τῶν b
ὄντων οὔτε αὐτὸ καθ' αὐτό.

ΘΕΑΙ. Οὐ φαίνεται.

ΣΩ. Ἄλλο τι ἄρ' ἐστὶ τὸ ψευδῆ δοξάζειν τοῦ τὰ μὴ
ὄντα δοξάζειν.

ΘΕΑΙ. Ἄλλο ἔοικεν.

ΣΩ. Οὔτ' ἄρ' οὕτως οὔτε ὡς ὀλίγον πρότερον ἔσκοποῦ-
μεν, ψευδῆς ἐστὶ δόξα ἐν ἡμῖν.

ΘΕΑΙ. Οὐ γὰρ οὔν δὴ.

ΣΩ. Ἄλλ' ἄρα ὧδε γιγνόμενον τοῦτο προσαγορεύομεν;

ΘΕΑΙ. Πῶς;

ΣΩ. Ἄλλοδοξίαν τινὰ οὖσαν ψευδῆ φαμεν εἶναι δόξαν, ὅταν τις <τι> τῶν ὄντων ἄλλο αὖ τῶν ὄντων ἀνταλλαξά- c
μενος τῇ διανοίᾳ φῆ εἶναι. Οὕτω γάρ ὄν μὲν ἀεὶ δοξάζει, ἕτερον δὲ ἀνθ' ἑτέρου, καὶ ἁμαρτάνων οὐ ἐσκόπει δικαίως ἂν καλοῖτο ψευδῆ δοξάζων.

ΘΕΑΙ. Ὅρθότατά μοι νῦν δοκεῖς εἰρηκέναι. Ὅταν γάρ τις ἀντὶ καλοῦ αἰσχροὺν ἢ ἀντὶ αἰσχροῦ καλὸν δοξάζῃ, τότε ὡς ἀληθῶς ψευδῆ δοξάζει.

ΣΩ. Δῆλος εἶ, ὦ Θεαίτητε, καταφρονῶν μου καὶ οὐ δεδιώς.

ΘΕΑΙ. Τί μάλιστα;

ΣΩ. Οὐκ ἂν οἶμαι σοὶ δοκῶ τοῦ ἀληθῶς ψευδοῦς ἀντι-
λαβέσθαι, ἐρόμενος εἰ οἶόν τε ταχὺ βραδέως ἢ κοῦφον d
βαρέως ἢ ἄλλο τι ἐναντίον μὴ κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν ἀλλὰ κατὰ τὴν τοῦ ἐναντίου γίνεσθαι ἑαυτῷ ἐναντίως. Τοῦτο μὲν οὖν, ἵνα μὴ μάτην θαρρήσης, ἀφήμι. Ἀρέσκει δέ, ὡς φῆς, τὸ τὰ ψευδῆ δοξάζειν ἄλλοδοξεῖν εἶναι;

ΘΕΑΙ. Ἐμοιγε.

ΣΩ. Ἔστιν ἄρα κατὰ τὴν σὴν δόξαν ἕτερόν τι ὡς ἕτε-
ρον καὶ μὴ ὡς ἐκεῖνο τῇ διανοίᾳ τίθεσθαι.

ΘΕΑΙ. Ἔστι μέντοι.

ΣΩ. Ὅταν οὖν τοῦθ' ἢ διάνοιά του δρᾷ, οὐ καὶ ἀνάγκη e
αὐτὴν ἦτοι ἀμφότερα ἢ τὸ ἕτερον διανοεῖσθαι;

ΘΕΑΙ. Ἀνάγκη μὲν οὖν· ἦτοι ἅμα γε ἢ ἐν μέρει.

ΣΩ. Κάλλιστα. Τὸ δὲ διανοεῖσθαι ἄρ' ὅπερ ἐγὼ καλεῖς;

ΘΕΑΙ. Τί καλῶν;

ΣΩ. Λόγον ὄν αὐτὴ πρὸς αὐτὴν ἢ ψυχὴ διεξέρχεται
περὶ ὧν ἂν σκοπῇ. Ὡς γε μὴ εἰδώς σοι ἀποφαίνομαι.
Τοῦτο γάρ μοι ἰνδάλλεται διανοουμένη οὐκ ἄλλο τι ἢ δια-
λέγεσθαι, αὐτὴ ἑαυτὴν ἐρωτῶσα καὶ ἀποκρινομένη, καὶ 190 a
φάσκουσα καὶ οὐ φάσκουσα. Ὅταν δὲ ὄρισασα, εἴτε

βραδύτερον εἶτε καὶ δεξιότερον ἐπάξασα, τὸ αὐτὸ ἤδη φηὶ καὶ μὴ διστάζῃ, δόξαν ταύτην τίθεμεν αὐτῆς. Ὡστ' ἔγωγε τὸ δοξάζειν λέγειν καλῶ καὶ τὴν δόξαν λόγον εἰρημένον, οὐ μέντοι πρὸς ἄλλον οὐδὲ φωνῇ, ἀλλὰ σιγῇ πρὸς αὐτόν· σὺ δὲ τί;

ΘΕΑΙ Κἀγώ.

ΣΩ. Ὅταν ἄρα τις τὸ ἕτερον ἕτερον δοξάζῃ, καὶ φησὶν, ὡς ἔοικε, τὸ ἕτερον ἕτερον εἶναι πρὸς ἑαυτόν.

ΘΕΑΙ. Τί μήν;

ΣΩ. Ἀναμιμνήσκου δὴ εἰ πώποτ' εἶπες πρὸς σεαυτὸν ὅτι παντὸς μᾶλλον τό τοι καλὸν αἰσχρὸν ἐστὶν ἢ τὸ ἄδικον δίκαιον. Ἡ καί, τὸ πάντων κεφάλαιον, σκόπει εἴ ποτ' ἐπεχείρησας σεαυτὸν πείθειν ὡς παντὸς μᾶλλον τὸ ἕτερον ἕτερόν ἐστιν, ἢ πᾶν τοῦναντίον οὐδ' ἐν ὑπνω πώποτε ἐτόλμησας εἰπεῖν πρὸς σεαυτὸν ὡς παντάπασιν ἄρα τὰ περιττὰ ἄρτια ἐστὶν ἢ τι ἄλλο τοιοῦτον.

ΘΕΑΙ. Ἀληθῆ λέγεις.

ΣΩ. Ἄλλον δὲ τινα οἶει ὑγιαίνοντα ἢ μαινόμενον τολμήσαι σπουδῇ πρὸς ἑαυτόν εἰπεῖν ἀναπείθοντα αὐτόν ὡς ἀνάγκη τὸν βοῦν ἵππον εἶναι ἢ τὰ δύο ἓν;

ΘΕΑΙ. Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε.

ΣΩ. Οὐκοῦν εἰ τὸ λέγειν πρὸς ἑαυτόν δοξάζειν ἐστίν, οὐδεις ἀμφοτέρω γε λέγων καὶ δοξάζων καὶ ἐφαπτόμενος ἀμφοῖν τῇ ψυχῇ εἴποι ἂν καὶ δοξάσειεν ὡς τὸ ἕτερον ἕτερόν ἐστιν. Ἐατέον δὲ καὶ σοὶ τὸ ῥῆμα [περὶ τοῦ ἑτέρου]· λέγω γὰρ αὐτὸ τῆδε, μηδένα δοξάζειν ὡς τὸ αἰσχρὸν καλὸν ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων.

d

ΘΕΑΙ. Ἄλλ', ὦ Σώκρατες, ἐὼ τε καί μοι δοκεῖ ὡς λέγεις.

ΣΩ. Ἄμφω μὲν ἄρα δοξάζοντα ἀδύνατον τὸ ἕτερον ἕτερον δοξάζειν.

ΘΕΑΙ. Ἐοικεν.

ΣΩ. Ἄλλὰ μὴν τὸ ἕτερόν γε μόνον δοξάζων, τὸ δὲ ἕτερον μηδαμῆ, οὐδέποτε δοξάσει τὸ ἕτερον ἕτερον εἶναι.

ΘΕΑΙ. Ἀληθῆ λέγεις· ἀναγκάζοιτο γὰρ ἂν ἐφάπτεσθαι καὶ οὐ μὴ δοξάζει.

ΣΩ. Οὐτ' ἄρ' ἀμφότερα οὔτε τὸ ἕτερον δοξάζοντι ἐγχωρεῖ ἀλλοδοξεῖν. Ὡστ' εἴ τις ὀριεῖται δόξαν εἶναι ἢ ψευδῆ τὸ ἕτεροδοξεῖν, οὐδέν ἂν λέγοι· οὔτε γὰρ ταύτη οὔτε κατὰ τὰ πρότερα φαίνεται ψευδῆς ἐν ἡμῖν οὔσα δόξα.

ΘΕΑΙ. Οὐκ ἔοικεν.

ΣΩ. Ἄλλὰ μέντοι, ὦ Θεαίτητε, εἰ τοῦτο μὴ φανήσεται ὄν, πολλὰ ἀναγκασθησόμεθα ὁμολογεῖν καὶ ἄτοπα.

ΘΕΑΙ. Τὰ ποῖα δὴ ;

ΣΩ. Οὐκ ἐρῶ σοι πρὶν ἂν πανταχῆ πειραθῶ σκοπῶν. Αἰσχυνοίμην γὰρ ἂν ὑπὲρ ἡμῶν, ἐν ᾧ ἀποροῦμεν, ἀναγκαζομένων ὁμολογεῖν οἷα λέγω. Ἄλλ' ἐὰν εὐρωμεν καὶ ἐλεύθεροι 191 a γενώμεθα, τότε ἤδη περὶ τῶν ἄλλων ἐροῦμεν ὡς πασχόντων, ἐκτὸς τοῦ γελοίου ἐστῶτες· ἐὰν δὲ πάντῃ ἀπορήσωμεν, ταπεινωθέντες οἶμαι τῷ λόγῳ παρέξομεν ὡς ναυτιῶντες πατεῖν τε καὶ χρῆσθαι ὅτι ἂν βούληται. Ἡ οὖν ἔτι πόρον τινὰ εὐρίσκω τοῦ ζητήματος ἡμῖν, ἄκουε.

ΘΕΑΙ. Λέγε μόνον.

ΣΩ. Οὐ φήσω ἡμᾶς ὀρθῶς ὁμολογήσαι, ἢνίκα ὁμολογήσαμεν ἅ τις οἶδεν, ἀδύνατον δοξάσαι ἢ μὴ οἶδεν εἶναι αὐτὰ καὶ ψευσθῆναι· ἀλλὰ πῆ δυνατόν. b

ΘΕΑΙ. Ἄρα λέγεις ὃ καὶ ἐγὼ τότε ὑπώπτευσα, ἢνίκα

αὐτὸ ἔφαμεν τοιοῦτον εἶναι, ὅτι ἐνίοτ' ἐγὼ γινώσκων Σωκράτη, πόρρωθεν δὲ ὄρων ἄλλον ὃν οὐ γινώσκω, φήθην εἶναι Σωκράτη ὃν οἶδα; γίνεται γὰρ δὴ ἐν τῷ τοιούτῳ οἶον λέγεις.

ΣΩ. Οὐκοῦν ἀπέστημεν αὐτοῦ, ὅτι αἰ ἴσμεν ἐποίει ἡμᾶς εἰδότας μὴ εἰδέναι;

ΘΕΑΙ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΣΩ. Μὴ γὰρ οὕτω τιθῶμεν, ἀλλ' ὧδε· ἴσως πῆ ἡμῖν συγχωρήσεται, ἴσως δὲ ἀντιτενεῖ. Ἄλλὰ γὰρ ἐν τοιούτῳ c ἐχόμεθα, ἐν ᾧ ἀνάγκη πάντα μεταστρέφοντα λόγον βασανίζειν. Σκόπει οὖν εἴ τι λέγω. Ἄρα ἔστιν μὴ εἰδότα τι πρότερον ὕστερον μαθεῖν;

ΘΕΑΙ. Ἔστι μέντοι.

ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ αὐθις ἕτερον καὶ ἕτερον;

ΘΕΑΙ. Τί δ' οὐ;

ΣΩ. Θεός δὴ μοι λόγου ἔνεκα ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν ἐνὸν κήρινον ἐκμαγεῖον, τῷ μὲν μείζον, τῷ δ' ἔλαττον, καὶ τῷ μὲν καθαρωτέρου κηροῦ, τῷ δὲ κοπρωδεστέρου, καὶ σκληροτέρου, ἐνίοις δὲ ὑγροτέρου, ἔστι δ' οἷς μετρίως ἔχοντος. d

ΘΕΑΙ. Τίθημι.

ΣΩ. Δῶρον τοίνυν αὐτὸ φῶμεν εἶναι τῆς τῶν Μουσῶν μητρὸς Μνημοσύνης, καὶ εἰς τοῦτο ὅτι ἂν βουλευθῶμεν μνημονεῦσαι ὧν ἂν ἴδωμεν ἢ ἀκούσωμεν ἢ αὐτοὶ ἐννοήσωμεν, ὑπέχοντας αὐτὸ ταῖς αἰσθήσεσι καὶ ἐννοίαις, ἀποτυποῦσθαι, ὥσπερ δακτυλίων σημεῖα ἐνσημαινομένους· καὶ ὁ μὲν ἂν ἐκμαγῆ, μνημονεύειν τε καὶ ἐπίστασθαι ἕως ἂν ἐνῆ τὸ εἶδωλον αὐτοῦ· ὁ δ' ἂν ἐξαλειφθῆ ἢ μὴ οἶόν τε γένηται ἐκμαγῆναι, ἐπιλελῆσθαι τε καὶ μὴ ἐπίστασθαι. e

ΘΕΑΙ. Ἔστω οὕτως.

ΣΩ. Ὁ τοίνυν ἐπιστάμενος μὲν αὐτά, σκοπῶν δὲ τι ὧν

δρᾶ ἢ ἀκούει, ἄθρει εἰ ἄρα τοιῶδε τρόπῳ ψευδῆ ἂν δοξάσαι.

ΘΕΑΙ. Ποίῳ δὴ τινι;

ΣΩ. Ἄ οἶδεν, οἰηθεὶς εἶναι τοτὲ μὲν ἄ οἶδε, τοτὲ δὲ ἄ μή. Ταῦτα γὰρ ἐν τοῖς πρόσθεν οὐ καλῶς ὁμολογήσαμεν ὁμολογοῦντες ἀδύνατα.

ΘΕΑΙ. Νῦν δὲ πῶς λέγεις;

ΣΩ. Δεῖ δὲ λέγεσθαι περὶ αὐτῶν ἐξ ἀρχῆς διοριζο- 192 a
μένους ὅτι ὁ μὲν τις οἶδεν, σχὼν αὐτοῦ μνημεῖον ἐν τῇ
ψυχῇ, αἰσθάνεται δὲ αὐτὸ μή, οἰηθῆναι ἕτερόν τι ὧν οἶδεν,
ἔχοντα καὶ ἐκείνου τύπον, αἰσθανόμενον δὲ μή, ἀδύνατον.
Καὶ ὁ γε οἶδεν αὖ, οἰηθῆναι εἶναι ὁ μή οἶδε μηδ' ἔχει αὐ-
τοῦ σφραγίδα· καὶ ὁ μή οἶδεν, ὁ μή οἶδεν αὖ· καὶ ὁ μή
οἶδεν, ὁ οἶδε· καὶ ὁ αἰσθάνεται γε, ἕτερόν τι ὧν αἰσθάνεται
οἰηθῆναι εἶναι· καὶ ὁ αἰσθάνεται, ὧν τι μή αἰσθάνεται· καὶ
ὁ μή αἰσθάνεται, ὧν μή αἰσθάνεται· καὶ ὁ μή αἰσθάνεται, b
ὧν αἰσθάνεται. Καὶ ἔτι γε αὖ καὶ ὁ οἶδε καὶ αἰσθάνεται καὶ
ἔχει τὸ σημεῖον κατὰ τὴν αἴσθησιν, οἰηθῆναι αὖ ἕτερόν τι
ὧν οἶδε καὶ αἰσθάνεται καὶ ἔχει αὖ καὶ ἐκείνου τὸ σημεῖον
κατὰ τὴν αἴσθησιν, ἀδυνατώτερον ἔτι ἐκείνων, εἰ οἶόν τε.
Καὶ ὁ οἶδε καὶ [ὁ] αἰσθάνεται ἔχων τὸ μνημεῖον ὀρθῶς, ὁ
οἶδεν οἰηθῆναι ἀδύνατον· καὶ ὁ οἶδε καὶ αἰσθάνεται ἔχων
κατὰ ταῦτά, ὁ αἰσθάνεται· καὶ ὁ αὖ μή οἶδε μηδὲ αἰσθά- c
νεται, ὁ μή οἶδε μηδὲ αἰσθάνεται· καὶ ὁ μή οἶδε μηδὲ
αἰσθάνεται, ὁ μή οἶδε· καὶ ὁ μή οἶδε μηδὲ αἰσθάνεται, ὁ
μή αἰσθάνεται· πάντα ταῦτα ὑπερβάλλει ἀδυναμία τοῦ ἐν
αὐτοῖς ψευδῆ τινα δοξάσαι. Λείπεται δὴ ἐν τοῖς τοιοῖσδε,
εἴπερ που ἄλλοθι, τὸ τοιοῦτον γενέσθαι.

ΘΕΑΙ. Ἐν τίσιν δὴ ; ἐάν ἄρα ἐξ αὐτῶν τι μᾶλλον μάθω·
νῦν μὲν γὰρ οὐχ ἔπομαι.

ΣΩ. Ἐν οἷς οἶδεν, οἰηθῆναι αὐτὰ ἕτερον ἄττα εἶναι ὧν
οἶδε καὶ αἰσθάνεται· ἢ ὧν μὴ οἶδεν, αἰσθάνεται δέ· ἢ ὧν
οἶδε καὶ αἰσθάνεται, ὧν οἶδεν αὖ καὶ αἰσθάνεται. d

ΘΕΑΙ. Νῦν πολὺ πλεον ἀπελείφθην ἢ τότε.

ΣΩ. Ὡδε δὴ ἀνάπαλιν ἄκουε. Ἐγὼ εἰδὼς Θεόδωρον καὶ
ἐν ἑμαυτῷ μεμνημένος οἶός ἐστι, καὶ Θεαίτητον κατὰ
ταῦτά, ἄλλο τι ἐνίοτε μὲν ὄρω αὐτούς, ἐνίοτε δέ οὔ, καὶ
ἄπτομαί ποτ' αὐτῶν, τοτέ δ' οὔ, καὶ ἀκούω ἢ τινὰ ἄλλην
αἴσθησιν αἰσθάνομαι, τοτέ δ' αἴσθησιν μὲν οὐδεμίαν ἔχω
περὶ ὑμῶν, μέμνημαι δέ ὑμᾶς οὐδὲν ἥττον καὶ ἐπίσταμαι
αὐτὸς ἐν ἑμαυτῷ ;

ΘΕΑΙ. Πάνυ μὲν οὔν. e

ΣΩ. Τοῦτο τοίνυν πρῶτον μάθε ὧν βούλομαι δηλῶσαι,
ὅτι ἔστι μὲν αἰσθάνεσθαι, ἔστιν δέ αἰσθάνεσθαι.

ΘΕΑΙ. Ἀληθῆ.

ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ αἰσθάνεσθαι μὴ οἶδε, πολλάκις μὲν ἔστι μὴδὲ
αἰσθάνεσθαι, πολλάκις δέ αἰσθάνεσθαι μόνον ;

ΘΕΑΙ. Ἔστι καὶ τοῦτο.

ΣΩ. Ἴδὲ δὴ ἐάν τι μᾶλλον νῦν ἐπίσπη. Σωκράτης εἰ
γιγνώσκει Θεόδωρον καὶ Θεαίτητον, ὄρω δέ μὴδέτερον, 193 a
μὴδὲ ἄλλη αἴσθησις αὐτῷ πάρεστι περὶ αὐτῶν, οὐκ ἂν ποτε
ἐν ἑαυτῷ δοξάσειεν ὡς ὁ Θεαίτητός ἐστι Θεόδωρος. Λέγω
τι ἢ οὐδέν ;

ΘΕΑΙ. Ναί, ἀληθῆ γε.

ΣΩ. Τοῦτο μὲν τοίνυν ἐκείνων πρῶτον ἦν ὧν ἔλεγον.

ΘΕΑΙ. Ἦν γάρ.

ΣΩ. Δεύτερον τοίνυν, ὅτι τὸν μὲν γινώσκων ὑμῶν, τὸν

δὲ μὴ γινώσκων, αἰσθανόμενος δὲ μηδέτερον, οὐκ ἄν ποτε αὖ οἰηθείην ὅν οἶδα εἶναι ὅν μὴ οἶδα.

ΘΕΑΙ. Ὅρθως.

ΣΩ. Τρίτον δέ, μηδέτερον γινώσκων μηδὲ αἰσθανόμενος οὐκ ἄν οἰηθείην ὅν μὴ οἶδα ἕτερόν τιν' εἶναι ὃν μὴ οἶδα. Καὶ τᾶλλα τὰ πρότερα πάνθ' ἐξῆς νόμιζε πάλιν ἀκηκοέναι, ἐν οἷς οὐδέποτ' ἐγὼ περὶ σοῦ καὶ Θεοδώρου τὰ ψευδῆ δοξάσω, οὔτε γινώσκων οὔτε ἀγνοῶν ἄμφω, οὔτε τὸν μὲν, τὸν δ' οὐ γινώσκων· καὶ περὶ αἰσθήσεων κατὰ ταῦτά, εἰ ἄρα ἔπη.

ΘΕΑΙ. Ἐπομαι.

ΣΩ. Λείπεται τοίνυν τὰ ψευδῆ δοξάσαι ἐν τῷδε, ὅταν γινώσκων σὲ καὶ Θεόδωρον, καὶ ἔχων ἐν ἐκείνῳ τῷ κηρίνῳ ὡσπερ δακτυλίων σφῶν ἄμφοιν τὰ σημεῖα, διὰ μακροῦ καὶ μὴ ἱκανῶς ὁρῶν ἄμφω προθυμηθῶ, τὸ οἰκεῖον ἑκατέρου σημείον ἀποδοῦς τῇ οἰκείᾳ ὄψει, ἐμβιβάσας προσαρμόσαι εἰς τὸ ἑαυτῆς ἴχνος, ἵνα γένηται ἀναγνώρισις, εἴτα τούτων, ἀποτυχῶν καὶ ὡσπερ οἱ ἔμπαλιν ὑποδοούμενοι παραλλάξας προσβάλω τὴν ἑκατέρου ὄψιν πρὸς τὸ ἀλλότριον σημεῖον, ἢ καὶ οἶα τὰ ἐν τοῖς κατόπτροις τῆς ὄψεως πάθη, δεξιὰ εἰς ἀριστερὰ μεταρρεούσης, ταῦτόν παθὼν διαμάρτω· τότε δὲ δὴ συμβαίνει ἢ ἑτεροδοξία καὶ τὸ ψευδῆ δοξάζειν.

ΘΕΑΙ. Ἐοικε γάρ, ὦ Σώκρατες. Θαυμασίως ὡς λέγεις τὸ τῆς δόξης πάθος.

ΣΩ. Ἐτι τοίνυν καὶ ὅταν ἀμφοτέρους γινώσκων τὸν μὲν πρὸς τῷ γινώσκειν αἰσθάνωμαι, τὸν δὲ μὴ, τὴν δὲ γινῶσιν τοῦ ἑτέρου μὴ κατὰ τὴν αἴσθησιν ἔχω, ὃ ἐν τοῖς πρόσθεν οὕτως ἔλεγον καὶ μου τότε οὐκ ἐμάνθανες.

ΘΕΑΙ. Οὐ γὰρ οὖν.

ΣΩ. Τοῦτο μὴν ἔλεγον, ὅτι γινώσκων τὸν ἕτερον καὶ αἰσθανόμενος, καὶ τὴν γνῶσιν κατὰ τὴν αἴσθησιν αὐτοῦ ἔχων, οὐδέποτε οἰήσεται εἶναι αὐτὸν ἕτερόν τινα ὧν γινώσκει τε καὶ αἰσθάνεται καὶ τὴν γνῶσιν αὐτὸ καὶ ἐκείνου ἔχει κατὰ τὴν αἴσθησιν. Ἦν γὰρ τοῦτο;

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Παρελείπετο δέ γέ που τὸ νῦν λεγόμενον, ἐν ᾧ δὴ φαμεν τὴν ψευδῆ δόξαν γίνεσθαι τὸ ἄμφω γινώσκοντα καὶ ἄμφω ὄρωντα ἢ τινα ἄλλην αἴσθησιν ἔχοντα ἄμφοῖν τῷ 194 a σημείῳ μὴ κατὰ τὴν αὐτοῦ αἴσθησιν ἐκάτερον ἔχειν, ἀλλ' οἷον τοξότην φαυλον ἰέντα παραλλάξαι τοῦ σκοποῦ καὶ ἀμαρτεῖν, ὃ δὴ καὶ ψεῦδος ἄρα ὠνόμασται.

ΘΕΑΙ. Εἰκότως γε.

ΣΩ. Καὶ ὅταν τοίνυν τῷ μὲν παρῆ αἴσθησις τῶν σημείων, τῷ δὲ μή, τὸ δὲ τῆς ἀπούσης αἰσθήσεως τῆ παρούση προσαρμόση, πάντῃ ταύτῃ ψεύδεται ἢ διάνοια. Καὶ ἐνὶ λόγῳ, περὶ ὧν μὲν μὴ οἶδέ τις μηδ' ἐπήσθετο πώποτε, οὐκ ἔστιν, ὡς ἔοικεν, οὔτε ψεύδεσθαι οὔτε ψευδῆς δόξα, εἴ τι 194 b νῦν ἡμεῖς ὑγιᾶς λέγομεν· περὶ δὲ ὧν ἴσμεν τε καὶ αἰσθανόμεθα, ἐν αὐτοῖς τούτοις στρέφεται καὶ ἐλίττεται ἡ δόξα ψευδῆς καὶ ἀληθῆς γιγνομένη, καταντικρὺ μὲν καὶ κατὰ τὸ εὐθὺ τὰ οἰκεῖα συνάγουσα ἀποτυπώματα καὶ τύπους ἀληθῆς, εἰς πλάγια δὲ καὶ σκολιὰ ψευδῆς.

ΘΕΑΙ. Οὐκοῦν καλῶς, ὦ Σώκρατες, λέγεται;

ΣΩ. Ἔτι τοίνυν καὶ τάδε ἀκούσας μᾶλλον αὐτὸ ἐρεῖς. 194 c Τὸ μὲν γὰρ τᾶληθές δοξάζειν καλόν, τὸ δὲ ψεύδεσθαι αἰσχρόν.

ΘΕΑΙ. Πῶς δ' οὐ;

ΣΩ. Ταῦτα τοίνυν φασὶν ἐνθένδε γίνεσθαι. Ὅταν μὲν

ὁ κηρός του ἐν τῇ ψυχῇ βαθύς τε καὶ πολὺς καὶ λείος καὶ μετρίως ὠργασμένος ἦ, τὰ ἴοντα διὰ τῶν αἰσθήσεων, ἐνσημαινόμενα εἰς τοῦτο τὸ τῆς ψυχῆς « κέαρ », ὁ ἔφη Ὀμηρος αἰνιττόμενος τὴν τοῦ κηροῦ ὁμοιότητα, τότε μὲν καὶ τούτοις καθαρὰ τὰ σημεῖα ἐγγιγνόμενα καὶ ἱκανῶς τοῦ d
βάθους ἔχοντα πολυχρόνιά τε γίνονται καὶ εἰσὶν οἱ τοιοῦτοι πρῶτον μὲν εὐμαθεῖς, ἔπειτα μνήμονες, εἶτα οὐ παραλλάττουσι τῶν αἰσθήσεων τὰ σημεῖα ἀλλὰ δοξάζουσιν ἀληθῆ. Σαφῆ γὰρ καὶ ἐν εὐρυχωρίᾳ ὄντα ταχὺ διανέμουςιν ἐπὶ τὰ αὐτῶν ἕκαστα ἐκμαγεῖα, ἀ δὴ ὄντα καλεῖται, καὶ σοφοὶ δὴ οὗτοι καλοῦνται. ἢ οὐ δοκεῖ σοι;

ΘΕΑΙ. Ὑπερφυῶς μὲν οὖν.

ΣΩ. Ὅταν τοίνυν λάσιόν του τὸ κέαρ ἦ, ὁ δὴ ἐπήνεσεν e
ὁ πάσσοφος ποιητής, ἢ ὅταν κοπρῶδες καὶ μὴ καθαροῦ τοῦ κηροῦ, ἢ ὑγρὸν σφόδρα ἢ σκληρόν, ὧν μὲν ὑγρὸν εὐμαθεῖς μὲν, ἐπιλήσμονες δὲ γίνονται, ὧν δὲ σκληρόν, τάναντία. Οἱ δὲ δὴ λάσιον καὶ τραχὺ λιθῶδές τι ἢ γῆς ἢ κόπρου συμμιγείσης ἔμπλεων ἔχοντες ἀσαφῆ τὰ ἐκμαγεῖα ἴσχουσιν. Ἀσαφῆ δὲ καὶ οἱ τὰ σκληρά· βάθος γὰρ οὐκ ἔνι. Ἀσαφῆ δὲ καὶ οἱ τὰ ὑγρά· ὑπὸ γὰρ τοῦ συγχεῖσθαι ταχὺ γίνονται 195 a
ἀμυδρά. Ἐάν δὲ πρὸς πᾶσι τούτοις ἐπ' ἀλλήλων συμπεπτακότα ἦ ὑπὸ στενοχωρίας, ἐάν του σμικρὸν ἦ τὸ ψυχάριον, ἔτι ἀσαφέστερα ἐκείνων. Πάντες οὖν οὗτοι γίνονται οἷοι δοξάζειν ψευδῆ. Ὅταν γὰρ τι ὀρώσιν ἢ ἀκούωσιν ἢ ἐπινοῶσιν, ἕκαστα ἀπονέμειν ταχὺ ἑκάστοις οὐ δυνάμενοι βραδεῖς τέ εἰσι καὶ ἀλλοτριονομοῦντες παρορῶσί τε καὶ παρακούουσι καὶ παρανοοῦσι πλεῖστα, καὶ καλοῦνται αὖ οὗτοι ἐψευσμένοι τε δὴ τῶν ὄντων καὶ ἀμαθεῖς.

ΘΕΑΙ. Ὅρθότατα ἀνθρώπων λέγεις, ὦ Σώκρατες.

b

ΣΩ. Φῶμεν ἄρα ἐν ἡμῖν ψευδεῖς δόξας εἶναι;

ΘΕΑΙ. Σφόδρα γε.

ΣΩ. Καὶ ἀληθεῖς δὴ;

ΘΕΑΙ. Καὶ ἀληθεῖς.

ΣΩ. ἤδη οὖν οἴομεθα ἱκανῶς ὁμολογήσθαι ὅτι παντὸς μᾶλλον ἔστων ἀμφοτέρω τούτῳ τῶ δόξῃ;

ΘΕΑΙ. Ὑπερφυῶς μὲν οὖν.

ΣΩ. Δεινὸν τε, ὦ Θεαίτητε, ὡς ἀληθῶς κινδυνεύει καὶ ἀηδὲς εἶναι ἀνήρ ἀδολέσχης.

ΘΕΑΙ. Τί δέ; πρὸς τί τοῦτ' εἶπες;

ΣΩ. Τὴν ἐμαυτοῦ δυσμαθίαν δυσχεράνας καὶ ὡς ἀληθῶς ἀδολεσχίαν. Τί γὰρ ἂν τις ἄλλο θεῖτο ὄνομα, ὅταν ἂνω κάτω τοὺς λόγους ἔλκη τις ὑπὸ νωθείας οὐ δυνάμενος πεισθῆναι, καὶ ἢ δυσαπάλλακτος ἀφ' ἐκάστου λόγου;

ΘΕΑΙ. Σὺ δὲ δὴ τί δυσχεραίνεις;

ΣΩ. Οὐ δυσχεραίνω μόνον ἀλλὰ καὶ δέδοικα ὅτι ἀποκρινοῦμαι ἂν τις ἔρηταί με· « ὦ Σώκρατες, ἠῦρηκας δὴ ψευδῆ δόξαν, ὅτι οὔτε ἐν ταῖς αἰσθήσεσιν ἔστι πρὸς ἀλλήλας οὔτ' ἐν ταῖς διανοίαις, ἀλλ' ἐν τῇ συνάψει αἰσθήσεως πρὸς διάνοιαν »; φήσω δὲ ἐγὼ οἶμαι καλλωπιζόμενος ὡς τι ἠῦρηκῶτων ἡμῶν καλόν.

ΘΕΑΙ. Ἐμοίγε δοκεῖ, ὦ Σώκρατες, οὐκ αἰσχρὸν εἶναι τὸ νῦν ἀποδεδειγμένον.

ΣΩ. « Οὐκοῦν », φησί, « λέγεις ὅτι αὖ τὸν ἄνθρωπον δὲν διανοούμεθα μόνον, ὁρῶμεν δ' οὔ, ἵππον οὐκ ἂν ποτε οἰηθείημεν εἶναι, δὲν αὖ οὔτε ὁρῶμεν οὔτε ἀπτόμεθα, διανοούμεθα δὲ μόνον καὶ ἄλλ' οὐδὲν αἰσθανόμεθα περὶ αὐτοῦ »; ταῦτα οἶμαι φήσω λέγειν.

ΘΕΑΙ. Καὶ ὀρθῶς γε.

ΣΩ. « Τί οὖν », φησί, « τὰ ἕνδεκα, ἀ μὴδὲν ἄλλο ἢ δια-

e

νοεῖται τις, ἄλλο τι ἐκ τούτου τοῦ λόγου οὐκ ἂν ποτε οἰηθείη δώδεκα εἶναι, ἀ μόνον αὐτὸ διανοεῖται » ; ἴθι οὖν δή, σὺ ἀποκρίνου.

ΘΕΑΙ. Ἄλλ' ἀποκρινοῦμαι ὅτι ὄρων μὲν ἂν τις ἢ ἐφαπτόμενος οἰηθείη τὰ ἕνδεκα δώδεκα εἶναι, ἀ μέντοι ἐν τῇ διανοίᾳ ἔχει, οὐκ ἂν ποτε περὶ αὐτῶν ταῦτα δοξάσειεν οὕτως.

ΣΩ. Τί οὖν ; οἶει τινὰ πώποτε αὐτὸν ἐν αὐτῷ πέντε καὶ ἑπτὰ, λέγω δὲ μὴ ἀνθρώπους ἑπτὰ καὶ πέντε προθέ- 196 a
μενον σκοπεῖν μηδ' ἄλλο τοιοῦτον, ἀλλ' αὐτὰ πέντε καὶ ἑπτὰ, ἃ φάμεν ἐκεῖ μνημεῖα ἐν τῷ ἐκμαγεῖω εἶναι καὶ ψευδῆ ἐν αὐτοῖς οὐκ εἶναι δοξάσαι, ταῦτα αὐτὰ εἴ τις ἀνθρώπων ἤδη πώποτε ἐσκέψατο λέγων πρὸς αὐτὸν καὶ ἐρωτῶν πόσα ποτ' ἐστίν, καὶ ὁ μὲν τις εἶπεν οἰηθεὶς ἕνδεκα αὐτὰ εἶναι, ὁ δὲ δώδεκα, ἢ πάντες λέγουσί τε καὶ οἴονται δώδεκα αὐτὰ εἶναι ;

ΘΕΑΙ. Οὐ μὰ τὸν Δία, ἀλλὰ πολλοὶ δὴ καὶ ἕνδεκα· ἐὰν b
δέ γε ἐν πλείονι ἀριθμῷ τις σκοπῆται, μᾶλλον σφάλλεται. Οἶμαι γὰρ σε περὶ παντὸς μέλλειν ἀριθμοῦ λέγειν.

ΣΩ. Ὅρθως γὰρ οἶει· καὶ ἐνθυμοῦ μή τι τότε γίνεται ἄλλο ἢ αὐτὰ τὰ δώδεκα τὰ ἐν τῷ ἐκμαγεῖω ἕνδεκα οἰηθῆναι.

ΘΕΑΙ. Ἐοικέ γε.

ΣΩ. Οὐκοῦν εἰς τοὺς πρώτους πάλιν ἀνήκει λόγους ; ὁ γὰρ τοῦτο παθὼν, ὃ οἶδεν, ἕτερον αὐτὸ οἶεται εἶναι ὧν αὐτὸ οἶδεν, ὃ ἔφαμεν ἀδύνατον, καὶ τούτῳ αὐτῷ ἠναγκάζομεν μὴ εἶναι ψευδῆ δόξαν, ἵνα μὴ τὰ αὐτὰ ὁ αὐτὸς ἀναγκάζοιτο c
εἰδῶς μὴ εἰδέναι ἅμα.

ΘΕΑΙ. Ἀληθέστατα.

ΣΩ. Οὐκοῦν ἄλλ' ὅτιοῦν δεῖ ἀποφαίνειν τὸ τὰ ψευδῆ

δοξάζειν ἢ διανοίας πρὸς αἴσθησιν παραλλαγὴν. Εἰ γὰρ τοῦτ' ἦν, οὐκ ἂν ποτε ἐν αὐτοῖς τοῖς διανοήμασιν ἐψευδόμεθα. Νῦν δὲ ἦτοι οὐκ ἔστι ψευδῆς δόξα, ἢ ἅ τις οἶδεν, οἶόν τε μὴ εἰδέναι. Καὶ τούτων πότερα αἰρή;

ΘΕΑΙ. Ἄπορον αἴρεσιν προτίθης, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Ἄλλὰ μέντοι ἀμφότερά γε κινδυνεύει ὁ λόγος οὐκ εἰ εἰπέμεθα. Ὅμως δέ — πάντα γὰρ τολμητέον — τί εἰ ἐπιχειρήσασθαι ἀναισχυντεῖν;

ΘΕΑΙ. Πῶς;

ΣΩ. Ἐβελήσαντες εἰπεῖν ποῖόν τι ποτ' ἐστὶ τὸ ἐπίστασθαι.

ΘΕΑΙ. Καὶ τί τοῦτο ἀναισχυντον;

ΣΩ. Ἐοικας οὐκ ἐννοεῖν ὅτι πᾶς ἡμῖν ἐξ ἀρχῆς ὁ λόγος ζήτησις γέγονεν ἐπιστήμης ὡς οὐκ εἰδόσι τί ποτ' ἐστίν.

ΘΕΑΙ. Ἐννοῶ μὲν οὖν.

ΣΩ. Ἐπειτ' οὐκ ἀναιδῆς δοκεῖ μὴ εἰδότας ἐπιστήμην ἀποφαίνεσθαι τὸ ἐπίστασθαι οἶόν ἐστιν; ἀλλὰ γάρ, ὦ Θεαίτητε, πάλαι ἐσμέν ἀνάπλεω τοῦ μὴ καθαρῶς διαλέγεσθαι. Μυριάκις γὰρ εἰρήκαμεν τὸ « γινώσκωμεν » καὶ « οὐ γινώσκωμεν », καὶ « ἐπιστάμεθα » καὶ « οὐκ ἐπιστάμεθα », ὡς τι συνιέντες ἀλλήλων ἐν ᾧ ἔτι ἐπιστήμην ἀγνοοῦμεν· εἰ δὲ βούλει, καὶ νῦν ἐν τῷ παρόντι κεχρήμεθα αὐτῷ τῷ « ἀγνοεῖν » τε καὶ « συνιέναι », ὡς προσήκον αὐτοῖς χρῆσθαι εἴπερ στερόμεθα ἐπιστήμης.

ΘΕΑΙ. Ἄλλὰ τίνα τρόπον διαλέξῃ, ὦ Σώκρατες, τούτων ἀπεχόμενος;

ΣΩ. Οὐδένα ὧν γε ὄς εἰμί, εἰ μέντοι ἢ ἀντιλογικός· οἷος ἀνὴρ εἰ καὶ νῦν παρῆν, τούτων τ' ἂν ἔφη ἀπέχεσθαι καὶ ἡμῖν σφόδρ' ἂν εἰ ἐγὼ λέγω ἐπέπληττεν. Ἐπειδὴ οὖν ἐσμέν φαῦλοι, βούλει τολμήσω εἰπεῖν οἶόν ἐστι τὸ ἐπίστασθαι; φαίνεται γὰρ μοι προὔργου τι ἂν γενέσθαι.

197 a

ΘΕΑΙ. Τόλμα τοίνυν νῆ Δία. Τούτων δὲ μὴ ἀπεχομένῳ σοι ἔσται πολλή συγγνώμη.

ΣΩ. Ἀκήκοας οὖν δ νῦν λέγουσιν τὸ ἐπίστασθαι;

ΘΕΑΙ. Ἴσως οὐ μέντοι ἔν γε τῷ παρόντι μνημονεύω.

ΣΩ. Ἐπιστήμης που ἔξιν φασὶν αὐτὸ εἶναι.

b

ΘΕΑΙ. Ἀληθῆ.

ΣΩ. Ἡμεῖς τοίνυν μικρὸν μεταθώμεθα καὶ εἵπωμεν ἐπιστήμης κτήσιν.

ΘΕΑΙ. Τί οὖν δὴ φήσεις τοῦτο ἐκείνου διαφέρειν;

ΣΩ. Ἴσως μὲν οὐδέν· δ δ' οὖν δοκεῖ ἀκούσας συνδοκίμαζε.

ΘΕΑΙ. Ἐάνπερ γε οἶός τ' ᾧ.

ΣΩ. Οὐ τοίνυν μοι ταῦτόν φαίνεται τὸ κεκτηθῆσθαι τῷ ἔχειν. Οἶον <εἰ> ἱμάτιον πριάμενός τις καὶ ἐγκρατῆς ὢν μὴ φοροῖ, ἔχειν μὲν οὐκ ἂν αὐτόν αὐτό, κεκτηθῆσθαι γε μὴν φαίμεν.

ΘΕΑΙ. Ὅρθῶς γε.

ΣΩ. Ὅρα δὴ καὶ ἐπιστήμην εἰ δυνατὸν οὕτω κεκτημένον μὴ ἔχειν, ἀλλ' ὥσπερ εἴ τις ὄρνιθας ἀγρίας, περιστερὰς ἢ τι ἄλλο, θηρεύσας οἴκοι κατασκευασάμενος περιστερεῶνα τρέφοι, τρόπον μὲν γὰρ ἂν πού τινα φαίμεν αὐτόν αὐτὰς ἀεὶ ἔχειν, ὅτι δὴ κέκτηται. Ἡ γάρ;

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Τρόπον δέ γ' ἄλλον οὐδεμίαν ἔχειν, ἀλλὰ δύναμιν μὲν αὐτῷ περὶ αὐτὰς παραγεγονέναι, ἐπειδὴ ἐν οἰκείῳ περιβόλῳ ὑποχειρίους ἐποίησατο, λαβεῖν καὶ σχεῖν ἐπειδὴ βούληται, θηρευσαμένῳ ἦν ἂν ἀεὶ ἐθέλη, καὶ πάλιν ἀφιέναι, καὶ τοῦτο ἔξεῖναι ποιεῖν ὅποσάκις ἂν δοκῇ αὐτῷ.

d

ΘΕΑΙ. Ἔστι ταῦτα.

ΣΩ. Πάλιν δὴ, ὥσπερ ἐν τοῖς πρόσθεν κήρινόν τι ἐν ταῖς ψυχαῖς κατεσκευάζομεν οὐκ οἶδ' ὅτι πλάσμα, νῦν αὖ ἐν ἐκάστη ψυχῇ ποιήσωμεν περιστερεῶνά τινα παντοδαπῶν ὀρνίθων, τὰς μὲν κατ' ἀγέλας οὔσας χωρὶς τῶν ἄλλων, τὰς δὲ κατ' ὀλίγας, ἐνίας δὲ μόνας διὰ πασῶν ὄπη ἂν τύχῃσι πετομένας.

ΘΕΑΙ. Πεποιήσθω δὴ. Ἀλλὰ τί τοῦντεῦθεν ;

e

ΣΩ. Παιδίων μὲν ὄντων φάναι χρή εἶναι τοῦτο τὸ ἀγγεῖον κενόν, ἀντὶ δὲ τῶν ὀρνίθων ἐπιστήμας νοῆσαι· ἦν δ' ἂν ἐπιστήμην κτησάμενος καθείρξῃ εἰς τὸν περίβολον, φάναι αὐτὸν μεμαθηκέναι ἢ ἠύρηκέναι τὸ πρᾶγμα οὐ ἦν αὕτη ἢ ἐπιστήμη, καὶ τὸ ἐπίστασθαι τοῦτ' εἶναι.

ΘΕΑΙ. Ἔστω.

ΣΩ. Τὸ τοίνυν πάλιν ἦν ἂν βούληται τῶν ἐπιστημῶν 198 a
θηρεύειν καὶ λαβόντα ἴσχειν καὶ αὐθις ἀφιέναι σκόπει τίνων δεῖται ὀνομάτων, εἴτε τῶν αὐτῶν ὧν τὸ πρῶτον ὄτε ἐκτάτο εἴτε ἑτέρων. Μαθήσῃ δ' ἐνθένδε σαφέστερον τί λέγω. Ἀριθμητικὴν μὲν γὰρ λέγεις τέχνην ;

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Ταύτην δὴ ὑπόλαβε θήραν ἐπιστημῶν ἀρτίου τε καὶ περιττοῦ παντός.

ΘΕΑΙ. Ὑπολαμβάνω.

ΣΩ. Ταύτη δὴ οἶμαι τῇ τέχνῃ αὐτός τε ὑποχειρίους τὰς ἐπιστήμας τῶν ἀριθμῶν ἔχει καὶ ἄλλῳ παραδίδωσιν δ b
παραδιδούς.

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Καὶ καλοῦμέν γε παραδιδόντα μὲν διδάσκειν, παραλαμβάνοντα δὲ μανθάνειν, ἔχοντα δὲ δὴ τῷ κεκτηθῆσθαι ἐν τῷ περιστερεῶνι ἐκείνῳ ἐπίστασθαι.

ΘΕΑΙ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΣΩ. Τῷ δὲ δὴ ἐντευθεν ἤδη πρόσσχεσ τὸν νοῦν. Ἄριθμητικός γὰρ ὢν τελέως ἄλλο τι πάντας ἀριθμοὺς ἐπίσταται; πάντων γὰρ ἀριθμῶν εἰσιν αὐτῷ ἐν τῇ ψυχῇ ἐπιστήμαι.

ΘΕΑΙ. Τί μὴν;

ΣΩ. Ἡ οὖν ὁ τοιοῦτος ἀριθμοὶ ἂν ποτέ τι ἦ αὐτὸς ἢ πρὸς αὐτὸν αὐτὰ ἢ ἄλλο τι τῶν ἔξω ὅσα ἔχει ἀριθμόν;

ΘΕΑΙ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΣΩ. Τὸ δὲ ἀριθμεῖν γε οὐκ ἄλλο τι θήσομεν τοῦ σκοπεῖσθαι πόσος τις ἀριθμὸς τυγχάνει ὢν.

ΘΕΑΙ. Οὕτως.

ΣΩ. Ὁ ἄρα ἐπίσταται, σκοπούμενος φαίνεται ὡς οὐκ εἰδώς, ὃν ὠμολογήκαμεν ἅπαντα ἀριθμὸν εἰδέναι. Ἀκούεις γὰρ που τὰς τοιαύτας ἀμφισθητήσεις.

ΘΕΑΙ. Ἐγώ γε.

ΣΩ. Οὐκοῦν ἡμεῖς ἀπεικάζοντες τῇ τῶν περιστέρων κτήσει τε καὶ θήρᾳ ἐροῦμεν ὅτι διττὴ ἦν ἡ θήρα, ἡ μὲν πρὶν ἐκτῆσθαι τοῦ κεκτηῖσθαι ἕνεκα, ἡ δὲ κεκτημένῳ τοῦ λαβεῖν καὶ ἔχειν ἐν ταῖς χερσὶν ἃ πάλαι ἐκέκτητο. Οὕτως δὲ καὶ ὢν πάλαι ἐπιστήμαι ἦσαν αὐτῷ μαθόντι καὶ ἠπίστατο αὐτὰ, πάλιν ἔστι καταμανθάνειν ταῦτά ταῦτα ἀναλαμβάνοντα τὴν ἐπιστήμην ἑκάστου καὶ ἴσχοντα, ἦν ἐκέκτητο μὲν πάλαι, πρόχειρον δ' οὐκ εἶχε τῇ διανοίᾳ;

ΘΕΑΙ. Ἀληθῆ.

ΣΩ. Τοῦτο δὴ ἄρτι ἠρώτων, ὅπως χρή τοῖς ὀνόμασι χρώμενον λέγειν περὶ αὐτῶν, ὅταν ἀριθμήσων ἢ ὁ ἀριθμητικός ἢ τι ἀναγνωσόμενος ὁ γραμματικός, ὡς ἐπιστάμενος

ἄρα ἐν τῷ τοιούτῳ πάλιν ἔρχεται μαθησόμενος παρ' ἑαυτοῦ ἃ ἐπίσταται ;

ΘΕΑΙ. Ἄλλ' ἄτοπον, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Ἄλλ' ἃ οὐκ ἐπίσταται φῶμεν αὐτὸν ἀναγνώσεσθαι καὶ ἀριθμήσειν, δεδωκότες αὐτῷ πάντα μὲν γράμματα 199 a πάντα δὲ ἀριθμὸν ἐπίστασθαι ;

ΘΕΑΙ. Ἀλλὰ καὶ τοῦτ' ἄλογον.

ΣΩ. Βούλει οὖν λέγωμεν ὅτι τῶν μὲν ὀνομάτων οὐδὲν ἡμῖν μέλει, ὅπη τις χαίρει ἔλκων τὸ ἐπίστασθαι καὶ μανθάνειν, ἐπειδὴ δὲ ὠρισάμεθα ἕτερον μὲν τι τὸ κεκτηθῆσθαι τὴν ἐπιστήμην, ἕτερον δὲ τὸ ἔχειν, ὃ μὲν τις ἔκτηται μὴ κεκτηθῆσθαι ἀδύνατόν φαμεν εἶναι, ὥστε οὐδέποτε συμβαίνει ὃ τις οἶδεν μὴ εἰδέναι, ψευδῆ μέντοι δόξαν οἶόν τ' εἶναι περὶ αὐτοῦ λαβεῖν ; μὴ γὰρ ἔχειν τὴν ἐπιστήμην τούτου b οἶόν τε; ἄλλ' ἑτέραν ἀντ' ἐκείνης, ὅταν θηρεύων τινά πού ποτ' ἐπιστήμην διαπετομένων ἀνθ' ἑτέρας ἑτέραν ἀμαρτῶν λάβῃ, τότε ἄρα τὰ ἕνδεκα δώδεκα φήθη εἶναι, τὴν τῶν ἕνδεκα ἐπιστήμην ἀντὶ τῆς τῶν δώδεκα λαβῶν τὴν ἐν ἑαυτῷ οἶον φάτταν ἀντὶ περιστερᾶς.

ΘΕΑΙ. Ἔχει γὰρ οὖν λόγον.

ΣΩ. Ὅταν δέ γε ἦν ἐπιχειρεῖ λαβεῖν λάβῃ, ἀψευδεῖν τε καὶ τὰ ὄντα δοξάζειν τότε, καὶ οὕτω δὴ εἶναι ἀληθῆ τε καὶ ψευδῆ δόξαν, καὶ ὧν ἐν τοῖς πρόσθεν ἐδυσχεραίνομεν οὐδὲν ἔτ' c ἐμποδῶν γίνεσθαι; ἴσως οὖν μοι συμφήσεις ἢ πῶς ποιήσεις;

ΘΕΑΙ. Οὕτως.

ΣΩ. Καὶ γὰρ τοῦ μὲν ἃ ἐπίστανται μὴ ἐπίστασθαι ἀπηλλάγμεθα· ἃ γὰρ κεκτήμεθα μὴ κεκτηθῆσθαι οὐδαμοῦ ἔτι συμβαίνει, οὔτε ψευθεῖσί τινος οὔτε μὴ. Δεινότερον μέντοι πάθος ἄλλο παραφαίνεσθαι μοι δοκεῖ.

ΘΕΑΙ. Τὸ ποῖον ;

ΣΩ. Εἰ ἢ τῶν ἐπιστημῶν μεταλλαγὴ ψευδῆς γενήσεται ποτε δόξα.

ΘΕΑΙ. Πῶς δὴ ;

ΣΩ. Πρῶτον μὲν τό τινας ἔχοντα ἐπιστήμην τοῦτο d αὐτὸ ἀγνοεῖν, μὴ ἀγνωμοσύνη ἀλλὰ τῇ ἑαυτοῦ ἐπιστήμῃ· ἔπειτα ἕτερον αὖ τοῦτο δοξάζειν, τὸ δ' ἕτερον τοῦτο, πῶς οὐ πολλὴ ἀλογία, ἐπιστήμης παραγενομένης γνῶναι μὲν τὴν ψυχὴν μηδέν, ἀγνοῆσαι δὲ πάντα ; ἐκ γὰρ τούτου τοῦ λόγου κωλύει οὐδέν καὶ ἀγνοίαν παραγενομένην γνῶναί τι ποιῆσαι καὶ τυφλότητα ἰδεῖν, εἴπερ καὶ ἐπιστήμη ἀγνοῆσαί ποτέ τινα ποιήσῃ.

ΘΕΑΙ. Ἴσως γάρ, ὦ Σώκρατες, οὐ καλῶς τὰς ὀρνιθας e ἐτίθεμεν ἐπιστήμας μόνον τιθέντες, ἔδει δὲ καὶ ἀνεπιστημοσύνας τιθέναι ὁμοῦ συνδιαπετομένας ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ τὸν θηρεύοντα τοτὲ μὲν ἐπιστήμην λαμβάνοντα, τοτὲ δ' ἀνεπιστημοσύνην τοῦ αὐτοῦ περὶ ψευδῆ μὲν δοξάζειν τῇ ἀνεπιστημοσύνῃ, ἀληθῆ δὲ τῇ ἐπιστήμῃ.

ΣΩ. Οὐ βῆδιόν γε, ὦ Θεαίτητε, μὴ ἐπαινεῖν σε· ὁ μὲν-
τοι εἶπες πάλιν ἐπίσκεψαι. Ἔστω μὲν γὰρ ὡς λέγεις· ὁ δὲ
δὴ τὴν ἀνεπιστημοσύνην λαβὼν ψευδῆ μὲν, φῆς, δοξάσει. 200 a
Ἦ γάρ ;

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Οὐ δήπου καὶ ἠγήσεται γε ψευδῆ δοξάζειν.

ΘΕΑΙ. Πῶς γάρ ;

ΣΩ. Ἄλλ' ἀληθῆ γε, καὶ ὡς εἰδῶς διακεῖσεται περὶ ὧν
ἔψευσται.

ΘΕΑΙ. Τί μὴν ;

ΣΩ. Ἐπιστήμην ἄρα οἰήσεται τεθηρευκῶς ἔχειν ἄλλ'
οὐκ ἀνεπιστημοσύνην.

ΘΕΑΙ. Δῆλον.

ΣΩ. Οὐκοῦν μακρὰν περιελθόντες πάλιν ἐπὶ τὴν πρώτην πάρεσμεν ἀπορίαν. Ὁ γὰρ ἐλεγκτικὸς ἐκεῖνος γελάσας φήσει· « Πότερον », ὦ βέλτιστοι, « ἀμφοτέρας τις εἰδώς, b ἐπιστήμην τε καὶ ἀνεπιστημοσύνην, ἦν οἶδεν, ἑτέραν αὐτὴν οἶεταί τινα εἶναι ὧν οἶδεν ; ἢ οὐδετέραν εἰδώς, ἦν μὴ οἶδε, δοξάζει ἑτέραν ὧν οὐκ οἶδεν ; ἢ τὴν μὲν εἰδώς, τὴν δ' οὐ, ἦν οἶδεν, ἦν μὴ οἶδεν ; ἢ ἦν μὴ οἶδεν, ἦν οἶδεν ἠγεῖται ; ἢ πάλιν αὖ μοι ἔρεῖτε ὅτι τῶν ἐπιστημῶν καὶ ἀνεπιστημοσυνῶν εἰσὶν αὖ ἐπιστήμαι, ὡς ὁ κεκτημένος ἐν ἑτέροις τισὶ γελοίοις περιστερεῶσιν ἢ κηρίνοις πλάσμασι καθείρξας, ἕωσπερ ἂν κεκτηῖται ἐπίσταται, καὶ ἂν μὴ c προχείρους ἔχη ἐν τῇ ψυχῇ ; καὶ οὕτω δὴ ἀναγκασθήσεσθε εἰς ταῦτόν περιτρέχειν μυριάκις οὐδὲν πλέον ποιοῦντες » ; τί πρὸς ταῦτα, ὦ Θεαίτητε, ἀποκρινόμεθα ;

ΘΕΑΙ. Ἄλλὰ μὰ Δί', ὦ Σώκρατες, ἔγωγε οὐκ ἔχω τί χρὴ λέγειν.

ΣΩ. Ἄρ' οὖν ἡμῖν, ὦ παῖ, καλῶς ὁ λόγος ἐπιπλήττει καὶ ἐνδείκνυται ὅτι οὐκ ὀρθῶς ψευδῆ δόξαν προτέραν ζητοῦμεν ἐπιστήμης, ἐκείνην ἀφέντες ; τὸ δ' ἐστὶν ἀδύνα- d τον γνῶναι πρὶν ἂν τις ἐπιστήμην ἱκανῶς λάβῃ τί ποτ' ἐστίν.

ΘΕΑΙ. Ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες, ἐν τῷ παρόντι ὡς λέγεις οἶεσθαι.

ΣΩ. Τί οὖν τις ἔρει πάλιν ἐξ ἀρχῆς ἐπιστήμην ; οὐ γάρ που ἀπεροῦμέν γέ πω ;

ΘΕΑΙ. Ἦκιστα, ἑάνπερ μὴ σύ γε ἀπαγορεύῃς.

ΣΩ. Λέγε δὴ, τί ἂν αὐτὸ μάλιστα εἰπόντες ἤκιστ' ἂν ἡμῖν αὐτοῖς ἐναντιωθεῖμεν ;

ΘΕΑΙ. Ὅπερ ἐπεχειροῦμεν, ὦ Σώκρατες, ἐν τῷ πρόσθεν· e
οὐ γὰρ ἔχω ἔγωγε ἄλλο οὐδέν.

ΣΩ. Τὸ ποῖον;

ΘΕΑΙ. Τὴν ἀληθῆ δόξαν ἐπιστήμην εἶναι. Ἐναμάρτη-
τόν γέ πού ἐστιν τὸ δοξάζειν ἀληθῆ, καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ
γιγνόμενα πάντα καλὰ καὶ ἀγαθὰ γίγνεται.

ΣΩ. Ὁ τὸν ποταμὸν καθηγούμενος, ὦ Θεαίτητε, ἔφη
ἄρα δείξειν αὐτό· καὶ τοῦτο ἐὰν ἰόντες ἐρευνῶμεν, τάχ'·
ἂν ἐμπόδιον γενόμενον αὐτὸ φήνειεν τὸ ζητούμενον, μέ- 201 a
νουσι δὲ δηλον οὐδέν.

ΘΕΑΙ. Ὅρθως λέγεις· ἀλλ' ἴωμέν γε καὶ σκοπῶμεν.

ΣΩ. Οὐκοῦν τοῦτό γε βραχείας σκέψεως· τέχνη γάρ
σοι ὅλη σημαίνει μὴ εἶναι ἐπιστήμην αὐτό.

ΘΕΑΙ. Πῶς δὴ; καὶ τίς αὕτη;

ΣΩ. Ἡ τῶν μεγίστων εἰς σοφίαν, οὓς δὴ καλοῦσιν
ρήτοράς τε καὶ δικανικούς. Οὗτοι γάρ που τῇ ἑαυτῶν τέχνῃ
πείθουσιν οὐ διδάσκοντες ἀλλὰ δοξάζειν ποιοῦντες & ἂν
βούλωνται. Ἡ σὺ οἶει δεινούς τινας οὕτω διδασκάλους
εἶναι, ὥστε οἷς μὴ παρεγένοντό τινες ἀποστερούμενοι b
χρήματα ἢ τι ἄλλο βιαζόμενοι, τούτους δύνασθαι πρὸς
ὑδωρ σμικρὸν διδάξαι ἱκανῶς τῶν γενομένων τὴν ἀλήθειαν;

ΘΕΑΙ. Οὐδαμῶς ἔγωγε οἶμαι, ἀλλὰ πείσαι μὲν.

ΣΩ. Τὸ πείσαι δ' οὐχὶ δοξάσαι λέγεις ποιῆσαι;

ΘΕΑΙ. Τί μὴν;

ΣΩ. Οὐκοῦν ὅταν δικαίως πεισθῶσιν δικασταὶ περὶ ὧν
ιδόντι μόνον ἔστιν εἰδέναι, ἄλλως δὲ μὴ, ταῦτα τότε ἐξ
ἄκοης κρίνοντες, ἀληθῆ δόξαν λαβόντες, ἄνευ ἐπιστήμης c
ἔκριναν, ὀρθὰ πεισθέντες, εἴπερ εὖ ἐδίκασαν;

ΘΕΑΙ. Παντάπασι μὲν οὔν.

ΣΩ. Οὐκ ἂν, ὦ φίλε, εἴ γε ταῦτόν ἦν δόξα τε ἀληθῆς εἰς δικαστήριον καὶ ἐπιστήμη, ὀρθά ποτ' ἂν δικαστῆς ἄκρος ἐδόξαζεν ἄνευ ἐπιστήμης· νῦν δὲ ἕοικεν ἄλλο τι ἐκότερον εἶναι.

ΘΕΑΙ. Ὁ γε ἐγώ, ὦ Σώκρατες, εἰπόντος του ἀκούσας ἐπελελήσμεν, νῦν δ' ἐννοῶ· ἔφη δὲ τὴν μὲν μετὰ λόγου ἀληθῆ δόξαν ἐπιστήμην εἶναι, τὴν δὲ ἄλογον ἐκτος ἐπιστή- d
μης· καὶ ὧν μὲν μὴ ἐστὶ λόγος, οὐκ ἐπιστητὰ εἶναι, οὕτωςι καὶ ὀνομάζων, ἃ δ' ἔχει, ἐπιστητὰ.

ΣΩ. Ἡ καλῶς λέγεις. Τὰ δὲ δὴ ἐπιστητὰ ταῦτα καὶ μὴ πῆ διήρει, λέγε, εἰ ἄρα κατὰ ταῦτά σύ τε κάγω ἀκηκόαμεν.

ΘΕΑΙ. Ἄλλ' οὐκ οἶδα εἰ ἐξευρήσω· λέγοντος μεντᾶν ἐτέρου, ὡς ἐγῶμαι, ἀκολουθήσαιμ' ἂν.

ΣΩ. Ἄκουε δὴ ὄναρ ἀντὶ ὀνειράτος. Ἐγὼ γάρ αὖ ἐδό-
κουν ἀκούειν τινῶν ὅτι τὰ μὲν πρῶτα οἶονπερεὶ στοιχεῖα, e
ἐξ ὧν ἡμεῖς τε συγκείμεθα καὶ τᾶλλα, λόγον οὐκ ἔχοι. Αὐτὸ γάρ καθ' αὐτὸ ἕκαστον ὀνομάσαι μόνον εἴη, προσει-
πεῖν δὲ οὐδὲν ἄλλο δυνατόν, οὔθ' ὡς ἔστιν, οὔθ' ὡς οὐκ
ἔστιν· ἤδη γάρ ἂν οὐσίαν ἢ μὴ οὐσίαν αὐτῷ προστίθεσθαι, 202 a
δεῖν δὲ οὐδὲν προσφέρειν, εἴπερ αὐτὸ ἐκεῖνο μόνον τις ἐρεῖ.
Ἐπεὶ οὐδὲ τὸ « αὐτὸ » οὐδὲ τὸ « ἐκεῖνο » οὐδὲ τὸ « ἕκασ-
τον » οὐδὲ τὸ « μόνον » οὐδὲ « τοῦτο » προσοιστέον οὐδ'
ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα· ταῦτα μὲν γὰρ περιτρέχοντα πᾶσι
προσφέρεσθαι, ἕτερα ὄντα ἐκείνων οἷς προστίθεται, δεῖν
δέ, εἴπερ ἦν δυνατόν αὐτὸ λέγεσθαι καὶ εἶχεν οἰκεῖον αὐ-
τοῦ λόγον, ἄνευ τῶν ἄλλων ἀπάντων λέγεσθαι. Νῦν δὲ
ἀδύνατον εἶναι ὀτιοῦν τῶν πρώτων ῥηθῆναι λόγῳ· οὐ γάρ b
εἶναι αὐτῷ ἄλλ' ἢ ὀνομάζεσθαι μόνον — ὄνομα γάρ μόνον

ἔχειν — τὰ δὲ ἐκ τούτων ἤδη συγκείμενα, ὡσπερ αὐτὰ πέπλεκται, οὕτω καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν συμπλακέντα λόγον γεγονέναι· ὀνομάτων γὰρ συμπλοκὴν εἶναι λόγου οὐσίαν. Οὕτω δὴ τὰ μὲν στοιχεῖα ἄλογα καὶ ἄγνωστα εἶναι, αἰσθητὰ δέ· τὰς δὲ συλλαβὰς γνωστάς τε καὶ ῥητάς καὶ ἀληθεῖ δόξη δοξαστάς. Ὄταν μὲν οὖν ἄνευ λόγου τὴν ἀληθῆ δόξαν τινός τις λάβῃ, ἀληθεύειν μὲν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν c περὶ αὐτό, γινώσκειν δ' οὐ· τὸν γὰρ μὴ δυνάμενον δοῦναί τε καὶ δέξασθαι λόγον ἀνεπιστήμονα εἶναι περὶ τούτου· προσλαβόντα δὲ λόγον δυνατὸν τε ταῦτα πάντα γεγονέναι καὶ τελείως πρὸς ἐπιστήμην ἔχειν. Οὕτως σὺ τὸ ἐνύπνιον ἢ ἄλλως ἀκήκοας;

ΘΕΑΙ. Οὕτω μὲν οὖν παντάπασιν.

ΣΩ. Ἄρέσκει οὖν σε καὶ τίθεσαι ταύτη, δόξαν ἀληθῆ μετὰ λόγου ἐπιστήμην εἶναι;

ΘΕΑΙ. Κομιδῆ μὲν οὖν.

ΣΩ. Ἄρ', ὦ Θεαίτητε, νῦν οὕτω τῆδε τῆ ἡμέρα εἰλή- d φαμεν ὃ πάλαι καὶ πολλοὶ τῶν σοφῶν ζητοῦντες πρὶν εὐρεῖν κατεγήρασαν;

ΘΕΑΙ. Ἐμοὶ γοῦν δοκεῖ, ὦ Σώκρατες, καλῶς λέγεσθαι τὸ νῦν ῥηθέν.

ΣΩ. Καὶ εἰκός γε αὐτὸ τοῦτο οὕτως ἔχειν· τίς γὰρ ἂν καὶ ἔτι ἐπιστήμη εἴη χωρὶς λόγου τε καὶ ὀρθῆς δόξης; ἔν μέντοι τί με τῶν ῥηθέντων ἀπαρέσκει.

ΘΕΑΙ. Τὸ ποῖον δὴ;

ΣΩ. Ὅ καὶ δοκεῖ λέγεσθαι κομψότατα, ὡς τὰ μὲν στοιχεῖα ἄγνωστα, τὸ δὲ τῶν συλλαβῶν γένος γνωστόν. e

ΘΕΑΙ. Οὐκοῦν ὀρθῶς;

ΣΩ. Ἰστέον δὴ· ὡσπερ γὰρ δμήρους ἔχομεν τοῦ λόγου τὰ παραδείγματα οἷς χρώμενος εἶπε πάντα ταῦτα.

ΘΕΑΙ. Ποῖα δὴ ;

ΣΩ. Τὰ τῶν γραμμάτων στοιχεῖά τε καὶ συλλαβάς. Ἡ οὔει ἄλλοσέ ποι βλέποντα ταῦτα εἰπεῖν τὸν εἰπόντα ἃ λέγομεν ;

ΘΕΑΙ. Οὐκ, ἀλλ' εἰς ταῦτα.

ΣΩ. Βασανίζωμεν δὴ αὐτὰ ἀναλαμβάνοντες, μᾶλλον δὲ 203 a
ἡμᾶς αὐτούς, οὕτως ἢ οὐχ οὕτως γράμματα ἐμάθομεν.
Φέρε πρῶτον· ἄρ' αἱ μὲν συλλαβαὶ λόγον ἔχουσι, τὰ δὲ
στοιχεῖα ἄλογα ;

ΘΕΑΙ. Ἴσως.

ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν καὶ ἐμοὶ φαίνεται. Σώκράτους γοῦν
εἴ τις ἔροιτο τὴν πρώτην συλλαβὴν οὕτως· « ὦ Θεαίτητε,
λέγε τί ἐστὶ ΣΩ » ; τί ἀποκρινῆ ;

ΘΕΑΙ. Ὅτι σίγμα καὶ ὦ.

ΣΩ. Οὐκοῦν τοῦτον ἔχεις λόγον τῆς συλλαβῆς ;

ΘΕΑΙ. Ἐγώ γε.

ΣΩ. Ἴθι δὴ, οὕτως εἶπέ καὶ τὸν τοῦ σίγμα λόγον· b

ΘΕΑΙ. Καὶ πῶς τοῦ στοιχείου τις ἔρει στοιχεῖα ; καὶ
γὰρ δὴ, ὦ Σώκρατες, τό τε σίγμα τῶν ἀφώνων ἐστὶ, ψόφος
τις μόνον, οἷον συριττούσης τῆς γλώττης· τοῦ δ' αὖ βῆτα
οὔτε φωνὴ οὔτε ψόφος, οὐδὲ τῶν πλείστων στοιχείων.
Ὡστε πάνυ εὖ ἔχει τὸ λέγεσθαι αὐτὰ ἄλογα, ὧν γε τὰ
ἐναργέστατα αὐτὰ φωνὴν μόνον ἔχει, λόγον δὲ οὐδ' ὄντι-
νοῦν.

ΣΩ. Τουτί μὲν ἄρα, ὦ ἑταῖρε, κατωρθώκαμεν περὶ
ἐπιστήμης.

ΘΕΑΙ. Φαινόμεθα.

ΣΩ. Τί δέ ; τὸ μὴ γνωστὸν εἶναι τὸ στοιχεῖον ἀλλὰ τὴν c
συλλαβὴν ἄρ' ὀρθῶς ἀποδεδείγμεθα ;

ΘΕΑΙ. Εἰκός γε.

ΣΩ. Φέρε δὴ, τὴν συλλαβὴν πότερον λέγομεν τὰ ἀμφό-

τερα στοιχεῖα, καὶ εἴαν πλείω ἢ ἢ δύο, τὰ πάντα, ἢ μίαν
τινὰ ἰδέαν γεγонуῖαν συντεθέντων αὐτῶν;

ΘΕΑΙ. Τὰ ἅπαντα ἔμοιγε δοκοῦμεν.

ΣΩ, Ὅρα δὴ ἐπὶ δυοῖν, σίγμα καὶ ὦ. Ἀμφότερά ἐστιν
ἢ πρώτη συλλαβὴ τοῦ ἔμοι ὀνόματος. Ἄλλο τι ὁ γινώσκων
αὐτὴν τὰ ἀμφότερα γινώσκει;

ΘΕΑΙ. Τί μὴν;

d

ΣΩ. Τὸ σίγμα καὶ τὸ ὦ ἄρα γινώσκει.

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Τί δ';; ἑκάτερον ἄρ' ἀγνοεῖ, καὶ οὐδέτερον εἰδῶς
ἀμφότερα γινώσκει;

ΘΕΑΙ. Ἀλλὰ δεινὸν καὶ ἄλογον, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Ἀλλὰ μέντοι εἴ γε ἀνάγκη ἑκάτερον γινώσκειν,
εἴπερ ἀμφότερά τις γνῶσεται, προγινώσκειν τὰ στοιχεῖα
ἅπασα ἀνάγκη τῷ μέλλοντί ποτε γνῶσεσθαι συλλαβὴν, καὶ
οὕτως ἡμῖν ὁ καλὸς λόγος ἀποδεδρακῶς οἰχθήσεται.

ΘΕΑΙ. Καὶ μάλα γε ἐξαίφνης.

e

ΣΩ. Οὐ γὰρ καλῶς αὐτὸν φυλάττομεν. Χρῆν γὰρ ἴσως
τὴν συλλαβὴν τίθεσθαι μὴ τὰ στοιχεῖα ἀλλ' ἐξ ἐκείνων ἔν
τι γεγονὸς εἶδος, ἰδέαν μίαν αὐτὸ αὐτοῦ ἔχον, ἕτερον δὲ
τῶν στοιχείων.

ΘΕΑΙ. Πάνυ μὲν οὖν· καὶ τάχα γ' ἂν μᾶλλον οὕτως ἢ
ἰκείνως ἔχοι.

ΣΩ. Σκεπτέον καὶ οὐ προδοτέον οὕτως ἀνάνδρως μέγαν
τε καὶ σεμνὸν λόγον.

ΘΕΑΙ. Οὐ γὰρ οὖν.

ΣΩ. Ἐχέτω δὴ ὡς νῦν φαμεν, μία ἰδέα ἐξ ἐκάστων 204 a
τῶν συναρμοττόντων στοιχείων γιγνομένη ἢ συλλαβὴ,
ὁμοίως ἔν τε γράμμασι καὶ ἔν τοῖς ἄλλοις ἅπασι.

ΘΕΑΙ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΣΩ. Οὐκοῦν μέρη αὐτῆς οὐ δεῖ εἶναι.

ΘΕΑΙ. Τί δή;

ΣΩ. Ὅτι οὐδ' ἂν ἦ μέρη, τὸ ὅλον ἀνάγκη τὰ πάντα μέρη εἶναι. Ἡ καὶ τὸ ὅλον ἐκ τῶν μερῶν λέγεις γεγονὸς ἔν τι εἶδος ἕτερον τῶν πάντων μερῶν;

ΘΕΑΙ. Ἐγωγε.

ΣΩ. Τὸ δὲ δὴ πᾶν καὶ τὸ ὅλον πότερον ταῦτόν καλεῖς ἢ ἕτερον ἐκάτερον;

b

ΘΕΑΙ. Ἐχω μὲν οὐδὲν σαφές, ὅτι δὲ κελεύεις προθύμως ἀποκρίνασθαι, παρακινδυνεύων λέγω ὅτι ἕτερον.

ΣΩ. Ἡ μὲν προθυμία, ὦ Θεαίτητε, ὀρθή· εἰ δὲ καὶ ἡ ἀπόκρισις, σκεπτέον.

ΘΕΑΙ. Δεῖ γε δή.

ΣΩ. Οὐκοῦν διαφέροι ἂν τὸ ὅλον τοῦ παντός, ὡς ὁ νῦν λόγος;

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Τί δὲ δή; τὰ πάντα καὶ τὸ πᾶν ἔσθ' ὅτι διαφέρει; οἷον ἐπειδὴν λέγωμεν ἓν, δύο, τρία, τέτταρα, πέντε, ἕξ, καὶ ἂν δις τρία ἢ τρίς δύο ἢ τέτταρά τε καὶ δύο ἢ τρία καὶ δύο καὶ ἓν, πότερον ἓν πᾶσι τούτοις τὸ αὐτὸ ἢ ἕτερον λέγομεν;

ΘΕΑΙ. Τὸ αὐτό.

ΣΩ. Ἄρ' ἄλλο τι ἢ ἕξ;

ΘΕΑΙ. Οὐδέν.

ΣΩ. Οὐκοῦν ἐφ' ἐκάστης λέξεως πᾶν τὰ ἕξ εἰρήκαμεν:

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Πάλιν δ' οὐδὲν λέγομεν τὰ πάντα λέγοντες:

ΘΕΑΙ. Ἀνάγκη.

ΣΩ. Ἡ ἄλλο τι ἢ τὰ ἕξ;

ΘΕΑΙ. Οὐδέν.

ΣΩ. Ταῦτόν ἄρα ἔν γε τοῖς ὄσα ἐξ ἀριθμοῦ ἐστι τό τε d
πάν προσαγορεύομεν καὶ τὰ ἅπαντα ;

ΘΕΑΙ. Φαίνεται.

ΣΩ. Ὡδε δὴ περὶ αὐτῶν λέγωμεν. Ὁ τοῦ πλέθρου
ἀριθμὸς καὶ τὸ πλέθρον ταῦτόν· ἦ γάρ ;

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Καὶ ὁ τοῦ σταδίου δὴ ὡσαύτως.

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Καὶ μὴν καὶ ὁ τοῦ στρατοπέδου γε καὶ τὸ στρατό-
πεδον, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα ὁμοίως ; ὁ γὰρ ἀριθμὸς πᾶς
τὸ ὄν πάν ἕκαστον αὐτῶν ἐστίν.

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Ὁ δὲ ἕκαστων ἀριθμὸς μὴν ἄλλο τι ἢ μέρη ἐστίν ; e

ΘΕΑΙ. Οὐδέν.

ΣΩ. Ὅσα ἄρα ἔχει μέρη, ἐκ μερῶν ἂν εἶη :

ΘΕΑΙ. Φαίνεται.

ΣΩ. Τὰ δέ γε πάντα μέρη τὸ πάν εἶναι ὡμολόγηται,
εἵπερ καὶ ὁ πᾶς ἀριθμὸς τὸ πάν ἔσται.

ΘΕΑΙ. Οὕτως.

ΣΩ. Τὸ ὅλον ἄρ' οὐκ ἔστιν ἐκ μερῶν. Πάν γάρ ἂν εἶη
τὰ πάντα ὄν μέρη.

ΘΕΑΙ. Οὐκ ἔοικεν.

ΣΩ. Μέρος δ' ἔσθ' ὅτου ἄλλου ἐστίν ὅπερ ἐστίν ἦ τοῦ
ὄλου ;

ΘΕΑΙ. Τοῦ παντός γε.

ΣΩ. Ἀνδρικῶς γε, ὦ Θεαίτητε, μάχη. Τὸ πάν δὲ οὐχ 205 a
ὅταν μηδέν ἀπῆ, αὐτὸ τοῦτο πάν ἐστίν ;

ΘΕΑΙ. Ἀνάγκη.

ΣΩ. Ὅλον δὲ οὐ ταῦτόν τοῦτο ἔσται, οὐ ἂν μηδαμῆ

μηδέν ἀποστατῆι ; οὐ δ' ἂν ἀποστατῆι, οὔτε ὅλον οὔτε πᾶν, ἅμα γενόμενον ἐκ τοῦ αὐτοῦ τὸ αὐτό ;

ΘΕΑΙ. Δοκεῖ μοι νῦν οὐδέν διαφέρειν πᾶν τε καὶ ὅλον.

ΣΩ. Οὐκοῦν ἐλέγομεν ὅτι οὐ ἂν μέρη ᾗ, τὸ ὅλον τε καὶ πᾶν τὰ πάντα μέρη ἔσται ;

ΘΕΑΙ. Πάνυ γε.

ΣΩ. Πάλιν δὴ, ὅπερ ἄρτι ἐπεχείρουν, οὐκ, εἴπερ ἡ συλλαβὴ μὴ τὰ στοιχεῖα ἔστιν, ἀνάγκη αὐτὴν μὴ ὡς μέρη ἔχειν ἑαυτῆς τὰ στοιχεῖα, ἢ ταῦτόν οἶσαν αὐτοῖς ὁμοίως ἐκείνοις γνωστὴν εἶναι ;

ΘΕΑΙ. Οὕτως.

ΣΩ. Οὐκοῦν τοῦτο ἵνα μὴ γένηται, ἕτερον αὐτῶν αὐτὴν ἐθέμεθα ;

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Τί δ' ; εἰ μὴ τὰ στοιχεῖα συλλαβῆς μέρη ἔστιν, ἔχεις ἄλλ' ἄττα εἶπεῖν ἃ μέρη μὲν ἔστι συλλαβῆς, οὐ μὲν, τοι στοιχεῖα γ' ἐκείνης ;

ΘΕΑΙ. Οὐδαμῶς. Εἰ γάρ, ὦ Σώκρατες, μόρι' ἄττ' αὐτῆς συγχωροίην, γελοῖόν που τὰ στοιχεῖα ἀφέντα ἐπ' ἄλλα ἵεναι.

ΣΩ. Παντάπασι δὴ, ὦ Θεαίτητε, κατὰ τὸν νῦν λόγον ἢ μία τις ἰδέα ἀμέριστος συλλαβὴ ἂν εἴη.

ΘΕΑΙ. Ἔοικεν.

ΣΩ. Μέμνησαι οὖν, ὦ φίλε, ὅτι ὀλίγον ἐν τῷ πρόσθεν ἀπεδεχόμεθα ἡγούμενοι εὖ λέγεσθαι ὅτι τῶν πρώτων οὐκ εἴη λόγος ἐξ ὧν τἄλλα σύγκειται, διότι αὐτὸ καθ' αὐτὸ ἕκαστον εἴη ἀσύμβητον, καὶ οὐδὲ τὸ « εἶναι » περὶ αὐτοῦ ὀρθῶς ἔχοι προσφέροντα εἶπεῖν, οὐδὲ « τοῦτο », ὡς ἕτερα καὶ ἄλλότρια λεγόμενα, καὶ αὕτη δὴ ἢ αἰτία ἄλογόν τε καὶ ἄγνωστον αὐτὸ ποιοῖ ;

ΘΕΑΙ. Μέμνημαι.

ΣΩ. Ἡ οὖν ἄλλη τις ἢ αὕτη ἡ αἰτία τοῦ μονοειδές τε d
καὶ ἀμέριστον αὐτὸ εἶναι ; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐχ ὄρω ἄλλην.

ΘΕΑΙ. Οὐ γὰρ οὖν δὴ φαίνεται.

ΣΩ. Οὐκοῦν εἰς ταῦτὸν ἐμπέπτωκεν ἡ συλλαβὴ εἶδος
ἐκείνῳ, εἴπερ μέρη τε μὴ ἔχει καὶ μία ἐστὶν ἰδέα :

ΘΕΑΙ. Παντάπασι μὲν οὖν.

ΣΩ. Εἰ μὲν ἄρα πολλὰ στοιχεῖα ἡ συλλαβὴ ἐστὶν καὶ
ὅλον τι, μέρη δ' αὐτῆς ταῦτα, ὁμοίως αἶ τε συλλαβαὶ γνω-
σταὶ καὶ ῥηταὶ καὶ τὰ στοιχεῖα, ἐπεὶπερ τὰ πάντα μέρη τῷ
ὅλῳ ταῦτὸν ἐφάνη.

ΘΕΑΙ. Καὶ μάλα. e

ΣΩ. Εἰ δέ γε ἓν τε καὶ ἀμερές, ὁμοίως μὲν συλλαβὴ,
ὡσαύτως δέ στοιχεῖον ἄλογόν τε καὶ ἄγνωστον· ἡ γὰρ αὕτη
αἰτία ποιήσει αὐτὰ τοιαῦτα.

ΘΕΑΙ. Οὐκ ἔχω ἄλλως εἰπεῖν.

ΣΩ. Τοῦτο μὲν ἄρα μὴ ἀποδεχόμεθα, ὅς ἂν λέγη συλλα-
βὴν μὲν γνωστὸν καὶ ῥητόν, στοιχεῖον δέ τούναντίον.

ΘΕΑΙ. Μὴ γάρ, εἴπερ τῷ λόγῳ πεισόμεθα.

ΣΩ. Τί δ' αὖ ; τούναντίον λέγοντος ἄρ' οὐ μᾶλλον ἂν 206 a
ἀποδέξαιο ἐξ ὧν αὐτὸς σύνοισθα σαυτῷ ἓν τῆ τῶν γραμ-
μάτων μαθήσει ;

ΘΕΑΙ. Τὸ ποῖον ;

ΣΩ. Ὡς οὐδέν ἄλλο μανθάνων διετέλεσας ἢ τὰ στοιχεῖα
ἓν τε τῆ ὄψει διαγιγνώσκειν πειρώμενος καὶ ἓν τῆ ἀκοῆ
αὐτὸ καθ' αὐτὸ ἕκαστον, ἵνα μὴ ἡ θέσις σε ταραττοὶ λεγο-
μένων τε καὶ γραφομένων.

ΘΕΑΙ. Ἀληθέστατα λέγεις.

ΣΩ. Ἐν δέ κιθαριστοῦ τελέως μεμαθηκέναι μὲν ἄλλο τι

ἦν ἢ τὸ τῷ φθόγγῳ ἐκάστῳ δύνασθαι ἐπακολουθεῖν, ποίας b
 χορδῆς εἶη· ἃ δὴ στοιχεῖα πᾶς ἂν ὁμολογήσειε μουσικῆς
 λέγεσθαι ;

ΘΕΑΙ. Οὐδὲν ἄλλο.

ΣΩ. Ὡν μὲν ἄρ' αὐτοὶ ἔμπειροὶ ἐσμεν στοιχείων καὶ
 συλλαβῶν, εἰ δεῖ ἀπὸ τούτων τεκμαίρεσθαι καὶ εἰς τὰ ἄλλα,
 πολὺ τὸ τῶν στοιχείων γένος ἐναργεστέραν τε τὴν γνῶσιν
 ἔχειν φήσομεν καὶ κυριωτέραν τῆς συλλαβῆς πρὸς τὸ λα-
 βεῖν τελέως ἕκαστον μάθημα, καὶ ἐάν τις φῆ συλλαβὴν μὲν
 γνωστόν, ἄγνωστον δὲ πεφυκέναι στοιχεῖον, ἐκόντα ἢ
 ἄκοντα παίζειν ἠγησόμεθ' αὐτόν.

ΘΕΑΙ. Κομιδῆ μὲν οὖν.

ΣΩ. Ἄλλὰ δὴ τούτου μὲν ἔτι κἂν ἄλλαι φανεῖεν ἀπο- c
 δείξεις, ὡς ἔμοι δοκεῖ· τὸ δὲ προκείμενον μὴ ἐπιλαθώμεθα
 δι' αὐτὰ ἰδεῖν, ὅτι δὴ ποτε καὶ λέγεται τὸ μετὰ δόξης
 ἀληθοῦς λόγον προσγενόμενον τὴν τελεωτάτην ἐπιστήμην
 γεγονέναι.

ΘΕΑΙ. Οὐκοῦν χρή δρᾶν.

ΣΩ. Φέρε δὴ, τί ποτε βούλεται τὸν λόγον ἡμῖν σημαί-
 νειν ; τριῶν γὰρ ἓν τί μοι δοκεῖ λέγειν.

ΘΕΑΙ. Τίνων δὴ ;

ΣΩ. Τὸ μὲν πρῶτον εἶη ἂν τὸ τὴν αὐτοῦ διάνοιαν ἐμ- d
 φανῆ ποιεῖν διὰ φωνῆς μετὰ ῥημάτων τε καὶ ὀνομάτων,
 ὡσπερ εἰς κάτοπτρον ἢ ὕδωρ τὴν δόξαν ἐκτυπούμενον εἰς
 τὴν διὰ τοῦ στόματος ῥοήν. Ἡ οὐ δοκεῖ σοι τὸ τοιοῦτον
 λόγος εἶναι ;

ΘΕΑΙ. Ἐμοιγε. Τὸν γοῦν αὐτὸ δρῶντα λέγειν φαμέν.

ΣΩ. Οὐκοῦν αὖ τοῦτό γε πᾶς ποιεῖν δυνατὸς θάπτον ἢ
 σχολαίτερον, τὸ ἐνδείξασθαι τί δοκεῖ περὶ ἐκάστου αὐτῷ,
 ὃ μὴ ἐνεὸς ἢ κωφὸς ἀπ' ἀρχῆς· καὶ οὕτως ὅσοι τι δρθὸν

δοξάζουσι, πάντες αὐτὸ μετὰ λόγου φανοῦνται ἔχοντες, e
καὶ οὐδαμοῦ ἔτι ὀρθῆ δόξα χωρὶς ἐπιστήμης γενήσεται.

ΘΕΑΙ. Ἀληθῆ.

ΣΩ. Μὴ τοίνυν βραδίως καταγιγνώσκωμεν τὸ μηδὲν εἰρη-
κέναι τὸν ἀποφηνάμενον ἐπιστήμην δ νῦν σκοποῦμεν. Ἴσως
γὰρ ὁ λέγων οὐ τοῦτο ἔλεγεν, ἀλλὰ τὸ ἐρωτηθέντα τί ἕκα-
στον δυνατὸν εἶναι τὴν ἀπόκρισιν διὰ τῶν στοιχείων ἀπο-
δοῦναι τῷ ἐρομένῳ.

207 a

ΘΕΑΙ. Οἶον τί λέγεις, ὦ Σώκρατες;

ΣΩ. Οἶον καὶ Ἡσίοδος περὶ ἀμάξης λέγει τὸ « ἑκατὸν
δέ τε δούραθ' ἀμάξης ». Ἄ ἐγὼ μὲν οὐκ ἂν δυναίμην εἰ-
πεῖν, οἶμαι δὲ οὐδέ σύ· ἀλλ' ἀγαπῶμεν ἂν ἐρωτηθέντες ὅτι
ἔστιν ἀμαξα, εἰ ἔχοιμεν εἰπεῖν τροχοί, ἄξων, ὑπερτερία,
ἄντυγες, ζυγόν.

ΘΕΑΙ. Πάνυ μὲν οὔν.

ΣΩ. Ὁ δὲ γε ἴσως οἶοιτ' ἂν ἡμᾶς, ὥσπερ ἂν τὸ σὸν
ὄνομα ἐρωτηθέντας καὶ ἀποκρινομένους κατὰ συλλαβὴν,
γελοίους εἶναι, ὀρθῶς μὲν δοξάζοντας καὶ λέγοντας & λέ- b
γομεν, οἰομένους δὲ γραμματικούς εἶναι καὶ ἔχειν τε καὶ
λέγειν γραμματικῶς τὸν τοῦ Θεαιτήτου ὄνοματος λόγον· τὸ
δ' οὐκ εἶναι ἐπιστημόνως οὐδὲν λέγειν, πρὶν ἂν διὰ τῶν
στοιχείων μετὰ τῆς ἀληθοῦς δόξης ἕκαστον περαίνῃ τις,
ὅπερ καὶ ἐν τοῖς πρόσθε που ἐρρήθη.

ΘΕΑΙ. Ἐρρήθη γάρ.

ΣΩ. Οὕτω τοίνυν καὶ περὶ ἀμάξης ἡμᾶς μὲν ὀρθὴν ἔχειν
δόξαν, τὸν δὲ διὰ τῶν ἑκατὸν ἐκείνων δυνάμενον διελθεῖν
αὐτῆς τὴν οὐσίαν, προσλαβόντα τοῦτο, λόγον τε προσειλη- c
φέναι τῇ ἀληθεῖ δόξῃ καὶ ἀντὶ δοξαστικοῦ τεχνικόν τε καὶ

ἐπιστήμονα περὶ ἀμάξης οὐσίας γεγονέναι, διὰ στοιχείων τὸ ὅλον περᾶναντα.

ΘΕΑΙ. Οὐκοῦν εὖ δοκεῖ σοι, ὦ Σώκρατες ;

ΣΩ. Εἰ σοί, ὦ ἑταῖρε, δοκεῖ, καὶ ἀποδέχῃ τὴν διὰ στοιχείου διέξοδον περὶ ἐκάστου λόγον εἶναι, τὴν δὲ κατὰ συλλαβὰς ἢ καὶ κατὰ μείζον ἔτι ἀλογίαν, τοῦτό μοι λέγε, ἵν' αὐτὸ ἐπισκοπῶμεν. d

ΘΕΑΙ. Ἄλλὰ πάνυ ἀποδέχομαι.

ΣΩ. Πότερον ἡγούμενος ἐπιστήμονα εἶναι ὄντινον ὄτουον, ὅταν τὸ αὐτὸ τοτὲ μὲν τοῦ αὐτοῦ δοκῇ αὐτῷ εἶναι, τοτὲ δὲ ἑτέρου, ἢ καὶ ὅταν τοῦ αὐτοῦ τοτὲ μὲν ἕτερον, τοτὲ δὲ ἕτερον δοξάζῃ ;

ΘΕΑΙ. Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε.

ΣΩ. Εἴτα ἀμνημονεῖς ἐν τῇ τῶν γραμμάτων μαθήσει κατ' ἀρχὰς σαυτὸν τε καὶ τοὺς ἄλλους δρῶντας αὐτά ;

ΘΕΑΙ. Ἄρα λέγεις τῆς αὐτῆς συλλαβῆς τοτὲ μὲν ἕτερον, τοτὲ δὲ ἕτερον ἡγουμένους γράμμα, καὶ τὸ αὐτὸ τοτὲ μὲν εἰς τὴν προσήκουσαν, τοτὲ δὲ εἰς ἄλλην τιθέντας συλλαβὴν ; e

ΣΩ. Ταῦτα λέγω.

ΘΕΑΙ. Μὰ Δί' οὐ τοίνυν ἀμνημονῶ, οὐδέ γέ πω ἡγοῦμαι ἐπίστασθαι τοὺς οὕτως ἔχοντας.

ΣΩ. Τί οὖν ; ὅταν ἐν τῷ τοιούτῳ καιρῷ « Θεαίτητον » γράφων τις θῆτα καὶ εἴ οἴηται τε δεῖν γράφειν καὶ γράψῃ, καὶ αὖ « Θεόδωρον » ἐπιχειρῶν γράφειν ταυ καὶ εἴ οἴηται 208 a
τε δεῖν γράφειν καὶ γράψῃ, ἄρ' ἐπίστασθαι φήσομεν αὐτὸν τὴν πρώτην τῶν ὑμετέρων ὀνομάτων συλλαβὴν ;

ΘΕΑΙ. Ἄλλ' ἄρτι ὠμολογήσαμεν τὸν οὕτως ἔχοντα μήπω εἰδέναι.

ΣΩ. Κωλύει οὖν τι καὶ περὶ τὴν δευτέραν συλλαβὴν καὶ τρίτην καὶ τετάρτην οὕτως ἔχειν τὸν αὐτόν ;

ΘΕΑΙ. Οὐδέν γε.

ΣΩ. Ἄρ' οὖν τότε τὴν διὰ στοιχείου διέξοδον ἔχων γράψει « Θεαίτητον » μετὰ ὀρθῆς δόξης, ὅταν ἐξῆς γράφῃ;

ΘΕΑΙ. Δῆλον δὴ.

ΣΩ. Οὐκοῦν ἔτι ἀνεπιστήμων ὦν, ὀρθὰ δὲ δοξάζων, ὡς b
φαμεν ;

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Λόγον γε ἔχων μετὰ ὀρθῆς δόξης. Τὴν γὰρ διὰ τοῦ στοιχείου ὁδὸν ἔχων ἔγραφεν, ἦν δὴ λόγον ὠμολογήσαμεν.

ΘΕΑΙ. Ἀληθῆ.

ΣΩ. Ἔστιν ἄρα, ὦ ἑταῖρε, μετὰ λόγου ὀρθὴ δόξα, ἦν οὐπω δεῖ ἐπιστήμην καλεῖν.

ΘΕΑΙ. Κινδυνεύει.

ΣΩ. Ὅναρ δὴ, ὡς ἔοικεν, ἐπλουτήσαμεν οἰηθέντες ἔχειν τὸν ἀληθέστατον ἐπιστήμης λόγον. Ἡ μήπω κατηγοροῦμεν ; ἴσως γὰρ οὐ τοῦτό τις αὐτὸν ὀριεῖται, ἀλλὰ τὸ λοιπὸν c
εἶδος τῶν τριῶν, ὧν ἓν γέ τι ἔφαμεν λόγον θήσεσθαι τὸν ἐπιστήμην ὀριζόμενον δόξαν εἶναι ὀρθὴν μετὰ λόγου.

ΘΕΑΙ. Ὅρθως ὑπέμνησας· ἔτι γὰρ ἓν λοιπόν. Τὸ μὲν γὰρ ἦν διανοίας ἓν φωνῆ ὡσπερ εἶδωλον, τὸ δ' ἄρτι λεχθέν διὰ στοιχείου ὁδὸς ἐπὶ τὸ ὅλον· τὸ δὲ δὴ τρίτον τί λέγεις ;

ΣΩ. Ὅπερ ἂν οἱ πολλοὶ εἴποιεν, τὸ ἔχειν τι σημεῖον εἰπεῖν ὧ τῶν ἀπάντων διαφέρει τὸ ἐρωτηθέν.

ΘΕΑΙ. Οἷον τίνα τίνος ἔχεις μοι λόγον εἰπεῖν ;

ΣΩ. Οἷον, εἰ βούλει, ἡλίου πέρι ἱκανὸν οἶμαί σοι εἶναι d
ἀποδέξασθαι, ὅτι τὸ λαμπρότατόν ἐστι τῶν κατὰ τὸν οὐρανὸν ἰόντων περὶ γῆν.

ΘΕΑΙ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΣΩ. Λαβέ δὴ οὖ χάριν εἴρηται. Ἔστι δὲ ὅπερ ἄρτι ἐλέγομεν, ὡς ἄρα τὴν διαφορὰν ἐκάστου ἂν λαμβάνης ἢ τῶν ἄλλων διαφέρει, λόγον, ὡς φασί τινες, λήψη· ἕως δ' ἂν κοινοῦ τινος ἐφάπτη, ἐκείνων περὶ σοι ἔσται ὁ λόγος ὧν ἂν ἢ κοινότης ἢ.

ΘΕΑΙ. Μανθάνω· καί μοι δοκεῖ καλῶς ἔχειν λόγον τὸ τοιοῦτον καλεῖν.

ΣΩ. Ὅς δ' ἂν μετ' ὀρθῆς δόξης περὶ δτουοῦν τῶν ὄντων τὴν διαφορὰν τῶν ἄλλων προσλάβῃ, αὐτοῦ ἐπιστήμων γεγυνώς ἔσται οὖ πρότερον ἢν δοξαστής.

ΘΕΑΙ. Φαμέν γε μὴν οὕτω.

ΣΩ. Νῦν δῆτα, ὦ Θεαίτητε, παντάπασιν ἔγωγε, ἐπειδὴ ἐγγὺς ὡσπερ σκιαγραφήματος γέγονα τοῦ λεγομένου, συνίημι οὐδὲ σμικρόν· ἕως δὲ ἀφειστήκη πόρρωθεν, ἐφαίνετό τί μοι λέγεσθαι.

ΘΕΑΙ. Πῶς τί τοῦτο ;

ΣΩ. Φράσω, εἴαν οἶός τε γένωμαι. Ὅρθῆν ἔγωγε ἔχων 209 a δόξαν περὶ σοῦ, εἴαν μὲν προσλάβω τὸν σὸν λόγον, γιγνώσκω δὴ σε, εἰ δὲ μὴ, δοξάζω μόνον.

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Λόγος δὲ γε ἦν ἢ τῆς σῆς διαφορότητος ἐρμηνεία.

ΘΕΑΙ. Οὕτως.

ΣΩ. Ἐνίκ' οὖν ἐδόξαζον μόνον, ἄλλο τι ἢ τῶν ἄλλων διαφέρεις, τούτων οὐδενὸς ἠπιτόμην τῇ διανοίᾳ ;

ΘΕΑΙ. Οὐκ ἔοικε.

ΣΩ. Τῶν κοινῶν τι ἄρα διενοοῦμην, ὧν οὐδὲν σὺ μᾶλλον ἢ τις ἄλλος ἔχει.

ΘΕΑΙ. Ἀνάγκη.

b

ΣΩ. Φέρε δὴ πρὸς Διός· πῶς ποτε ἐν τῷ τοιούτῳ σέ
μᾶλλον ἐδόξαζον ἢ ἄλλον ὄντινον; Θεὸς γάρ με διανοοῦμε-
νον ὡς ἔστιν οὗτος Θεαίτητος, δὲ ἂν ἦ τε ἄνθρωπος καὶ
ἔχη ῥίνα καὶ ὄφθαλμούς καὶ στόμα καὶ οὕτω δὴ ἐν ἕκαστον
τῶν μελῶν· αὕτη οὖν ἡ διάνοια ἔσθ' ὅτι μᾶλλον ποιήσει με
Θεαίτητον ἢ Θεόδωρον διανοεῖσθαι, ἢ τῶν λεγομένων
Μυσῶν τὸν ἔσχατον;

ΘΕΑΙ. Τί γάρ;

ΣΩ. Ἄλλ' ἐάν δὴ μὴ μόνον τὸν ἔχοντα ῥίνα καὶ ὄφθαλ-
μούς διανοηθῶ, ἀλλὰ καὶ τὸν σιμόν τε καὶ ἐξόφθαλμον, μή
τι σέ αὖ μᾶλλον δοξάσω ἢ ἑμαυτὸν ἢ ὅσοι τοιοῦτοι;

ΘΕΑΙ. Οὐδέν.

ΣΩ. Ἄλλ' οὐ πρότερόν γε, οἶμαι, Θεαίτητος ἐν ἑμοί
δοξασθήσεται, πρὶν ἂν ἡ σιμότης αὕτη τῶν ἄλλων σιμοτή-
των ὧν ἐγὼ ἐώρακα διάφορόν τι μνημεῖον παρ' ἑμοί ἐνση-
μηναμένη κατάβηται — καὶ τᾶλλα οὕτω ἐξ ὧν εἶ σύ — ἢ
με, καὶ ἐάν αὔριον ἀπαντήσω, ἀναμνήσει καὶ ποιήσει ὀρθὰ
δοξάζειν περὶ σοῦ.

ΘΕΑΙ. Ἀληθέστατα.

ΣΩ. Περὶ τὴν διαφορότητα ἄρα καὶ ἡ ὀρθὴ δόξα ἂν εἶη
ἐκάστου πέρι.

ΘΕΑΙ. Φαίνεται γέ.

ΣΩ. Τὸ οὖν προσλαβεῖν λόγον τῆ ὀρθῆ δόξῃ τί ἂν ἔτι
εἶη; εἰ μὲν γάρ προσδοξάσαι λέγει ἢ διαφέρει τι τῶν
ἄλλων, πάνυ γελοία γίγνεται ἡ ἐπίταξις.

ΘΕΑΙ. Πῶς;

ΣΩ. Ὡν ὀρθὴν δόξαν ἔχομεν ἢ τῶν ἄλλων διαφέρει,
τούτων προσλαβεῖν κελεύει ἡμᾶς ὀρθὴν δόξαν ἢ τῶν ἄλλων
διαφέρει. Καὶ οὕτως ἢ μὲν σκυτάλης ἢ ὑπέρου ἢ ὄτου δὴ

λέγεται περιτροπή πρὸς ταύτην τὴν ἐπίταξιν οὐδὲν ἂν θ
λέγοι, τυφλοῦ δὲ παρακέλευσις ἂν καλοῖτο δικαιότερον· τὸ
γάρ, ἃ ἔχομεν, ταῦτα προσλαβεῖν κελεύειν, ἵνα μάθωμεν ἃ
δοξάζομεν, πάνυ γενναίως ἔοικεν ἐσκοτωμένῳ.

ΘΕΑΙ. Εἶπέ δὴ τί νυνδὴ ὡς ἐρῶν ἐπύθου ;

ΣΩ. Εἰ τὸ λόγον, ὦ παῖ, προσλαβεῖν γνῶναι κελεύει.
ἀλλὰ μὴ δοξάσαι τὴν διαφορότητα, ἡδὺ χρημ' ἂν εἴη τοῦ
καλλίστου τῶν περὶ ἐπιστήμης λόγου. Τὸ γὰρ γνῶναι
ἐπιστήμην που λαβεῖν ἐστίν· ἢ γάρ ;

210 a

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΣΩ. Οὐκοῦν ἐρωτηθεῖς, ὡς ἔοικε, τί ἐστίν ἐπιστήμη,
ἀποκρινεῖται ὅτι δόξα ὀρθὴ μετὰ ἐπιστήμης διαφορότητος.
Λόγου γὰρ πρόσληψις τοῦτ' ἂν εἴη κατ' ἐκείνον.

ΘΕΑΙ. Ἐοικεν.

ΣΩ. Καὶ παντάπασί γε εὐθηρες, ζητούντων ἡμῶν ἐπιστή-
μην, δόξαν φάναι ὀρθὴν εἶναι μετ' ἐπιστήμης εἴτε διαφο-
ρότητος εἴτε ὁτουοῦν. Οὔτε ἄρα αἴσθησις, ὦ Θεαίτητε,
οὔτε δόξα ἀληθῆς οὔτε μετ' ἀληθοῦς δόξης λόγος προσγιγ- b
νόμενος ἐπιστήμη ἂν εἴη.

ΘΕΑΙ. Οὐκ ἔοικεν.

ΣΩ. Ἡ οὖν ἔτι κυοῦμέν τι καὶ ὠδίνομεν, ὦ φίλε, περὶ
ἐπιστήμης, ἢ πάντα ἐκτετόκαμεν ;

ΘΕΑΙ. Καὶ ναὶ μὰ Δί' ἔγωγε πλείω ἢ ὅσα εἶχον ἐν
ἐμαυτῷ διὰ σὲ εἶρηκα.

ΣΩ. Οὐκοῦν ταῦτα μὲν πάντα ἢ μαιευτικὴ ἡμῖν τέχνη
ἀνεμιαῖά φησι γεγενῆσθαι καὶ οὐκ ἄξια τροφῆς ;

ΘΕΑΙ. Παντάπασι μὲν οὖν.

ΣΩ. Ἐὰν τοίνυν ἄλλων μετὰ ταῦτα ἐγκύμων ἐπιχειρῆς
γίγνεσθαι, ὦ Θεαίτητε, ἐάντε γίγνη, βελτιόνων ἔση πλήρης c

διὰ τὴν νῦν ἐξέτασιν, ἕαντε κενὸς ᾗς, ἦττον ἔση βαρὺς τοῖς
συνουσι καὶ ἡμερώτερος σωφρόνως οὐκ οἰόμενος εἰδέναι ἄ
μὴ οἶσθα. Τοσοῦτον γὰρ μόνον ἢ ἐμὴ τέχνη δύναται, πλεον
δὲ οὐδέν, οὐδέ τι οἶδα ὧν οἱ ἄλλοι, ὅσοι μεγάλοι καὶ θαυ-
μάσιοι ἄνδρες εἰσὶ τε καὶ γεγόνασιν· τὴν δὲ μαιεῖαν ταύτην
ἐγὼ τε καὶ ἡ μήτηρ ἐκ θεοῦ ἐλάχομεν, ἢ μὲν τῶν γυναικῶν,
ἐγὼ δὲ τῶν νέων τε καὶ γενναίων καὶ ὅσοι καλοί. Νῦν μὲν d
οὔν ἀπαντητέον μοι εἰς τὴν τοῦ βασιλέως στοάν ἐπὶ τὴν
Μελήτου γραφὴν ἣν με γέγραπται· ἔωθεν δέ, ὦ Θεόδωρε,
δεῦρο πάλιν ἀπαντῶμεν.

